

Uloga odgajatelja u formiranju domske kulture

Guštin, Dijana

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:800600>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

**ULOGA ODGAJATELJA U FORMIRANJU
DOMSKE KULTURE**

Diplomski rad

STUDENTICA: Dijana Guštin

MATIČNI BROJ: 19792

STUDIJ: Izvanredni diplomski studij pedagogije

MENTORICA: prof. dr. sc. Anita Zovko

Rijeka, listopad 2016.

SADRŽAJ

I. TEORIJSKI PRISTUP PROBLEMU	4
1. UVOD.....	4
2. OBRAZLOŽENJE TEMLJNIH POJMOVA	6
2.1. Pojam učeničkog doma.....	6
2.2. Pojam odgajatelja.....	9
2.3. Pojam domske kulture.....	11
3. UČENIČKI DOM KAO ODGOJNO - OBRAZOVNA USTANOVA	16
3.1. Dom kao odgojna sredina.....	16
3.2. Odgoj u učeničkom domu.....	16
3.3. Vrste učeničkih domova.....	18
3.4. Učenički dom kao organizacija.....	20
3.4.1. Temeljne funkcije učeničkih domova.....	23
3.4.2. Sadržaji rada u učeničkim domovima.....	25
3.4.3. Učenje u učeničkom domu.....	27
4. ODGAJATELJ U UČENIČKOM DOMU	28
4.1. Uloga odgajatelja.....	28
4.2. Stil rada odgajatelja.....	31
4.3. Suvremeni odgajatelj.....	35
4.4. Metode rada odgajatelja.....	36
4.5. Profesionalne i osobne kompetencije odgajatelja.....	38
5. DOMSKA KULTURA	39
5.1. Upravljanje i vođenje učeničkog doma.....	39
5.1.1. Vizija razvoja učeničkog doma.....	40
5.1.2. Timski rad.....	40
5.1.3. Profesionalno stručno usavršavanje.....	42
5.2. Odrednice domske kulture.....	43
5.3. Modeli domske kulture.....	44
II. METODOLOGIJA EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA	45
1. Predmet istraživanja.....	45
2. Cilj istraživanja.....	45
3. Hipoteze istraživanja.....	45
4. Zadaci istraživanja.....	46

5. Metode istraživanja.....	47
5.1. Mjerni instrumenti.....	47
6. REZULTATI EMPIRIJSKOGA ISTRAŽIVANJA I NJIHOVA INTERPRETACIJA.....	49
6.1.Socio-demografska obilježja ispitanika.....	49
7. ZAKLJUČAK.....	98
SAŽETAK.....	100
POPIS PRILOGA.....	102
8. LITERATURA.....	105

I. TEORIJSKI PRISTUP PROBLEMU

1. UVOD

Budući da su obrazovanje i znanost od posebnog javnog interesa, Hrvatska će odgojno-obrazovni sustav inovirati kroz koncept cjeloživotnog učenja koji omogućuje svakom pojedincu iz bilo koje dobne skupine stalan pristup obrazovanju i priznavanje različitih oblika učenja. „*Obrazovanje je u Republici Hrvatskoj svakome dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu sa sposobnostima. Država preuzima odgovornost za razvoj i upravljanje obrazovnim sustavom*“ (Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, 2013: 3). „*Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije ima dva osnovna fokusa: prvi od njih u središte procesa odgoja i obrazovanja stavlja dijete/učenika kojemu sustav osigurava najbolje moguće uvjete te podršku za učenje i cjeloviti razvoj. Drugi fokus Strategije usmjerava velik broj aktivnosti k preobrazbi i trajnom unaprjeđivanju rada odgojno-obrazovnih ustanova kao nositelja odgojno-obrazovnih procesa, posvećujući osobitu pažnju učiteljima, nastavnicima i odgajateljima*“ (Strategija razvoja ranog i predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, 2013: 4). „*Vrijednostima kojima Strategija počiva su: kultura kvalitete, jednake mogućnosti, kreativnost i inovativnost, autonomija i odgovornost.*“ U skladu s tim mnogi suvremeni znanstvenici (Fullan, 1999; Hopkins, 2001; Hawley, 2002) također smatraju najučinkovitijim pristupom unapređenja odgojno-obrazovne prakse smatraju onaj u kojem dionici aktivno sudjeluju i koja su povezana s istraživanjem.

Sve navedeno upućuje na činjenicu koju ne smijemo zanemariti da su učenički domovi stara društvena pojava i važna sastavnica odgoja i obrazovanja učenika. U skladu s tim autorica Klapan (1996) navodi kako učenički domovi postoje otkada postoje i škole. Još u starom Egiptu, antičkoj Grčkoj i Babilonu postojali su domovi za djecu koja su pripadala višim slojevima stanovništva. Kada je riječ o srednjem vijeku, obzirom na dominantnu ulogu crkve i njenih dogmi, dječji domovi su osnivani upravo kao crkveni dijelovi i tako su djelovali s aspekta škola. Međutim, razvojem građanskog poretka i demokratizacije obrazovanja, nastaju škole i to u velikom broju, pa učenicima postaju neophodni učenički

domovi (Klapan, 1996). U prilog tome govori i autor Zegnal (2006: 376) koji ističe kako su „*učenički domovi srednjoškolske ustanove koji svoju zadaću ostvaruju sukladno zakonu o srednjem školstvu. Bez učeničkih domova razvoj Hrvatskog školskog sustava bio bi nepotpun i nedostupan mnogim učenicima. Razvoj učeničkih domova povezan je razvojem mreže srednjih škola, kako bi se ostvarila programska povezanost i jasno odredile specifične uloge te zadaće škola i doma*“ (Zegnal, 2006: 380). Nadalje autor Ivančić (2005: 97) navodi „*kako su u učeničkim domovima smješteni učenici (štićenici) koji pohađaju srednju školu izvan svoga mjesta stanovanja, a osnovni i opći zadatak učeničkih domova je osigurati najpovoljnije životne, radne, društvene, a posebno pedagoške uvjete učenicima kako bi što samostalnije stjecali opće i stručno obrazovanje u odgovarajućim školama, radnim i društvenim sredinama. Valja istaknuti da je cilj odgoja i obrazovanja u programu učeničkoga doma podrška cjelovitom razvoju učenika i njegovo uspješnije savladavanje cjeloživotnoga osobnog programa razvoja i obrazovanja*“. Sukladno takvim stajalištima u učeničkom domu učenici žive, tu zadovoljavaju svoje biološke i društvene potrebe, pojedinačne i kolektivne. Učenici u učeničkom domu zadovoljavaju svoje obrazovne i odgojne potrebe, učenički dom je i pedagoška pojava, kako one koje izlaze iz školskih obveza, tako i izvanškolskih. Nadalje, autor Rosić ističe kako se „*znanost o odgoju zalaže za demokratski duh i kreativne sposobnosti svojih djelatnika koji će u demokratskom, slobodnom i pluralističkom društvu zamijeniti rutinski rad, ukalupljenost i čvrste standarde odgoja i obrazovanja*“, što smatram ključnim za razvoj i napredak kako učenika i odgajatelja tako i učeničkog doma u cjelini. „*U tom kontekstu promjene su učinkovite i u učeničkim domovima kao jednom od čimbenika u ovoj djelatnosti*“ (Rosić, 2001: 23). Sukladno tome autor Hrvatić (2012: 152) navodi kako „*isticanje potrebe za promjenama tradicionalne pedagogije proizlazi i iz stvaranja nove paradigme temeljene na suodnosu pedagogije i kulture, a prema gledanju na život i svijet iz više pravaca i filozofskih pogleda, gdje se mijenja i pedagoški način mišljenja kao i ustroj škole od (pre)naglašenog spoznajnog (kognitivnog), prema socijalnim odnosima, demokratskoj participaciji, suradničkom učenju i odgojnim vrijednostima*“ (Hrvatić, 2012: 152).

U skladu sa svim navedenim smatram kako je uloga ravnatelja, svih dionika stručno-razvojne službe i odgajatelja kontinuirano propitivanje, pokretanje i održavanje pozitivne energije, stvaranje kreativne napetosti u cijelom učeničkom domu, ali i razvoj novih pogleda na svijet u kojem živimo i djelujemo. U takvom ozračju međusobnog podupiranja, razumijevanja i uvažavanja smatramo da nas promjene osnažuju, povezuju i potiču na daljnje

istraživanje te poboljšanje uvjeta za razvoj kvalitetnog kurikulumu učeničkog doma. Možemo reći kako svi dionici unapređenjem svojih profesionalnih kompetencija i zajedništva u učenju nastoje izgraditi specifičan identitet i kulturu učeničkog doma koji će u društvenom i stručnom okruženju biti prepoznatljiv po kvaliteti svoga rada. U tom procesu promjena izuzetno važnu ulogu imaju odgajatelji i njihova ravnoteža između kvalitete vlastite prakse i osobnog te profesionalnog razvoja gdje oni svojim djelovanjem osvježavaju svoju „osobnu paradigmu“ prema Bruneru „implicitnu pedagogiju“, tj. svoje osobne stavove, vrijednosti i uvjerenja koji determiniraju njegovo ponašanje (Bruner, 2000).

2. OBRAZLOŽENJE TEMELJNIH POJMOVA

2.1. Pojam Učeničkog doma

Učenički dom nije ustanova jednaka školi, on ima posebnu organizaciju i tehnologiju rada koja se ostvaruje različitim programima rada - temeljnim, posebnim i interesnim (izbornim). U programiranju rada polazi se od humanističko-razvojne paradigme te individualnih potreba i interesa učenika. Programi rada rezultat su suradničkih odnosa, uzajamnog uvažavanja i podržavanja, otvorene humanističke komunikacije i poštivanja osobnosti. Odgojno-obrazovni program u učeničkom domu potpora je i pomoć učeniku i roditelju u postizanju što kvalitetnijeg ukupnog razvoja i obrazovanja učenika, odnosno mladog čovjeka. Program realiziraju nastavnici-odgajatelji te različiti stručnjaci kao što su pedagozi, psiholozi, zdravstveni djelatnici i drugi, koje po potrebi u svoj rad s učenicima uključuje učenički dom¹.

Aktualni Zakon o srednjem školstvu u članku 40. kaže: „*Učenički dom organizira smještaj i prehranu, odgojno-obrazovni rad, kulturne i društvene aktivnosti učenika. Djelatnost učeničkog doma dio je djelatnosti srednjeg školstva i s njom programski povezana*“ (Narodne novine broj 19/92). U Enciklopedijskom rječniku pedagogije učenički dom je definiran kao: „*ustanova (internat) koji zamjenjuje roditeljski dom onim učenicima koji polaze školu izvan mjesta gdje im žive roditelji*“ (Enciklopedijski rječnik, 1963: 207). Učenički dom (*lat.domus - kuća*) je pojam za koji se u literaturi i pedagoškoj praksi

¹ <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2247>

upotrebljavaju različiti nazivi koje obilježava veliki raspon terminoloških mogućnosti: internat, konvikt², alumnat³, zavod⁴, dječji dom, dom⁵, koledž⁶, kampus⁷, seminar⁸, azil za djecu⁹. Prema autoru Rosić (2001: 14) „Učenički domovi su srednjoškolske ustanove koje svoju zadaću ostvaruju sukladno zakonu o srednjem školstvu uz niz posebnosti. Bez učeničkih domova hrvatski školski sustav i njegov kvalitetan razvoj bio bi nepotpun i nedostupan mnogim učenicima, to je mjesto života i rada pod uvjetima suradnje, razumijevanja i tolerancije djece/mladeži iz različitih sredina, različitih običaja i navika. U interakciji domskog života učenik se uspješno uči i priprema za život“, dok autor Dekleva pod pojmom dom podrazumijeva „ (...) odgojnu instituciju kojoj je društvo povjerilo ulogu, da omogući omladini uspješan tjelesni i duševni razvoj. Tu funkciju obavlja tako da svoj odgojno-obrazovni rad usklađuje sa školom, da predstavlja oslonac društvu u brizi za dijete i da u svojim okvirima doprinosi odgoju ličnosti, da prema tome omogući pitomcu uspješan studij, prikladno obrazovanje i samoobrazovanje, te da kultivira potrebe pitomaca tako da njihovo korištenje slobodnog vremena izražava određeni stupanj kulture“ (Dekleva, 1996: 104) U skladu s tim autor Martinović definira domove učenika „(...) sastavni dio našeg odgojno-obrazovnog sistema, a autor Skalar (1980: 45) ovako definira dom: „Dom je utočište i prilika

² Termin konvikt (lat. convictus – drugovanje) je pojam koji označava ustanovu u kojem su zajedno živjeli i odgajali se učenici pod jakim utjecajem katoličke crkve. „Polazili su vanjske škole, najčešće crkvene, a uzdržavali se najčešće iz fondova i darovnica“ (Stilin, 2012: 16., prema Klapan, 1996.)

³ Termin alumnat (lat. alumnus - pitomac, šticećenik, gojenac, hranjenik) je pojam za „srednjovjekovni internat koji je najprije nastao kao samostalna ustanova, a kasnije kao dio srednjih škola crkvenih redova (Hehlmann, 1964., 12). Alumnati su bili iznimno važni, jer su do prosvjetiteljstva bili najčešći oblik organizacije srednjih škola. I danas se alumnatima nazivaju neke ustanove u Engleskoj i SAD-u (Stilin, 2012: 16).

⁴ Naziv zavod označavao je ustanovu koja se kontinuirano brinula o svojim šticećenicima. Najčešće su to bile izolirane situacije ili potrebe za posebnim tretmanima, primjerice za mentalno retdirane, invalide, odgojno zapuštenu djecu, kažnjenike i sl. Uz otkrivanje njihovih mogućnosti ponajprije odgojnih, vrlo brzo je postalo jasno da zavodi moraju proširiti svoju djelatnost i posvetiti se i odgoju i obrazovanju. Tako se uz zavod počeo najčešće upotrebljavati naziv dom, koji je nosio uz socijalnu i pedagošku implikaciju.

⁵ Od tuda i današnji naziv dom kojemu dodajemo terminološka obilježja kako bi preciznije odredili o kakvom domu se govori: dječji, srednjoškolski, učenički, studentski i, itd. Najčešće se radi o obilježjima koja nam ukazuju na mjesto izvođenja odgojno-obrazovnog rada ili na strukturu stanovnika doma (Stilin, 2012: 17).

⁶ Naziv koledž (franc. College) ima širok raspon značenja. To je internat tj. dom za smještaj, prehranu, kulturni i zabavni život učenika. Školovanje se provodi kroz zajedničke aktivnosti nastavnika i učenika. Najrašireniji su u SAD-u, Velikoj Britaniji, Belgiji, Francuskoj, gdje imaju i najveću tradiciju. Najčešće su privatni ili u sklopu crkvenih institucija (Stilin, 2012: 16).

⁷ Naziv kampus (lat. campus) označava „američki tip sveučilišta ili koledža, gdje se svi prostori od predavaonica, biblioteka, sportskih dvorana, restorana nalaze na jednom mjestu“ (Stilin, 2012: 17., prema Puževski).

⁸ Naziv seminar (lat. seminarium) označava sjemenište, bogosloviju, tj. zajednički je naziv za mjesto gdje su pripadnici vjerskih zajednica odgajali i obrazovali svoje siromašne studente (Stilin, 2012: 17).

⁹ U literaturi postoji još pojam azil za djecu (grč. Asylia) koji označava nepovredivost, sigurnost, sklonište, skrovište, utočište ili zaštitu, a koje su osnivala dobrotvorna društva ili neke druge asocijacije, gdje su se smještala napuštena djeca ili djeca bez roditelja. Danas pojam azil koristimo za utočište u stranoj zemlji, ili kao izolirano mjesto za kratkotrajnu pomoć u rješavanju određenih problema (npr. kod različitih zlostavljanja, ili u zaštiti životinja) (Stilin, 2012: 17).

koju društvo pruža učenicima, koji su siromašni, a željeli bi se školovati i osposobljavati za određeni poziv izvan mjesta stalnog boravka. Dom je dio standarda kojeg društvo omogućava učenicima koji se žele osposobiti za određeni poziv ili steći određenu izobrazbu. Dom je organizirana, u okolinu integrirana pedagoška ustanova, koja omogućava učenicima zadovoljavanje osnovnih egzistencijalnih i socijalnih potreba, i istovremeno se brine za njihov rast, razvoj i napredak u skladu s individualnim potencijalima, namjerama i odgojnim ciljem“. Nadalje, autori Malić i Mužić pod pojmom dom podrazumijevaju „(...) posebno organiziranu ustanovu za smještaj i odgoj djece i omladine s posebnim programom odgojnog rada, koji ovisi o namjeni doma i sastavu njegovih štićenika. O domu govorimo ponajprije kao o odgojnoj ustanovi koja donosi svoj posebni program odgojnog rada, raspolaže s potrebnim prostorom za smještaj, život i rad odgajanika u domu, ima posebno osposobljeno stručno osoblje-odgajatelje, a u upravljanju domom i u utvrđivanju programa rada sudjeluju sami odgajanici, ovisno o dobi, sposobnostima i interesima. Tako je i dom moguće definirati kao zajednicu odgajanika i odgajatelja koji zajednički kreiraju vlastitu odgojnu situaciju, odgojni milje i zajedničkom aktivnošću pridonose ostvarivanju zadataka odgoja u domovima“ (Malić i Mužić, 1990: 31 prema Skalar, 1980). Skalar (2004) smatra kako je „učenički dom organizirana pedagoška ustanova integrirana u okruženje koja omogućava učenicima zadovoljavanje egzistencijalnih i socijalnih potreba potrebnih za njihov rast, razvoj i napredak u skladu s individualnim mogućnostima i odgojno obrazovnim ciljevima“. Sličnog je mišljenja i autor Vukasović (2001: 54) koji navodi da su „domovi zajednice odgojenika i odgajatelja i važni činitelji odgajanja, samoodgajanja pa i preodgajanja odgojenika. Odgojnu djelatnost provode odgajatelji, a pomažu im stručnjaci kao što su pedagozi, psiholozi, liječnici, medicinske sestre i dr.“

Možemo reći da su učenički domovi su odgojno-obrazovne ustanove posebnog društvenog značenja, a u isto vrijeme dio javnog školskog sistema, koji pruža učenicima koji se školuju i osposobljavaju izvan svog mjesta prebivališta optimalne uvjete za život i učenje. Nudi im cjelovitu skrb, omogućavaju organizirano i stručno vođenje, zdravo i kreativno slobodno vrijeme, pomoć pri učenju, osobnim problemima te kontinuiranu brigu za njihov rast i razvoj (Skalar i sur., 1988: 1, Pšunder, 1992: 11, Skalar i sur., 1994: 5, Dečman Dobrnjič i sur., 2007: 8, Vzgojni program, 1999: 4).

2.2. Pojam odgajatelja

Odgajatelj je stručno osposobljena osoba koja neposredno sudjeluje u realizaciji odgojno-obrazovnog procesa. Zajedno s drugim stručnim djelatnicima ustanove, stručno promišlja odgojno-obrazovni proces, tj. planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima, prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s učenicima te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za realizaciju različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti. Odgajatelj prati i stvara uvjete za zadovoljenje svakodnevnih potreba učenika te potiče razvoj, odgoj i učenje svakoga učenika u skladu s njegovim sposobnostima. Također prikuplja i vodi dokumentaciju o učenicima i cijelome odgojno-obrazovnom procesu, nastojeći ga sustavno unapređivati. U tom smislu, kontinuirano surađuje s roditeljima, stručnim timom i drugim stručnjacima u ustanovi i izvan nje. Profesionalni razvoj odgojitelja treba rezultirati ne samo pomacima u znanju nego i promjenama u njegovim uvjerenjima i djelovanju (NCVVO, 2012: 63) Drugim riječima odgajatelj je pedagoški i administrativni voditelj jedne odgojne skupine o kojoj skrbi permanentno, tijekom školske godine (redovito učenje i praćenje uspjeha, ponašanja i napredovanja, suradnja s roditeljima i razrednicima, zdravlje učenika i dr.) te artikulira različite potrebe svojih učenika, pridonosi stvaranju poticajnog, tolerantnog i kreativnog ozračja u kojemu će svaki od njih moći ostvariti svoje postavljene ciljeve¹⁰.

Odgoj u učeničkom domu je vrlo složen i vrlo velik utjecaj na odgoj ima odgajatelj. Možemo reći kako je odgajatelj temeljni čimbenik odgoja u učeničkom domu. Njegova uloga je značajna i ne može se svesti isključivo na informiranje o odgojnim problemima i pedagoškim spoznajama, nego se ona očituje i u nizu mnogobrojnih suptilnih interakcija i intervencija s učenikom. Odgajateljeva potreba da djeluje odgojno, obogaćuje, stvara, pravovremeno intervenira - rezultira kvalitetnim odgojem spram učenika. Neophodno je da odgajatelj osluškuje i prati potrebe učenika, njegove ličnosti, da razvija njegove stvaralačke sposobnosti u skladu s njegovom kulturom. Sve navedeno upućuje na činjenicu da učenik postaje subjekt svog odgoja, a odgoj ga priprema za stvarni život.

¹⁰ Mješoviti učenički dom Maksimir

Izuzetno važni dionici učeničkog doma su odgajatelji koji su pedagoški voditelji i organizatori odgojnih aktivnosti u suradnji s učenicima. Sukladno takvim tvrdnjama autorica Slana (2006) navodi da odgajatelji trebaju biti posvećeni svojoj profesiji, prateći učenike i kao pojedince i kao skupine. Moraju biti uvijek dostupni svojim učenicima, naročito kada žele da im povjere svoje teškoće i probleme. Ono na što odgajatelji moraju dodatno obraćati pozornost je i na koji način ih doživljaju učenici, odnosno njihova slika, jer često su oni uzori i modeli tim mladim ljudima. Pozitivnom slikom o sebi odgajatelj pokazuje da je spreman za suradničku atmosferu punu povjerenja i sigurnosti. U sredini, u kojoj postoji dovoljno povjerenja, učenici se usuđuju riskirati, osjećaj sigurnosti potiče njihovu aktivnost, dakle, i veći uspjeh. Dužnost odgajatelja je da učenicima pomaže pri otkrivanju područja na kojima su dobri, potiče njihovu uspješnost, ali i obrati pažnju na njihove slabe točke.

Odgajatelj je pedagog profesionalac i vođa odgojno-obrazovnog procesa u učeničkom domu. On zamjenjuje roditelje, osigurava prilike za kvalitetno učenje, brine o kulturnom i slobodnom vremenu učenika. Brine o pojedincu, o odgojnoj skupini i sudjeluje tijekom realizacije cijelog odgojno-obrazovnog procesa u učeničkom domu. Brine za svoj vlastiti stručni razvoj i kompetencije, sudjeluje sa svim suradnicima u kreiranju odgojno-obrazovnog procesa (Starkl, 2001).

Prema autorici Zrilić (2012: 453) „*participacija odgajatelja u procesu kreiranja kulture učeničkog doma podrazumijeva kooperativne odnose na svim razinama, suradnju, timski rad i aktivnu podršku učenicima kako bi se svi mogli smatrati ravnopravnim i odgovornim sudionicima kako za uspjehe tako i za rješavanje problema temeljeno na načelima poštivanja ljudskih prava*“. Kako i autorica Slana (2006: 80) navodi „*današnje brze promjene odražavaju se u obiteljima, ulozi škole i ulozi odgajatelja u učeničkom domu. Mlada populacija mora razviti svoj identitet i pronaći svoj samostalni put u život. Ključnu ulogu pri kreiranju svog života u tome ima obitelj, no uz nju velik utjecaj imaju škola i učenički domovi.*“ Ona ističe i smatra da „*školska iskustva i iskustva života u učeničkom domu, bitno utječu na odnos učenika i odgajatelja, kao i vršnjaka, na njihove reakcije, prepoznavanje emocija, oblikovanje socijalnih odnosa, vrijednosti, prihvaćanja normi, oblikovanju identiteta. Učenici od odgajatelja očekuju pomoć, savjet kada se nađu pred problemima, konfliktima, odlukama*“. Radi se o prihvaćanju koncepta, po kojemu bi učenik zanimalo odgajatelja kao osoba koju će savjetovati, pomagati joj pri rješavanju problema, uvijek poštujući osnovno polazište savjetodavnoga načela - savjet ponuditi onda kada ga učenik zatraži.

Savjetodavna uloga je zahtjevna, odgajatelji moraju za nju biti dobro osposobljeni. Gurney (2007) smatra da za efikasnog odgajatelja mora postojati interakcija između različitih faktora. Jedan od njih je odgajateljevo znanje, entuzijizam i odgovornost usmjerena prema svojim učenicima. Drugi faktor je da treba upoznati učenike s aktivnostima učenja i onih procjena koji ih potiču na učenje (učenje putem iskustva), kao i pružanju povratne informacije. Na kraju je bitno stvoriti toplo okruženje i povjerljiv odnos sa učenicima u kojem će poštovanje poboljšati njihovu međusobnu interakciju. Ferguson i Womack (1993) navode da je efikasna komunikacija zaštitni znak dobrih odgajatelja. Bitno je da se odgajatelj prilagođava individualnim potrebama svojih učenika, pažljivo ih sluša i savjetuje, pružajući im sva neophodna objašnjenja i povratne informacije o učinku. Poštujući njihovu osobnost odgajatelj omogućava kreiranje jedne pozitivne, suradničke i tople socijalne mikro sredine u kojima se razvija osjećaj povjerenja i prijateljstva, što dodatno utječe na učenike i njihov odnos prema ostalima (Rubio, 2009).

Uz profesionalna znanja, vještine, razvijene komunikacijske sposobnosti i kompetencije odgajatelj u učeničkom domu mora imati pozitivne ljudske osobine, biti pun razumijevanja, strpljivosti, podrške i empatije za druge te imati visoku razinu motivacije za ono što radi. Motivacija je htjenje čovjeka i pokreće ga na djelovanje. Uspješnost djelovanja svakog čovjeka ovisna je o njegovom znanju, sposobnostima, psihofizičkim i spoznajnim sposobnosti, ponašanju i djelovanju koje koristi pri ostvarivanju i realizaciji svojih ciljeva u okolini u kojoj živi, radi i djeluje (Uhan, 1998: 591).

Uz to što je odgajatelj savjetnik on je i zamjenski roditelj, što njegovu ulogu čini još složenijom. Uz kontinuirani profesionalni rast mora poticati i razvijati i osobni rast. Posao odgajatelja u učeničkom domu ne može se samo doživljavati kao posao, nego se mora osjećati i živjeti i izvan učeničkog doma.

2.3. Pojam domske kulture

Prema autoru Strugar (2012: 12) „*pojam kultura kompleksan je i ne postoji jedna, općeprihvaćena definicija. Riječ je latinskog podrijetla (cultus = gajenje, njega, odgoj, obrađivanje, obrazovanost, poštovanje)*. Prema Spajić (2005) kultura je kao mreža ili sustav akumuliranih znanja, običaja, vrednota, vjerovanja i obrazaca ponašanja pomoću kojeg se rješava temeljno pitanje - pitanje vlastitog opstanka. Dok autor Handy (1986) određuje kulturu kao niz vrijednosti, normi i uvjerenja, a Ouchi (1981) smatra da se radi o skupu

simbola, ceremonija i motiva koji zaposlenicima komuniciraju pozadinske vrijednosti i uvjerenja organizacije (Sušan, 2005). Za Covey (2000) kultura je unutarnja organizacija, zapravo ekosustav međuovisnih veza i odnosa, koje mora biti, želi li se postići kvaliteta, mora biti uravnotežena sinergijom i mora se temeljiti na povjerenju (Covey, 2000), a Boyol (1992) o kulturi odgojno-obrazovne ustanove raspravlja kao o uzajamnom utjecaju triju čimbenika: stavovi i uvjerenja osoba u ustanovi i u vanjskoj okolini, kulturne norme ustanove i odnosi između osoba u ustanovi. Na isti način raspravlja i autorica Vrcelj (2003), koja kulturu najčešće sagledava u prožimanju triju grupa faktora: stavovi i vjerovanja u vanjskom okruženju (zajednici) i unutar odgojno-obrazovne ustanove, kulturne norme odgojno-obrazovne ustanove te veze i odnosi unutar odgojno-obrazovne ustanove. Stolp (1994) drži da je kultura odgojno-obrazovne ustanove historijski prenesen obrazac značenja koji uključuje vrijednosti, norme, uvjerenja, rituale, ceremonije, tradiciju i mitove s različitim pojavnošću i intenzitetom, ovisno o sudionicima školske zajednice. Ovaj sustav značenja često oblikuje što ljudi misle i kako postupaju. Svaki od ovih čimbenika mogao bi predstavljati prepreku prema promjeni ili most prema dugotrajnoj primjeni poboljšanja odgojno-obrazovne ustanove. Međuodnos ovih čimbenika najsnažnije utječe na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove. Kao što Fullan (1999) uočava, to su čimbenici koji utječu na implementaciju inovacija, stvaraju sustav varijabli koje komuniciraju u određenju uspjeha ili neuspjeha, a Prosser (1999) naglašava da se kultura odgojno-obrazovne ustanove ne odnosi samo na percepciju ponašanja; ona je također sustav odnosa između onih koji su u tom odnosu. Ona je korisna, iako komplicirana i neuhvatljiva ideja. U najširem smislu riječi - ona je način izgrađivanja stvarnosti i drugačije kulture su jednostavno alternative konstruiranju stvarnosti.

MacGilchrist i dr. (Stoll, 1999: 35) drže da se kultura odgojno-obrazovne ustanove može izraziti u trima međusobno isprepletenim dimenzijama: *"profesionalni odnos, organizacijsko uređenje i prilike za učenje. Drugim riječima, kultura odgojno-obrazovne ustanove prepoznaje se po međusobnim odnosima ljudi, njihovom zajedničkom radu, upravljanju ustanovom, organizacijskom i fizičkom okruženju, stupnju usmjerenosti na učenje djece i učitelja/odgajatelja"*. Tako isti autor naglašava da možemo promatrati kulturu učenika, odgajatelja/učitelja, vođenja, kulturu administrativnog i pomoćnog osoblja te kulturu roditelja. Kultura je svojstvo organizacije kojem se njezini članovi trebaju prilagođavati; ona je multidimenzionalni koncept koji obuhvaća i izražava se u mnoštvu različitih motrišta

organizacijskog života i stila ponašanja. Sve organizacije u okviru makrokulturnih uvjeta razvijaju svoju specifičnu kulturu, pa na taj način raspravljamo i o kulturi odgojno-obrazovnih ustanova. Rinaldi (2001) zastupa tezu da je odgojno-obrazovna ustanova mjesto kulture, mjesto gdje se osobna i kolektivna kultura razvija pod utjecajem politike, društva i vrijednosti konteksta, odražava se na taj kontekst u jednom recipročnom odnosu. Obrazovanje je u uskoj korelaciji s konceptom vrijednosti, što znači odgoj intrinzičnih vrijednosti svakog pojedinca i svake kulture, ili drugim riječima, učiniti ih vidljivima i dijeliti s drugima, a vrijednosti su ideali kojima osoba teži u svom životu. Naš sustav vrijednosti određuje naše prosuđivanje, odnose unutar grupe. Vrijednosti definiraju kulturu i jedna su od osnova na kojima počiva kultura. Vrijednosti su u korelaciji s kulturom kojoj pripadaju, njom su određene i nju određuju. Složenost i kompleksnost kulture odgojno-obrazovne ustanove vidljiva je u činjenici da je svaki aspekt njezine kulture – pod kojom podrazumijevamo specifične stavove, uvjerenja i vrijednosti učitelja – u povratnoj sprezi sa svim dimenzijama strukture, predstavljajući istodobno uzrok i posljedicu postojanja svake od njih. Kultura odgojno-obrazovne ustanove uključuje, drže Dantow i suradnici (2002), generalne norme, vjerovanja o autoritetima, poslušnim i neposlušnim ponašanjima, osnovna znanja o tome kako stvari funkcioniraju. Na društvenoj razini kultura je sustav vjerovanja, normi ideologije koja postoje izvan granica konteksta, izvan odgojno-obrazovne ustanove, kako ljudi daju značenja svijetu koji ih okružuje, kako u njemu žive i ta značenja čine korisnima. Te kulturalne postavke daju značenje dnevnim događajima, ljudima unutar skupine; život čine predvidivim, ublažavaju na neki način tjeskobu pred nepoznatim i neočekivanim. One se prenose novim članovima kulture pa mijenjanje kulture organizacije, tj. kulture odgojno-obrazovne ustanove, znači mijenjanje osnovnih stajališta koja su članovi razvili tijekom godina.

U novije vrijeme sve više se raspravlja o kulturi učeničkih domova koju određujemo kao izraz zajedničkih načela, temeljnih postavki, osobnih i profesionalnih uvjerenja svih dionika (odgajatelji, djelatnici stručno-razvojne službe, administrativno i pomoćno osoblje, ravnatelji i učenici). Domska kultura osjeća se već na samom ulazu u učenički dom, po međusobnim odnosima ljudi, njihovom zajedničkom radu i načinu upravljanja domom. Razumijevanjem kulture učeničkog doma znači usmjerenost na istraživanje i učenje odgajatelja i svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u domu te na izgrađivanje profesionalnih odnosa. U samom određenju domske kulture autorica Vujčić (2012: 434)

„naglašava da se radi o jednom recipročnom, uzročno-posljedičnom odnosu koji opisuje: koliko ulažemo u ljude, u procese učenja i usavršavanja toliko ulažemo u kulturu naše odgojno-obrazovne ustanove. Drugim riječima kultura odgojno-obrazovne prakse gradi se postupno, zajedničkim istraživanjem i mijenjanjem cjelokupnog stanja u ustanovi (činjenjem i sudjelovanjem) i jasno je vidljiva, čim u nju stupimo“ (Isto: 435).

Osamdesetih godina u literaturi su se na različite načine koristili termini: školski etos, ozračje, kultura, atmosfera i ton. Počeci istraživanja kulture odgojno-obrazovne ustanove u smislu u kojem se ona danas shvaća (Prosser, 1999., Stoll, 1999., Hargreaves, 1999., Prosser, 1999., Kinsler, Gamble, 2001., Leithwood, 2002.) „odnosila su se na proučavanje interpersonalne dinamike i ljudskih odnosa u ustanovi tzv. „organizacijske klime“. U skladu s tim autorica Vujčić ističe kako u *hrvatskoj pedagoškoj publicistici dva su rada* (Bošnjak, 1997. i Domović, 2003.) *koji cjelovito razmatraju ovu problematiku, a pojedini prilozi o tome mogu se naći u udžbenicima, priručnicima, časopisima i zbornicima*“ (Andrilović i Čudina, 1985.; Staničić, 2007; Vujčić, 1985.; Jurić, 1988., 1989., 1992., 1993., 1995., 2007; Bratanić, 1990.; Bošnjak, 1991.; Rijavec i Bošnjak, 1992.; Bognar i Matijević, 1993.; Cipek, 1996).

Za autora Scheina (2004: 434) „*kultura organizacije, pa tako i odgojno-obrazovne ustanove, odražava prijašnji način ponašanja i vrijednosti članova organizacije, određuje se kao ishod grupnog ili organizacijskog učenja*“ Prema istom autoru ona „*nastaje kada se određeni broj ljudi istovremeno suoči s problemskom situacijom i treba naći zajedničko rješenje, tada nastaju osnovni preduvjeti za formiranje kulture. Takva situacija uključuje zajedničko definiranje problema i spoznaju o tome da se pronađeno rješenje pokazalo dobrim u praksi*“ (Vujčić, 2011:435).

Prema autoru Stoll (1999: 434) „*kvalitetne promjene mogu se dogoditi samo onda ako one dođu iznutra, a to znači iz mreže zajedničkih vrijednosti, vjerovanja, normi, socijalnih i emocionalnih odnosa*“. Stoga možemo reći kako mijenjati „*kulturu ustanove ne znači isto što i promjena kurikuluma, strategija učenja i poučavanja, struktura, uloga i odgovornosti. To zahtijeva razumijevanje, poštivanje različitih značenja i interpretacija ljudi i odgojnih inicijativa*“ (Vujčić, 2011: 436). Na to se nadovezuje i autorica Šagud (2012: 404) navodima kako „*svaka kultura odgojno-obrazovne ustanove traži određeni kompetencijski profil praktičara i razinu profesionalizma koja omogućuje sintezu teorijskih koncepata i specifičnih*

praktičnih dostignuća. Za stvaranje takve cjeline potreban je stimulativan i nehijerarhijski pristup istraživanju i mijenjanju odgojno-obrazovne ustanove“. Iz svega navedenog razvidno je kako „demokratska kultura ustanove je temelj i okvir demokratskog obrazovanja u kojem učenici i osoblje ustanove slobodno i ravnopravno sudjeluju u konstrukciji života, kurikulumu, rada i učenja. Osnovni cilj demokratskog obrazovanja je osposobiti pojedince za činjenje realnih izbora u ključnim područjima svog života¹¹, a ostvaruje se u i za demokraciju“. „Osposobljavanje pojedinca za samostalno, djelatno i kompetentno sudjelovanje u građanskom, demokratskom društvu i suvremenom tržištu rada“ (Ljubetić, 2012: 282).

„Čovjek uči sve za život odgojem, a odgaja se u duhu kulture svoje zajednice....“

(Strugar, 2012: 4 prema Eduard Kale, 1985: 13)

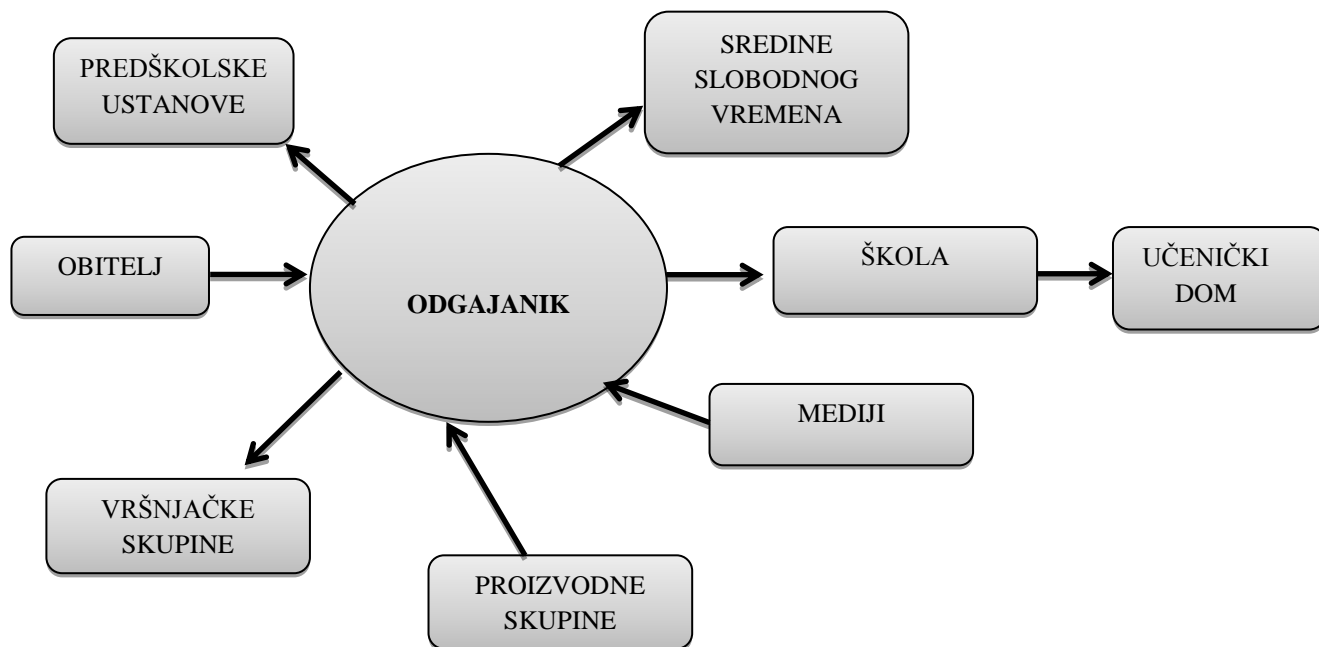
¹¹ http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Democratic_education&oldid=472069070

3. UČENIČKI DOM KAO ODGOJNO-OBRAZOVNA USTANOVA

3.1. Dom kao odgojna sredina

Kada govorimo o učeničkom domu kao odgojnoj sredini u kojoj se učenik razvija podrazumijevamo socijalno, kulturno i psihološko okruženje. Poznato je kako socijalna okolina posredno i neposredno utječe na učenika svojim različitim stavovima, navikama, znanjima, uvjerenjima, stavovima, shvaćanjima, a učenik želi biti prihvaćen od drugih i socijalne okoline u kojoj živi. Kako bi učenik bio tolerantan, human, uvažavajući prema drugima i različitim, a dosljedan sebi i svojim obiteljskim vrijednostima, odgojne sredine u kojima se učenik kreće i živi trebaju biti poticajne, dijeliti teškoće, probleme, očekivanja, veselje, radost i uspjeh. Sve navedeno ukazuje kako se učenik u učeničkom domu u interakciji domskog života uči i priprema za život.

Slika 1.: Najvažnije odgojne sredine¹²

3.2. Odgoj u učeničkom domu

¹² Rosić V., *Domski odgoj*, Rijeka, 2001

Definicija odgoja prema Enciklopedijskom rječniku (1963: 207) glasi: *rad odgajatelja s odgajanicom na osnovi društvenog uvjetovanog cilja odgoja; proces odgajaničkovog mijenjanja, razvijanja njegovih psihofizičkih snaga i sposobnosti pod odgojnim utjecajima odgajatelja i društva; rezultat odgojnog procesa*. Opsežnije tumačenje navodi autor Polić svojim tezama kako nas pojam „odgoj“ jezično upućuje na odgoj u njegovoj povijesnoj biti. *To znači da je odgoj, na neki način, oživljavanje življenog, ili obnavljanje (ali ne i ponavljanje) prošlog. Odgoj je djelatnost kojom jedno biće treba učiniti istinskim ljudskim bićem*“ (Polić, 1993: 32).

Učenički domovi imaju svoju važnu ulogu u psiho-fizičkoj i socio-emocionalnoj pripremi adolescenata za prelazak iz obiteljskog, poznatog okruženja u novi svijet odraslih, gdje postaju neovisni, ali ujedno i odgovorni za svoje postupke, stupajući u interakciju sa mnogo novih, nepoznatih ljudi, adaptirajući se na novo, znatno drugačije okruženje od svog doma. Zbog toga je uloga odgajatelja u učeničkom domu omogućiti svojim učenicima da se na što bezbolniji način prilagode na odvojenost od obitelji, razviju svoje vještine, prodube svoje mogućnosti za samostalan život i pripreme za kasniji profesionalni život.

Mnogobrojni problemi koji nastaju kako zbog odlaska iz obitelji, tako i zbog individualnih odlika svih učenika, odnosno korisnika domskih usluga uspješno se rješavaju u partnerstvu odgajatelja i stručnih suradnika. Život u učeničkom domu je bogato iskustvo i obično pruža najljepša sjećanja na period školovanja i studiranja, kao i prijateljstva (Rogers, 2009).

Učenički domovi su srednjoškolske ustanove koji svoju zadaću ostvaruju sukladno zakonu o srednjem školstvu i njihov rad obilježavaju tri temeljne funkcije: pedagoška, sociološka i psihološka funkcija. Ostvarivanje temeljnih funkcija u učeničkim domovima u zadovoljavanju potreba i interesa srednjoškolske mladeži vrlo je važna kako zbog postizanja pozitivnih školskih rezultata tako i za smanjivanje pojava ovisnosti i neprihvatljivog ponašanja, te razvijanja pozitivnog i aktivnog odnosa u svom okruženju. Ovaj prijelaz mladih osoba iz svog primarnog obiteljskog okruženja u sasvim novo, drugačije i odvojenost od roditelja mogu uzrokovati razvoj poremećaja u ponašanju, nastanak delinkvencije i druge psiho-socijalne probleme (Gonzales, 2015).

Nakon Drugog svjetskog rata učenički domovi su prvenstveno bili u funkciji smještaja i školovanja siromašnog sloja mladih. Dakle, imali su izrazito socijalnu ulogu, a jedva

primjetno i odgojnu. U njemu su boravila djeca bez roditelja nakon završenog rata, djeca sa sela koja su u gradovima nastavljala svoje školovanje i učenici industrijskih škola za potrebe tadašnjih većih tvornica. Odgojna funkcija doma dobila je na svom značaju tek krajem dvadesetog stoljeća. Danas sa sigurnošću možemo reći da su učenički domovi odgojno-obrazovne ustanove u sustavu srednjoškolskih ustanova u Republici Hrvatskoj. Iz navedenih definicija proizlazi da je učenički dom važna socijalna, odgojno-obrazovna ustanova koja učenicima tijekom školovanja organizira smještaj i prehranu, odgojno-obrazovni rad, kulturne i druge aktivnosti (Klapan, 1996). Domovi ili internati omogućavaju učenicima da razvijaju svoju samostalnost bez poznatog i stabilnog obiteljskog okruženja, kao i razvoj mnogobrojnih znanja i vještina iz područja umjetnosti, sporta, politike i liderske pozicije (Frontier magazine 2014: 87).

Obzirom na izmijenjene uloge domova učenika, od pretežno socijalne, do kombinirane, odnosno socijalne i odgojne funkcije, danas možemo reći da je učenički dom ustanova za smještaj učenika, ali i za odgojno-obrazovni postupak koji se paralelno odvija sa školskim načinom života te gdje je uloga odgajatelja izuzetno važna i odgovorna kako bi dom ostvario sve svoje uloge te omogućio svojim korisnicima nesmetan razvoj i napredak.

3.3. Vrste učeničkih domova

„Domovi se osnivaju s različitom svrhom, osiguravaju smještaj, prehranu, zdravstvenu skrb, učenje i raznovrsne druge aktivnosti u funkciji fizičkog, psihičkog i moralnog razvitka i sastavni su dio odgojno-obrazovnog sustava“ (Vukasović, 2001: 21). Prema autoru Rosić (2001) učenički domovi mogu se razvrstati u više kategorija i dijeliti prema raznim kriterijima: prema namjeni, dobi odgajanika, trajanju boravka, stupnju otvorenosti, prema spolu i prema kapacitetu.

Prema **namjeni** razlikujemo:

- a) domove koji osiguravaju odgoj i smještaj djeci trajno lišenoj obiteljske brige i odgoja,
- b) domove u kojima se osigurava odgoj i smještaj djece što su privremeno lišena obiteljskog staranja radi školovanja na drugom mjestu.

Prema **dobi odgajanika** razlikujemo tri vrste domova:

- a) dječje domove koji obuhvaćaju djecu od predškolske dobi do završetka osnovne škole. Prema organizaciji i načinu rad to su: jaslice domskog tipa, dječji dom za predškolsku djecu, dječji dom za osnovnoškolsku djecu,
- b) učeničke domove koji obuhvaćaju učenike nakon završetka osnovnog obrazovanja,
- c) studentske domove u kojima borave studenti tijekom studija.

Prema **trajanju boravka** u domovima razlikujemo:

- a) domove za kraći boravak štíćenika, djece i mladeži. To su razni domovi za oporavak i liječenje, opservaciju, provođenje slobodnog vremena i dr.
- b) domovi za trajni boravak štíćenika gdje su smješteni odgajanci s određenim zadatkom i prema posebnim pravilima života i rada. Tu ubrajamo dječje domove, učeničke domove, odgojne i odgojno-popravne domove te specijalne domove.

Prema **stupnju otvorenosti** razlikujemo:

- a) Otvorene domove u kojima su smješteni bez posebnih pravnih ograničenja, a cjelokupni život i rad u domu ostvaruje se na osnovi dogovorenih prava i obveza njegovih korisnika. Velika većina naših domova pripada toj skupini. Učenici su svakodnevno u neposrednom dodiru sa sredinom u kojoj se dom nalazi.
- b) Poluotvorene domove gdje su njihovi korisnici podvrgnuti određenim individualnim postupcima i određenom sustavu dopuštanja i ograničenja. Ovi domovi omogućavaju redovno kontaktiranje i odvijanje osnovnog obrazovanja, sudjelovanje u praktičnom radu, radno osposobljavanje, ali su u nekim vidovima života i rada zatvoreni prema okolini (odgojno-popravni domovi, specijalni domovi).
- c) Zatvorene domove u kojima se cjelokupan život i rad odvija prema višem ili manje čvrsto postavljenom i propisanom režimu.

Prema **spolu** razlikujemo:

- a) Domove za djecu i učenike istog spola
- b) Mješovite domove za djecu i učenike (mladež)

Prema **kapacitetu**:

- a) Veliki
- b) Srednji
- c) Mali

3.4. Učenički dom kao organizacija

„Cijeli svijet je organizacija (grč. organon – oruđe, sprava, stroj) kojom smo okruženi cijeli svoj život. Teorija organizacije razvila se kao odgovor na mnoga pitanja vezana za strukturu i funkciju različitog načina organiziranja.“ U Poslovnom rječniku pojam organizacija je: *„svjesno udruživanje ljudi kojima je cilj da odgovarajućim sredstvima ispune određene zadatke, s najmanjim mogućim naporom na bilo kojem području rada i života“* (Poslovni rječnik, 1995: 39). Prema autoru E. W. Bake definicija organizacije glasi *„(...) društvena je organizacija kontinuiran sistem diferenciranih i koordiniranih ljudskih aktivnosti, koje upotrebljavaju, transformiraju i stapaju u jedno specifičan skup ljudskih, materijalnih, novčanih, idejnih i prirodnih sredstava u jedinstvenu cjelinu za rješavanje problema, kojih je funkcija zadovoljavanje pojedinih ljudskih potreba u interakciji s drugim sistemima ljudskih aktivnosti kao i sredstava u svojoj specifičnoj okolini“*.

Iz Godišnjeg programa rada učeničkog doma vidljiva je organizacija života i rada te svi potrebni uvjeti za njegovo ostvarivanje. Kako bi organizacija rada i života kvalitetno funkcionirala potrebno je ostvarivanje uvjeta koji se tiče prijema, odnosno dolaska učenika u dom, troškove smještaja i prehrane, kao i propisani normativi prostora i opreme za pedagoški rad u skupini i životu učenika. Potrebno je i vrlo važno napraviti razliku između učeničkog doma i škole, jer dom ima svoju organizaciju i način rada koja se temelji na odgojnim skupinama, radu odgajatelja, odgajateljskog vijeća i različitim slobodnim aktivnostima, kojima je cilj sama odgojna situacija i njeno ostvarivanje.

Organizacija, život i odgojno djelovanje u učeničkom domu jeste jedan od oblika odgoja koji postoji u svakodnevnoj praksi i približava život učeničkog doma i škole sa životom rada, s naglaskom na odgoj putem vrijednosti (Hentig, 2007).

Uloga i značaj učeničkog doma u životu učenika je stvaranje okruženja koje mu osigurava podršku, pomoć, red, povjerenje, motivaciju za rad, druženje s vršnjacima, kontakte i odnose s odgajateljima i ostalim djelatnicima doma. Dom kao institucija utječe na učenike i njihov doživljaj doma reflektira se na domsko okruženje. Učenički dom možemo smatrati kao podsustav društva, koji je u predodređenoj vezi kulturnog, socijalno ekonomskog i socijalno ekološkog okruženja (Trstenjak, 1984: 98).

Kako bi bila moguća realizacija odgojne funkcije učeničkih domova moraju postojati minimalni uvjeti za realizaciju programa za rad i život u učeničkom domu (Dečman Dobrnjič, 2002: 45):

- materijalni uvjeti
- kadrovski (broj zaposlenih) uvjeti
- organizacija rada u domu
- pedagoški uvjeti
- ekološko-sociološki uvjeti
- socio-ekonomski uvjeti

Za nesmetano življenje i rad u učenikom domu od posebnog su interesa organizacije življenja i rada, koje moraju predvidjeti skladno djelovanje svih podsistema u ustanovi u skladu s njihovim ciljevima, temeljenih na demokratičnosti koja mora biti stalno otvorena procesu mijenjanja i prilagođavanja, koje zahtijevaju promjene u društvu (Isto: 45). Život u učeničkom domu nije ostvarivanje plana i programa nego ostvarivanje ciljeva: zajedništvo, otvorenost svijetu, kreativnost, ozbiljnost, znatiželja, samokritičnost, sposobnost sudjelovanja, pristojnost, pomaganje, skromnost i pripremljenost na odricanje (Harder 205: 8-9).

Slika 2. Učenički dom u okruženju: Dečman Dobrnjičeva (2002: 10)

ovisi uspjeh ili neuspjeh neke aktivnosti, a time i cjelokupne organizacije. Ravnatelji, odgajatelji, stručni suradnici, zdravstveni djelatnici i noćni pazitelji su zaposlenici koji su zaduženi za izvršenje grupnih zadataka: razvojnih poslova, odgojnog rada i izvanskupinskog rada. Tajnik je zadužen za administrativno-pravne poslove, a voditelj računovodstva i

suradnici brinu o računovodstvenom poslovanju. Kuharice, ekonom, domar, pralja i spremačice zaduženi su za pripremu obroka i poslove održavanja. Ukoliko je sustav upravljanja usmjeren decentralizaciji, klima pozitivna i svi zaposlenici se osjećaju ugodno i uvaženo ustanova će se razvijati, a učenici napredovati. Poznato je da su ustanove u decentraliziranom sustavu otvorenije prema lokalnoj sredini i obitelji. Uvažavaju se specifične potrebe lokalne zajednice, zahtjevi roditelja i učenika te mišljenje odgajatelja, a organizacija rada je u potpunosti usmjerena na učenika. Stil rukovođenja je suportivan, potiče se kreativnost odgajatelja, a ravnatelj je izvršni organ doma, a ne države. „*Podjela na centralizirane i decentralizirane sustave upravljanja obrazovanjem shematska je i ne odražava sve osobine nekog nacionalnog sustava*“ (Pastuović, 2012, 44). U decentraliziranim sustavima utjecaj na obrazovanje podijeljen je na tri razine: razinu središnju vlasti, regionalnu razinu i razinu škole. Uloga središnje vlasti je da određuje makroobrazovnu politiku, načine financiranja, prioritete i njihovo ostvarivanje koji se tiču sustava u cjelini. Kod regionalne vlasti sustav odlučivanja/odgovornosti podijeljen je na više dionika. Regionalna vlast osigurava materijalne uvjete za rad ustanova, zapošljava i plaća zaposlenike i pruža savjetodavnu pomoć dok je ustanova odgovorna za programe, izbor učenika, izobrazbu nastavnika/odgajatelja, načine poučavanja i unutarnju organizaciju. Inspekcija ima više savjetodavnu ulogu nego kontrolnu. U takvom ozračju povjerenja zaposlenicima se daje prilika za autonomno djelovanje na području u kojem zaposlenik ima stručne kompetencije. To doprinosi njegovom profesionalnom razvoju, osjećaju uvaženosti, kvaliteti rada i unapređenju rada ustanove. U decentraliziranom obrazovnom sustavu vođa svakako treba osnažiti tim, pronalaziti različite načine kako i u kojem području rada može doprinijeti i profesionalno se dodatno usavršavati, razvijati i napredovati. Svakako je potrebno istaknuti da u decentraliziranom obrazovnom sustavu ne postoji čvrsta naglašena hijerarhijska struktura, nego se zaposlenici osjećaju slobodno i rado se uključuju u sve aktivnosti i promjene prihvaćajući i odgovornost.

Pretjerana centralizacija upravljanja sustavom i birokracija obrazovnog sustava otežava promjene ka boljem. Striktno pridržavanje nametnutih pravila od strane središnje vlasti dovodi do slijepog izvršavanja naredbi koje se povezuju s pridržavanjem pravila i poštivanjem hijerarhijske strukture što nikako ne doprinosi razini poboljšanja, unapređenja i kvaliteti rada. Takav sustav povećava stavu djelatnika prema promjenama koji se očituje u izreci „*don't rock the boat*“. U skladu s navedenim ističem navode autora Previšić (2007: 7) „*Osposobljavanje čovjeka za stalno učenje i obrazovanje nije samo briga za njegovu*

profesionalnu kompetenciju, nego i poželjna razina njegove opće kulture (Isto: 8). Čovjek s takvim osobinama i sa timom kolega svakako se upušta u promjene, istražuje i unapređuje svoju odgojno-obrazovnu praksu. Kako centralizacija naglašava linearno programiranje rada, organizacija rada i sadržaji usmjereni su na rezultat, prevladava autoritativni stil rukovođenja u kojem je naglašen hijerarhijski odnos među zaposlenicima. To svakako ne pruža mogućnost razvoju autonomije/odgovornosti i napretku kako domu, učenicima, zaposlenicima tako i sustavu obrazovanja u cjelini. Odgajatelji ne surađuju jer su programi izvana propisani, a inspekcija nadzire njihovo provođenje. Možemo zaključiti da je takav sustav obrazovanja orijentiran isključivo na zadovoljavanje forme i produkte, a ne na cjelokupni proces koji je vrlo kompleksan, živ i nepredvidiv, pretvara dionike procesa u poslušne izvršitelje zadataka bez aktivnog sudjelovanja i razumijevanja onoga što provode i primjenjuju. Sve to se negativno reflektira na cjelokupni sustav odgoja i obrazovanja.

3.4.1. Temeljne funkcije učeničkih domova

Autor Mrkonjić (1990: 47) kaže da su „*domovi učenika predstavljaju rješenje za dokidanje socijalnih razlika u obrazovanju, jer osiguravaju polaznicima iz udaljenih mjesta, ruralnih sredina i nižih ekonomskih kategorija mogućnost za uključivanje u odgojno-obrazovni proces, odnosno oni pridonose ublažavanju (ako ne i izjednačavanju) šansi za obrazovanje mladih*“. Proteklih se godina u Hrvatskoj uspješno radi na izmjeni učeničkih domova ka izgradnji doma poput drugog obiteljskog doma i ugodnog prostora za život, rad i učenje usklađeno s potrebama suvremene mladeži, njihovo aktivno sudjelovanje i stvaranje uz poštovanje individualnih želja. Drugim riječima teži se da život u domu bude ugodan, siguran, da učenici imaju podršku i razumijevanje u savladavanju životnih i školskih teškoća. Ovako organiziran učenički dom zahtjeva i kvalitetnog odgajatelja koji je važan faktor. On ima nezamjenljivu ulogu u odgoju srednjoškolske mladeži, potičući njihov školski uspjeh. Još uvijek se učenički dom smatra kao spavaonica s učionicom. On je puno više od toga i podrazumijeva skrb o učeniku, ali i stvaranje pozitivnog okružja u kojem svaki učenik može sudjelovati, zadovoljavati svoje potrebe i razvijati vlastitu osobnost. Učenički dom kao takav ima tri osnovne funkcije: socijalnu, psihološku i pedagošku.

Socijalna funkcija prema autoru Ćuk (2012) određena je društveno-povijesnim nastankom, razvojem i ulogom doma u procesu odgoja i obrazovanja. Društvena uloga doma utemeljena je na potrebama gospodarstva i njegovog razvoja te na potrebama mreže srednjih

škola. Iz ovog konteksta, učenički domovi ublažuju i rješavaju probleme socijalne nejednakosti mladih u odgoju i obrazovanju te stvaraju podjednake uvjete za odgoj mladeži iz svih društvenih sredina i slojeva. Pedagoška uloga ogleda se u konkretnoj primjeni funkcije odgoja i obrazovanja za rad, korištenje slobodnog vremena, kulturne i druge aktivnosti. Učenički domovi su mediji socijalne komunikacije i regulatori mogućnosti školovanja učenika iz drugih sredina. U domovima se učenici samopotvrđuju, rade na svojoj samostalnosti i na mehanizmima uzimanja i davanja. Za svakodnevni odgojni rad potrebno je poznavati socijalni sastav učenika, stanje njihovih obitelji i druga obilježja koja nam pomažu pravilnom postavljanju i vođenju socijalne, psihološke i pedagoške funkcije rada odgajatelja i ostalog osoblja u domu.

Prema autorima Savagnone i Briguglia „*psihološka funkcija temelji se na stvaranju povoljne domske klime/ozračja u kojoj će učenici moći sudjelovati, zadovoljiti svoje potrebe i razvijati vlastitu osobnost. Mladež u domu u ponajprije traži sigurnost, povjerenje, zadovoljstvo i informaciju, što se postiže uzajamnim radom učenika i odgajatelja. Psihološku funkciju čine: opća klima i stil rada u domu, normativni odnosi, način rukovođenja, održavanje kućnog reda, kakvoća komunikacije među učenicima te između učenika i odgajatelja. Osobni primjer odgajatelja ima presudni značaj u stvaranju ozračja povjerenja. Da bi se postiglo pozitivno ozračje u životu učeničkog doma, potrebno je odrediti pravila ponašanja*“ (Savagnone i Briguglia 2009: 31). Dalje navode da „*bez pravila o ponašanju i o životu, koja se dan za danom poštuju i u malim stvarima, karakter se ne oblikuje i osoba nije pripremljena za suočavanje s kušnjama kojih će zacijelo biti u budućnosti. Pravila bi trebala biti jasna i specifična, prihvatljiva (prihvaćena i donesena zajednički u dogovoru s učenicima što kod učenika stvara osjećaja pripadnosti), uzročno-posljedična, fleksibilna i promjenjiva*“ (Isto: 34). Stvaranje dobrih odnosa i povjerenja između odgajatelja i učenika nije jednostavno i lako. Postiže se međusobnim poštovanjem, uvažavanjem, tolerancijom, otvorenom komunikacijom i prihvaćanjem različitih navika dovodi do odnosa u kojem se učenik se povjeri odgajatelju što je pokazatelj je povoljne psihološke klime.

Nadalje *pedagoška funkcija domskog života prema autorici Klapan (1994) „temelji se na ostvarivanju ciljeva i zadaća odgoja i obrazovanja. Pedagoškom se funkcijom nastoji zadovoljiti razvojne potrebe odgajnika, stvoriti klimu rada suradnje i poštovanja, potaknuti dvosmjernu komunikaciju, razviti potrebu za učenjem, sustavnim radom, vježbanjem i usvajanjem novih spoznaja*“. Odgajatelj treba stjecati autoritet povjerenjem, uvažavanjem razlika među učenicima, razumijevanjem, pouzdanosti, dosljednošću i empatijskom

sposobnošću, a ne zapovjedanjem. Rad u učeničkom domu zasniva se na dubokom poštivanju osobnosti učenika, uvažavanju njegove slobode, izjašnjavanju, poticanju suradnje i osiguranju pravovremene obaviještenosti. Ovaj rad je prožet planiranim akcijama, konkretnim radom, razgovorima, upućivanjima, pomaganjem, strpljenjem, motiviranošću i punom odgovornošću. Kako bi sve pravilno funkcioniralo, neophodno je da postoji suradnja doma sa školom i s roditeljima. Težište pedagoške zadaće učeničkog doma je na odgoju učenika. Učenik nikada nije sam, već je uključen u različite problemske situacije i upućen na aktivno zalaganje u njihovom rješavanju. Odgojna skupina sa učenicima i odgajatelj kao njen voditelj koji je odgovoran za cjelokupno pedagoško-psihološko ustrojstvo skupine su temeljne jezgre učeničkog doma.

Na sve navedeno ukazuje i autor Glasser navodima „*kako njihovim međudjelovanjem se ostvaruje cjelokupna pedagoška djelatnost. Odnosima između njih ovisi kvaliteta i uspješnost ostvarivanja odgojno-obrazovnih sadržaja. Uspjeh u bilo kojem području upravo je proporcionalan načinu na koji se ljudi u nekom odnosu slažu jedni s drugima*“ (Glasser, 2000: 54), a to naročito vrijedi u odgoju i zajedničkom suživotu.

3.4.2. Sadržaji rada u učeničkim domovima

U učeničkom domu učenici žive, uče, razvijaju svoju osobnost dok odgoj u učeničkom domu predstavlja međusobnu suradnju učenika i odgajatelja, usmjeravanje, pomaganje učenicima, s ciljem da se učenici što prije osamostale i pripreme za život. Najvažniji dio sadržaja Godišnjeg plana i programa rada je programiranje i organiziranje odgojnog procesa. On sadrži: podatke o učeničkom domu, materijalne i prostorne uvjete te opremu, kalendar rada, kadrovske uvjete, organizaciju rada u domu, program suradnje s roditeljima, program stručnog usavršavanja, način suradnje s lokalnom zajednicom, način financiranja, te mišljenja i prijedloge. Odgojno-obrazovni sadržaji definiraju se kroz individualne programe koje provode odgojno-obrazovni djelatnici: odgajatelji, stručni suradnici i zdravstveni djelatnici. Program rada svakog odgajatelja njegov je vlastiti autorski rad koji sadržava njegovo znanje i iskustvo, kao i želje i prioritete.

Odgojno - obrazovni sadržaji dijele se na četiri odgojna područja:

1. Čuvanje i unapređenje zdravlja

Cilj rada je unapređivanje kvalitete zdravlja i razvijanje higijenskih navika kod učenika. U programu se predviđaju i različite teme koje će pridonijeti zdravstvenom obrazovanju učenika. Zdravstveno informiranje učenika je način poticanja učenika na brigu o vlastitom zdravlju, te mogućnost edukativnog djelovanja na učenike uslijed ili loše stečenih navika ili samo usvajanje novih znanja.

2. Socio-emocionalno područje

Cilj je stvoriti uvjete za razvoj učenika kroz socijalne odnose i komunikaciju tj. stvoriti uvjete za nesmetani rast socijaliziranog i emocionalno zrelog učenika koji će moći adekvatno komunicirati u društvu, kao i poticanje učenika na odgovorno ponašanje kojim će pravodobno i adekvatno rješavati svoje obveze te ostvarivati kvalitetne međuljudske odnose u smislu uvažavanja druge osobe. Dolaskom u učenički dom učenik prolazi period adaptacije čije je trajanje individualno, do različitih iskušenja i teškoća koje mora svojom emocionalnom zrelošću i znanjem riješiti i nastaviti živjeti.

3. Kognitivno područje

Cilj je osiguravanje uvjeta za postizanje rezultata tj. osigurati učeniku vrijeme za učenje u kvalitetnim uvjetima i pomoć te praćenje učenikovih postignuća. Odgajatelj pomaže učeniku svojim savjetom i znanjem, sustavno radeći na gradnji međusobnog povjerenja i kvalitetnom odnosu, motivaciji, razvijanju interesa i usmjeravanju učenikove aktivnosti za nove spoznaje i njihovu primjenu.

4. Kreativnost i posebne potrebe (obogaćivanje života)

Kontinuirano tijekom cijele školske godine i učenici se upućuju na organizirano korištenje slobodnog vremena - razne sportske i kulturne organizirane aktivnosti koje vode odgajatelji. Provođenjem i organiziranjem takvih sadržaja (kulturne aktivnosti, sportske igre) slobodnog vremena odgajatelji potiču i usmjeravaju učenika da slobodno razvija svoju osobnost, znanja i vještine te da obogaćuje svoj emocionalni život i razvija sebi važne odnose. Slobodno vrijeme je za učenika i njegove aktivnosti, izvan je bilo kakvih domskih

obveza, ali podliježe domskim pravilima i vođenju odgajatelja. Učenika tijekom provođenja sadržaja slobodnog vremena odgajatelj treba poticati i usmjeravati na način da slobodno razvija svoju osobnost, da stječe nova znanja i vještine, te da obogaćuje svoj emocionalni život i razvija sebi važne odnose¹³.

3.4.3. Učenje u učeničkom domu

U prilog tome piše autorica Klapan (1996: 78) kada napominje da „*učenje u učeničkom domu zauzima središnje mjesto između mnogobrojnih odgojno-obrazovnih aktivnosti. To je razumljivo jer su učenici došli u učenički dom kako bi uspješno ostvarili i obavili školske obveze, zadovoljili vlastite afinitete i interese te završili svoje školovanje. Dalje navodi i ističe:...,učenje za svladavanje školskog gradiva je organizirano. Organizirani su satovi obveznog učenja za vrijeme kojih odgajatelji daju upute za učenje i druge obilke stručne pomoći. Najčešće se obvezno učenje ostvaruje u domskim učionicama. Vrijeme obveznog učenja precizirano je kućnim redom. Cijela organizacija života u domu u vrijeme učenja podređena je svladavanju školskog gradiva. U to se vrijeme u učeničkim domovima ne provode druge aktivnosti*“ (Isto: 80). U skladu s tim ističe važnost i ulogu odgajatelja, smatrajući da se on prvo mora upoznati sa dokumentacijom, upoznavanjem učenika, njegovih osobina i razinom radnih navika. Njegova je dužnost da tijekom učenja osigurava uvjete za učenje - red i mir. Radno mjesto i radna atmosfera s ukupnim okruženjem učenika važna je za stvaranje motivacije za rad. Iz ovog razloga je potrebno da domske prostorije budu što sličnije obiteljskim kao i da se učenicima omogućavaju kraći odmori tijekom učenja. Tijekom učenja učenika treba poticati na samostalnost u učenju, na izradu njegovih individualnih planova učenja te da ih se pridržavaju koliko god je to moguće.

¹³http://www.dom-ucenika-susak.hr/gppd_2015.pdf

4. ODGAJATELJ U UČENIČKOM DOMU

4.1. Uloga odgajatelja

Za rad u učeničkom domu odgajatelji moraju imati završeno odgovarajuće visokoškolsko obrazovanje i steći potrebno pedagoško-psihološko obrazovanje. U domskom odgoju odgajatelj ima više uloga. Uzimajući to u obzir i uvažavajući činjenicu da se učenici odlaskom iz roditeljskog doma osamostaljuju, pripremaju za uspješno završavanje svog školovanja i život, jedna od uloga odgajatelja je i uloga roditelja. On se mora staviti u ulogu roditelja, biti maksimalna zamjena za roditelja. Prema autorici (Starkl, 1999) uloge odgajatelja i kompetencije su različite te se javljaju kroz tri socijalne uloge:

- *formalna uloga* – službenik javne ustanove koji mora poslovne zadaće obavljati u skladu sa zakonom, za svoje postupke i rad odgovoran je ravnatelju,
- *strukovna uloga* – djeluje u skladu sa strukom i pedagoško-psihološkim znanjima; svoja znanja mora kontinuirano dopunjavati; za svoje djelovanje odgovoran je učeniku i njihovim roditeljima,
- *ljudska uloga* – u komunikaciji s učenicima njeguje otvorenu komunikaciju, usmjerava učenika na rješavanje problema i uspješno nošenje s životnim teškoćama, uz to odgajatelj mora biti human, objektivan, tolerantan, pun razumijevanja i odgovoran.

Drugim riječima odgajatelj kroz svoje djelovanje i rad pomaže, usmjerava i potiče učenika da prihvati norme i vrijednosti društva u kojem živi i djeluje, da uspostavlja kvalitetnu komunikaciju, razvija njegove spoznajne mogućnosti te širi područje njegovog djelovanja. Odgajatelj mora biti pozitivan model učeniku, biti zajedno s učenicima u sferi aktualnosti, pokazati da je tu za njih, da ih razumije, da je zainteresiran za njihove teškoće, biti tolerantan, kreativan te dosljedan i objektivan. Odgojni rad odgajatelja u učeničkom domu nije činovnički posao nego zvanje koje iziskuje istančan pedagoški sluh i takt u pogledu granica tolerancije. Stoga, buduće odgajatelje kroz obrazovanje treba usmjeravati da postanu kreatori i stvaratelji, a ne administratori. U skladu s tim nastavlja i autor Previšić da „svojim kompetencijama osobne i profesionalne pedagoške etike, uz to što je nastavnik, odgajatelj je socijalni integrator i kulturni medijator koji učeniku pomaže, dogovara se,

organizira, potiče, animira, informira, kreira...“ (Previšić, 2003: 9). Takvo razmišljanje dijeli i autorica Klapan (1996: 80) te smatra da *„odgajatelj u učeničkom domu najmanje je nastavnik predavač; on je suradnik i savjetnik, voditelj i vješt organizator koji će znati iskoristiti i usmjeriti svaki odgojni problem u adekvatnom pedagoškom postupku koji dovodi učenika samoodgoju i samorazumijevanju“*.

Uz poznavanje spoznaja iz područja pedagogije i psihologije, odgajatelj mora imati jasnu i direktnu komunikaciju sa svojim učenicima. Treba biti uključen u njihove probleme i neophodno je da zajedno s učenicima radi na otklanjanju uzroka problema i pronalaženju optimalnih rješenja. Dužan je razvijati osjećaj zajedništva, empatije i strpljenja (Rubio, 2009). Promjenom tradicionalnog položaja odgajatelja ka novim i izmijenjenim ulogama u nastavnoj djelatnosti, odgajatelj treba biti u stanju preživjeti zahtjeve, prijetnje i izazove u okviru različitih okolnosti svoje profesije (Gibbs, 2002).

Uvažavajući ulogu dnevnih odgajatelja u odgoju učenika autorica Ivančić (2005) ističe važnost i noćnih pazitelja koji su također stručni savjetnici o životu odgojenika, „produžena ruka“ roditelja te primjer ponašanja i življenja. Odgojitelji su stručne osobe koje imaju izravni utjecaj na odgoj i samoodgoj odgojenika. Razvidno je da odgajatelj u svom radu potiče, pomaže, usmjerava, ohrabruje i priprema odgojenika za život, za rad, za samostalnost i za uspješno završavanje školovanja. Dužan je zapažati i pratiti različita ponašanja svojih učenika koja iskazuju u svakodnevnom životu unutar doma. Stoga je bitno da odgajatelj ima osobine poput: humanosti, stručnosti, zakonitosti i kolegijalnosti. Iz toga proizlaze načela od kojih su neka: moral, dobrotu, poštovanje, obzirnost, razumijevanje, strpljenje, a sve to radi kvalitetnih međuljudskih odnosa te zdrave kulturne društvene klime koju osjećaju svi nazočni u učeničkom domu. Stoga prema autorici Ivančić (2005: 97) možemo zaključiti kako *„odgajatelj u svom radu potiče, pomaže, usmjerava, ohrabruje i priprema odgojenika za život, za rad, za samostalnost i za uspješno završavanje školovanja“*. Na to se nadovezuje autorica Slana (2006: 80) koja navodi kako je *„važno da uz sve ljudske osobine odgajatelj mora imati i znanje koje mu daje sigurnost, spretnost i mudrost unutar njegove domene posla. Sa stručnoga gledišta odgojitelj je poznavatelj psihologije, naročito razvojne kako bi prepoznao promjene i mogao razumjeti ponašanja odgojenika, njihove potrebe te u skladu s predočenim pravilno postupiti. Ovladanost pedagogijom temelj je stručnosti svakoga odgojitelja. Ona je važna radi širine odgojnih područja koja su sastavni dio čovjekova razvoja i uspješnoga života te sadrži u sebi metodički pristup odgojnoga utjecaja na mladu osobu koja se susreće s realnošću života“*.

Nadalje prema autorici Starkl (1999: 23-33) odgajatelj u učeničkom domu:

- nositelj odgojno-obrazovnog procesa
- organizira življenje i rad u odgojnoj skupini te uspješnost odgojne skupine
- skrbi za odgojno-obrazovni rad odgojne skupine
- provodi i implementira sadržaje te popularne teme
- oblikuje sadržaje, oblike i metode odgojnog rada
- provodi odgojno-obrazovne ciljeve
- vodi odgojni proces
- evaluira odgojno-obrazovni rad
- upoznaje učenike i uvodi ih u život u učeničkom domu
- živi i radi s učenicima
- prati učenike od početka boravka u učeničkom domu do kraja
- motivira učenike za učenje
- potiče učenike da postižu najbolje rezultate
- pomaže učeniku pri rješavanju problema u učenju
- svoje zahtjeve prilagođava individualnim potrebama učenika
- prilagođava cilj, sadržaje, metode i rad odgojnoj skupini
- surađuje s roditeljima učenika, nastavnicima u školi i kolegama
- brine o posebnostima učenika, za njegov rast i razvoj i pomaže mu pri oblikovanju njegove vlastite osobnosti
- razumije i poštuje učenike
- razvija vrednote mladih
- utječe na razvoj odgovornosti kod mladih
- uzor je učenicima
- autoritet je učenicima
- brine o kvaliteti slobodnog vremena učenika
- sudjeluje i pomaže pri rješavanju problema učenika i kolega
- razvija i uspostavlja međusobne odnose u učeničkom domu
- štiti učenike od fizičkih i drugih opasnosti
- potiče i usmjerava učenike
- ima smisla za nove stvari i ideje

- u kontaktu je s mladim ljudima
- djeluje individualno i grupno
- savjetuje - pedagoški, psihološki
- zastupa interese učenika i učeničkog doma
- vodi pedagošku dokumentaciju
- brine o socijalnom druženju učenika
- brine o redu i disciplini
- moderator odgojne skupine, animator, poticatelj
- mora biti strukovno, pedagoški, psihološki educiran i kompetentan te imati i ljudske kvalitete (pedagoški strog, dosljedan, optimističan)
- stručno se usavršavati
- daje sebe kao čovjeka

4.2. Stil rada odgajatelja

Autokratski stil odgajatelja odlikuje se apsolutnom moći rukovođenja i minimalnim utjecajem od strane zaposlenih. Rukovoditelj je taj koji ima neograničenu moć u odlučivanju, zapovijeda, i apsolutni je naredbodavac. Njega ne zanimaju reakcije zaposlenih, i zbog toga je komunikacija jednosmjerna. Kod svojih zaposlenih pobuđuje otpor, agresiju i gubitak motivacije za rad. Osobno je nedodirljiv, teži održavanju visokog osobnog standarda, određuje politiku organizacije, zadatke, odnose, kazne i nagrade.

Poznat je i pod nazivom konvergentni pristup. Odgajatelj ima primarnu poziciju, dok su učenici pasivni i nalaze se na drugom mjestu. U ovoj strategiji naglašava se jedino kognitivni (mentalni) razvoj, dok su interesi, kreativnost, kritičko mišljenje u potpunosti zanemareni. Ovaj tip ličnosti rukovodi se svojim potrebama, ne uvažavajući potrebe drugih. Često otpušta ljude na poslu ili je izuzetno strog i nepravedan na svom poslu u ulozi rukovoditelja, ne dopuštajući ostalima da izraze svoje mišljenje i predlože svoje ideje i rješenja. Kao odgajatelji ne pripremaju svoje učenike za samostalno učenje i rješavanje problemskih situacija uz kritički osvrt, već od njih prave nesigurne i zastrašene mlade ljude koji se trebaju bespogovorno pokoriti svakoj želji nadređenog (Sharma, 2015).

Demokratski stil odgajatelja odlikuje se partnerskom atmosferom i participativnim karakterom učešća u donošenju odluka. Komunikacija je obostrana jer ne postoji oštra

podjela na nadređene i podređene, pa u kolektivu vladaju harmonični ljudski odnosi. Rukovoditelj koji koristi demokratski stil u svom radu je otvoren, neusiljen, aktivan u sklapanju prijateljstva i druženjima. Demokratski stil rukovođenja je prikladan u svim okolnostima jer potiče zaposlene na maksimalno zalaganje i inicijativu. U ovakvoj atmosferi razvijaju se povjerenje, tolerancija i otvorenost. Takav stil je podrška za razvijanje kreativnosti i originalnosti. Poznat je i pod nazivom partnerski pristup. Ovdje učenici imaju primarnu poziciju i oni sudjeluju u izboru sadržaja nastave ili posla, a odgajatelj/rukovodilac kao partner sudjeluje u tome, sa druge pozicije. U ovoj strategiji podjednako su naglašene kognitivne, emocionalne, socijalne kompetencije, i odgajatelj uvažava potrebe i mogućnosti ostalih. Odlučuje se na razini cijele grupe, a takva atmosfera poticajnije za razvoj samostalnosti i partnerstva među svim dionicima u učeničkom domu. Odgajatelji ili učenici samostalno uče i razvijaju neophodne vještine za rješavanje problemskih situacija na što kreativniji način (Sharma, 2015).

Laissez-faire stil odgajatelja odlikuje se ponašanjem rukovoditelja koji izbjegava lidersku poziciju i zauzimanje osobnog stava po određenim pitanjima, ne intervenira u problemskim situacijama. Također ne upoznaje svoje zaposlene sa rezultatima rada jer ove rezultate ne ističe ili ih ne ostvaruje. Podređeni imaju vrlo visok stupanj slobode, samostalnosti i izbora u rješavanju svojih zadaća. *Laissez-faire* je najneaktivniji i najneučinkovitiji stil vođenja, to je u stvari ne-stil. U ovom tzv. neobaveznom ili popustljivom stilu karakteristična je minimalna uključenost odgajatelja u rad učenika. On ne osigurava dovoljno neophodnih informacija potrebnih za posao, što se negativno odražava na ostale koji postaju nesigurni prilikom mnogobrojnih pogrešaka ili postaju nezainteresirani i bez motivacije da daju svoj maksimalni doprinos. Zbog prevelike slobode koja se daje u radu, odgajatelj gubi svoju poziciju i vođe i jednakog dionika, pa ne postoji mogućnost da bude ozbiljno shvaćen od strane učenika. Zbog toga se ova strategija savjetuje u radu ekspertnih timova, kojima je sloboda u radu prijeko potrebna za dostizanje kreativnih i originalnih rešenja (Solvie i Sungur, 2012).

Osoba koja donosi odluke iz pozicije hijerarhijske moći tj. uloge odgajatelja u odnosu na učenika i koristi autokratski stil svakako je odgajatelj koji ne radi na sebi, ne propituje svoja ponašanja, postupke i sve aktivnosti planira sam ne pitajući svoje učenike, a niti svoje kolege. Kada eventualno i pita svoje kolege za mišljenje uglavnom je to formalno jer je već tu odluku sam ranije donio. U njegovom fokusu interesa nije učenik kao subjekt odgojno-obrazovnog procesa i važan dionik nego samo ostvarivanje njegovih planiranih zadaća i

realizacija ciljeva. Učenikovo mišljenje ga ne zanima. Gotovo uvijek na sastancima odgojne skupine on vodi glavnu riječ i dominira. Učenici nemaju pravo glasa i suodlučivanja. Komunikacija odgajatelja je jednosmjerna, usmjerena isključivo na slušanje sebe, a učenike i kolege ne uvažava. Takav odgajatelj ne voli kritiku tj. sugestiju jer je uvjeren da sve najbolje radi. Sugestiju doživljava kao osobnu uvredu, a ne savjet ili misao za razmišljanje.

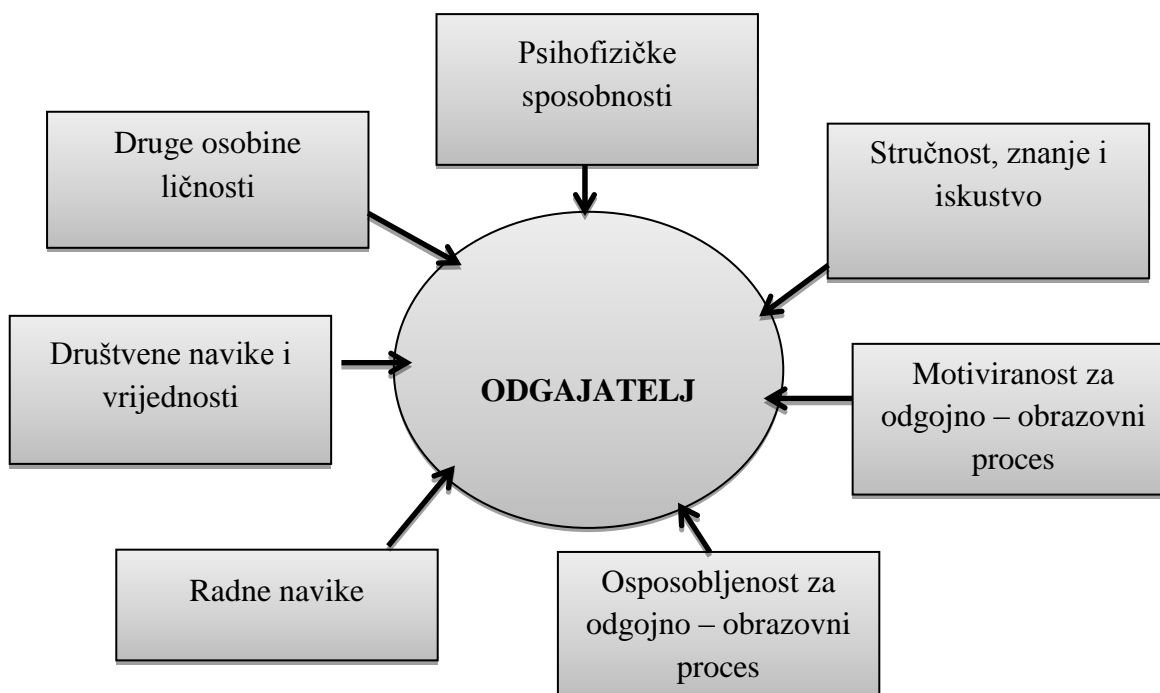
Djelovanje odgajatelja koji primjenjuju autokratski stil rada nažalost utječe nepovoljno na emocionalnu klimu u učeničkom domu, dok nasuprot tome odgajatelj koji u svom radu koristi i primjenjuje demokratski stil dogovara se s učenicima i kolegama, zagovara timski rad i otvoren je za planiranje rada koje je podložno promjenama. Zajedno s odgojnom skupinom i kolegama odlučuje o promjenama. Pri uvođenju promjena nije nestrpljiv, osigurava dovoljno vremena svakom učeniku te svaku promjenu uvodi polako, uz dogovore, uvažavanje različitih mišljenja i prijedloga. Odgajatelju koji primjenjuje demokratski stil važni su kvalitetni i uvažavajući međuljudski odnosi na svim razinama u kojim će se svi osjećati dobro i zadovoljno. Takav odgajatelj uglavnom je otvoren, topao, pun razumijevanja, tolerantan, strpljiv, pruža podršku i razumijevanje pri svladavanju nastalih teškoća i problema, voli zajednička druženja te stvara prijateljske odnose i s učenicima i sa svojim suradnicima. Rad s odgajateljem koji primjenjuje demokratski stil vrlo je ugodan i pun podrške. Takav odgajatelj svojim trudom i ulaganjem u međuljudske odnose pridonosi kvaliteti i toploj emocionalnoj klimi u učeničkom domu. Pristup *laissez-faire* koji odgajatelj koji u svom radu koristi je zapravo odgajatelj s „ne-stilom“. On sam nije siguran u svoje postupke i time osigurava učenicima gotovo potpunu slobodu u njihovim međusobnim odnosima i odlukama. *Laissez-faire* odgajatelj se suzdržava od rješavanja problemskih situacija kako s učenicima tako i s kolegama. On smatra da je za njihovo rješavanje zadužen ravnatelj, stručni suradnik, drugi odgajatelji ili roditelji učenika. Takav odgajatelj zapravo nije zadovoljan sam sa sobom, ne zna donijeti odluku i preuzeti odgovornost i tako se ponaša u radu s učenicima.

Zasigurno odgajateljev stil rada, njegove osobne i profesionalne kompetencije odlikuju se u vođenju odgojno-obrazovnog rada u učeničkom domu. Njegov pristup i stil rada svakako određuje korištenje posrednih i neposrednih oblika rada za rješavanje odgojnih situacija. Znamo da posredan oblik rada koristi odgajatelj koji u svom radu usmjerava, potiče, sudjeluje, savjetuje svoje učenike, dok su učenici samostalni u rješavanju svojih zadataka. Za neposredan oblik rada kažemo da je onaj gdje odgajatelj pomaže, poučava, savjetuje, sluša i rješava problemske situacije u skladu s ciljem i zadaćama u svom programu, zajedno sa

svojim učenicima. Takvo mišljenje dijeli i autor Babić (1983: 23) koji navodi da „*odgajateljev stil rada bi trebala karakterizirati osjetljivost za pomoć svojim učenicima i suradnicima uz puno uvažavanje njihove osobnosti, zatim osjetljivost za socijalno-etičke, pedagoške i pravne norme kojima se regulira domski život, osjetljivost za socijalnu klimu u domu i njegovoj odgojnoj skupini, smisao za kulturu komunikacije i reakcije socijalnih utjecaja društva, kao i osjetljivost za donošenje odluka kojima pridonosi demokratičnosti svoga stručnog i osobnog utjecaja u domskom životu*“. Važna uloga odgajatelja je i u kreiranju Godišnjeg plana i programa kojeg je potrebno tijekom godine revidirati i nadopunjavati, tj. intencionalno i permanentno raditi na njegovu usavršavanju i realizaciji. Poznato je kako različiti oblici stručnih usavršavanja (ljetne i zimske škole za odgajatelje, stručne suradnike, ravnatelje, individualno usavršavanje prema vlastitim afinitetima) potiču na promišljanje, provjeru teorijskih teza u odgojno-obrazovnoj praksi, međusobnoj raspravi i doprinose razvoju suvremenog odgajatelja. Samo educiran i kompetentan odgajatelj može biti pozitivan model učeniku i pomoći mu pri rješavanju teškoća.

Kompetencije i znanje odgajatelja govore o tome kakav stil rada primjenjuje u svom radu: odgajatelj koji ništa ne poduzima tijekom svog rada dok se ne pojavi „problem i tek tada ukazuje na nedostatke primjenjuje transakcijski stil stavljajući težište na realizaciju programa, ne potiče intrinzičnu motivaciju učenika, ne želi učiniti ništa konstruktivno što bi pridonijelo rješavanju situacije, jer je njegov stil rada takav da se podređenima obraća samo kada nešto nije u redu, dok odgajatelj koji primjenjuje transformacijski stil rada promišlja o individualnim potrebama svakog učenika, ohrabruje ih, kontinuirano prati njihov rad, rast i napredak. Za transformacijski stil rada možemo reći da je demokratski način rada odgajatelja, a učenici i odgajatelji usmjereni na samoprocjenu svog rada. Kako odgajatelj obavlja odgovorne zadatke, koji od njega zahtijevaju široko opće znanje i educiranost, dobro poznavanje domskog odgoja te educiranost u području pedagoško i psihološkog djelovanja (Pšunder, 1999: 29).

Slika 3: Odgajatelj u odgojno-obrazovnom procesu, Jereb, 1998 prema Dečman Dobrnjić 2002: 50

4.3. Suvremeni odgajatelj u učeničkom domu

Prema autoru Rosić (2001: 139) „opće osobitosti suvremenog odgajatelja mogu se prikazati formulom: **ODGAJATELJ = ANIMATOR + KOMENTATOR + TERAPEUT**, a odgajatelj težište rada stavlja na animaciju. Animacija se oslanja na slobodno djelovanje drugih ljudi, razmjenu mišljenja i stavova. Zadatak odgajatelja kao komunikatora povezan je animacijom, oduševljenjem i željom da pomogne učeniku da prije dođe do iskrenog dijaloga. Dijalog se smatra suštinom odgoja, odgojnog rada s pojedincem i skupinom.

Isti autor navodi kako suvremeni odgajatelj mora biti: *matetičar*, tj. vješt organizator učenikova učenja i samoučenja. Smatra kako nije odgajateljeva zadaća poučavati učenika, nego ga osposobiti za samostalno učenje i rješavanje problema. Nadalje, suvremeni odgajatelj mora biti i *majeutičar* koji će pomoći učeniku da dosegne višu razinu egzistiranja; *inicijator* i poticatelj odgojnog procesa; *animator* koji poučavanje transformira u učenje i samoodgoj; *informer* u onom području gdje nema boljih sustava informacija od njega, želi istražiti ono što ne zna; *komentator* koji mora imati komunikacijske i empatijske sposobnosti; *demokratski strateg* koji je spreman na kompromis, omogućuje kreativno izražavanje te usuglašavanjem

učenikovih i svojih stavova, sporazumijevanjem i dijalogom dolazi do rješenja; *uzor* koji je u radnom i privatnom životu pozitivan i ispravan čovjek; *katalizator* odgojnog procesa; *terapeut* jer svaki učenik formira svoju ličnost prema svojim prednostima i svojim tempom; *emancipator* mladih jer je odgoj sazrijevanje, emancipacija, formiranje i samooblikovanje; *kreator* koji se stvaralački ponaša; *invigilator* koji mora reagirati samo onda kada se odgojni proces ne odvija optimalno; *regulator* odgojnog procesa.

Uz sve navedeno odgajatelj je u situacijama da bude izvor sigurnosti i povjerenja, čovjek, savjetnik, zaštitnik, kontrolor, voditelj i pedagog. Uspješan odgajatelj je pedagoški strog, dosljedan pun optimizma i vjere u učenika, a njegova uloga, njegovo vođenje kao stil rada, uvažavanje učenika kao subjekta odgojno-obrazovnog procesa, njihove međusobne odnose, a zajednički put postavljenom cilju trebao bi biti okosnica rada. Takav odgajatelj je zasigurno primjer stvaranja dobrih odnosa i doprinosi domskoj kulturi.

4.4. Metode rada odgajatelja

Odgoju u učeničkom domu provodi se sa skupnim zajedničkim radom i djelovanjem odgajatelja i učenika. On može biti neposredan (direktan) ili posredan (indirektan). Za neposredan rad u odgoju smatramo da se javlja onda kada učenicima odgojne skupine ili doma odgajatelj daje informacije, pruža pomoć u savladavanju sadržaja, učenju, slobodnim aktivnostima, odnosno nastoji ih usmjeriti u što kraćem roku prema utvrđenim normama ponašanja i djelovanja.¹⁴

Za odgojni rad u učeničkom domu primjenjuju se sljedeći oblici rada:

Odgojno-obrazovni rad sa svim učenicima doma: ostvaruje se kao frontalni oblik rada u odgojnoj skupini (grupi) ili domu. Kako bi se postigli utvrđeni ciljevi, angažiraju se svi učenici i odgajatelji. Navedeni oblik rada najčešće se koristi kod prijema učenika u dom, odgojnu skupinu, zajedničkih nastupa, izleta, priredbi, objašnjenja kućnog reda, opće organizacije i sl. Ono što se zamjera frontalnom obliku rada jeste pasivnost učenika, koji ne može pokazati svoje sposobnosti, ne dolazi do izražaja učenikova samoinicijativa. Naprotiv, ovdje je odgajatelj aktivniji i dominantniji i prevladava jednosmjerna komunikacija.

¹⁴Pravilnik o normi neposrednog odgojno-obrazovnog rada po nastavnim predmetima i načinu utvrđivanja broja izvršitelja na odgojno-obrazovnim i drugim poslovima u srednjoj školi (Narodne novine, 1995: 52)

Odgojno-obrazovni rad u odgojnoj skupini: temeljeni je oblik odgojnog rada u učeničkom domu. Ovaj oblik rada smatra se sastavnim dijelom učeničkog doma. Odgajatelj ima mnoge funkcije i zadatke. Rad je utemeljen na načelima demokracije, tolerancije i participacije. Odgajatelj u odgojnoj skupini radi frontalno, grupno ili individualno s učenicima. Učenici sada imaju priliku za diskusije, razmjene mišljenja i preuzimanjem inicijative u komunikaciji. Na ovaj način zadovoljavaju najveći dio svojih potreba i interesa. Rad u odgojnoj skupini zahtijeva kvalitetnu pripremu odgajatelja i učenika, uspostavljanje međusobnog povjerenja i razumijevanja te kontinuirano praćenje i vrednovanje rada odgojne skupine. Navedeni oblik rada primjenjuje se kroz samostalan rad učenika, suradnji s drugim učenicima, diferenciranom radu, traganju za izvorima uz suradničku i poticajnu zadaću odgajatelja.

Odgojno-obrazovni rad s malim skupinama/grupama: primjenjuje se pri rješavanju konkretnih odgojno-obrazovnih problema na zahtjev odgajatelja ili odgajnika. Odgajatelj svoj rad temelji na poznavanju malih skupina u svojoj odgojnoj skupini. Obzirom da je grupa mala i da se svi članovi dobro poznaju, razvija se osjećaj povjerenja i sigurnosti, pa je komunikacija na višoj razini u odnosu na ostale oblike rada. Odgajatelj se može posvetiti svakom članu pojedinačno, što dodatno motivira učenike za efikasnijim, aktivnijim sudjelovanjem i rješavanjem problemskih situacija (Gunn, 2007).

Timski rad: označava suradnju između stručnjaka istog ili srodnog područja. Odgojni rad učeničkog doma zasniva se na timskom radu, planiranju, suradnji, programiranju, ostvarivanju i vrednovanju rada. Odgajatelj je u ulozi promatrača i vođe sa savjetodavnom ulogom, a učenici podijeljeni u timove rješavaju zadatke ili problem, razvijajući timsku atmosferu i socijalne vještine. U ovoj ulozi odgajatelj savjetodavno i instruktivno pomaže svakom timu u rješavanju zadataka. Timovi se mogu oformiti prema sličnostima, interesima i mogućnostima, ali i prema razlikama i nespecifičnim odlikama članova tima (npr. dobar i loš učenik kada se govori o školskom uspjehu; učenik sa interesima za prirodne znanosti i učenik s interesom za društvene znanosti). Svi članovi tima rade zajedno gdje svako od njih dobiva određenu ulogu u skladu sa mogućnostima i interesima, a vođa tima predstavlja svoj tim i rešenje (Sparks, 2013).

Individualni rad: je učestali oblik rada u domu. Podrazumijeva različite oblike razgovora, testiranja, intervjua, popunjavanja upitnika, sociometrijskih analiza i drugih postupaka. Međutim, prije primjene ovog oblika rada, neophodno je da odgajatelj stvori takvu klimu među svojim učenicima, da će oni imati povjerenja da iznose svoja mišljenja, ali

i da nauče da uvažavaju tuđe stavove. Poznat je i pod nazivom nezavisni, osobni oblik rada. Ovdje odgajatelj pomaže učenicima da razvijaju svoje individualne vještine, da ubrzano napreduju jer se posvećuje svakom učeniku pojedinačno, dublje upoznavajući njegove osobne karakteristike, teškoće i probleme. Na ovaj način potiče se samostalnost učenika, kao i ostale važne vještine za samostalan aktivni rad. Odgajatelj redovito pruža povratnu informaciju učeniku o njegovom napretku i usmjerava ga s ciljem razvoja individualnih potencijala (Meyer, 2008).

Uzevši u obzir sve navedeno, može se zaključiti da je svaki od opisanih oblika nastavnog rada dobar, ali samo ukoliko se primjenjuje pravilno, dozirano i primjereno. Također je neophodna dobra priprema odgajatelja, kao i uvažavanje i poštovanje učenikove ličnosti i aktivno poticanje na rad svih članova odgojne skupine.

4.5. Profesionalne i osobne kompetencije odgajatelja

Autor Klaić navodi kako „kompetencija (lat.competere) označava „nadležnost, djelokrug, ovlaštenje neke ustanove ili osobe, mjerodavnost; područje u kojem neka osoba posjeduje znanja, iskustva“ (Klaić, 1990: 31). Nadalje, smatra da „kompetencije podrazumijevaju osposobljenost znanjem i razumijevanjem, praktičnom primjenom i izvršenjem znanja u određenim situacijama i znanjem kao načinom egzistiranja u različitim socijalnim okruženjima. Kompetencije su dinamične kombinacije osobina koje se odnose na znanje, vještine, karakteristike i ponašanja. Kad govorimo o kompetencijama odgajatelja možemo reći da je to dinamična kombinacija znanja i njegove primjene, karakteristika, vještina, odlika, osobina i ponašanja koja odgajatelj mora posjedovati kako bi kvalitetno izvršavao svoje zadaće, a u skladu sa svojom odgovornom funkcijom u učeničkom domu“ (Isto: 35).

Uz sve navedeno za odgajatelja u učeničkom domu posebno je važan istraživački duh i refleksivnost. Odgajatelj kao refleksivni praktičar usmjeren je na identificiranje problema, a odgajatelj kao akcijski istraživač na pronalaženje rješenja. Perspektiva razvoja novih/profesionalnih kompetencija odgajatelja u odgojnoj praksi zavisi o kulturi doma. Mnoge situacije u praksi ne mogu se planirati ni propisati unaprijed, već se dorađuju i mijenjaju tijekom provedbe, gdje je važna spremnost odgajatelja za snalaženje u

nepredvidivim i neočekivanim situacijama, za zajedničko istraživanje i socijalni proces koji je jedinstven i neponovljiv¹⁵.

5. DOMSKA KULTURA

5.1. Upravljanje i vođenje učeničkog doma

U suvremenoj relevantnoj literaturi o pedagoškom menadžmentu spominju se tri temeljna pojma: „upravljanje, koje se odnosi na zakonodavnu i izvršnu vlast (upravljanje obrazovnim sustavom), rukovođenje, koje se odnosi na ravnatelja (rukovođenje školom) i vođenje, koje se odnosi na nastavnika i njegovo vođenje odgojno-obrazovnog procesa i/ili na nastavnika i njegovo vođenje odgojno-obrazovnog procesa i/ili na nastavnika i njegovo vođenje razrednog odjela (razrednika)“ (Blažević, 2014: 44). Vođenje je proces koji obuhvaća utjecaj, rad s ljudima i postizanje ciljeva, a primarna mu je funkcija primjenjiva i konstruktivna promjena, dok s druge strane upravljanje ponajprije želi osigurati stabilnost i red u organizacijama. Usredotočeno je na strukturu, a vođenje na ideje. Organizacije koje imaju snažno upravljanje i slabo vođenje postaju tromе i birokratske, a organizacije koje imaju slabo upravljanje i snažno vođenje mogu biti u procesu promjena bez jasnog cilja. Stoga su oba procesa potrebna za napredak organizacije, a uključuju utjecaj pojedinaca na postizanje zajedničkih ciljeva¹⁶. Za vođenje autor Jurina (1994: 51) kaže kako je to „rukovodni proces koji predstavlja skup složenih odnosa, procesa, utjecaja, iniciranja, motiviranja i angažmana ljudi za realizaciju zadaća i ciljeva organizacije“, a autorica Bahtijarević-Šiber (1991: 45) da je „vodstvo jedna od interno orijentiranih aktivnosti menadžmenta koja se odnosi na ljude i socijalne interakcije“. Stoga je jasno i razumljivo kako se iza svakog uspješnog i kvalitetnog učeničkog doma krije uspješan tim motiviranih ljudi - entuzijasta koji streme željenom cilju. U tom nastojanju spremni su i na rješavanje teškoća s kojima se susretnu na putu razvoja ka kvaliteti. Tajna kvalitetnog i uspješnog tima u učeničkom domu je u međusobnim otvorenim odnosima svih članova i šire. Tim će prije doći do željenih rezultata nego sam pojedinac. Članovi su svjesni da uspjeh ovisi o suradnji i spremni su dijeliti svoje mišljenje, uvažiti tuđe, dogovarati se s članovima tima, prevladavati

¹⁵ www.ucenickidomkvarner.hr

¹⁶ http://www.azoo.hr/images/izdanja/Ravnatelj_skole-upravljanje-vođenje_2009.pdf

nesuglasice i donositi zajednička rješenja. Svojim djelovanjem pokušavaju djelovati na sve dionike odgojno-obrazovnog procesa. Nositelji timova u učeničkim domovima svakako trebaju biti ravnatelji, odgajatelji i djelatnici stručno-razvojne službe koji su pozitivni pokretači. Iz svega navedenog proizlazi da je za provedbu kvalitetnog timskog rada na dobrobit učenika i odraslih potrebna empatija svih dionika procesa, otvoreni odnosi na svim razinama bez obzira na hijerarhiju, međusobna suradnja (uspješna i konstruktivna), fleksibilnost, kooperativnost i donošenje zajedničkog rješenja bez nametne odluke vođe tima.

Mišljenja smo da unutarnja intrinzična motivacija, kontinuirani rad na sebi svakog zaposlenika bez obzira na veličinu ustanove doprinosi osobnom razvoju, svakodnevnom propitivanju usklađenom s djelovanjem u odnosu na učenika i njegove stvarne potrebe. Učenički domovi u kojima postoje timovi za planiranje, refleksiju i analizu svakako se razvijaju u željenom smjeru i učenik i odrasli u takvom domu zajedništva, povjerenja, podrške i empatije svakodnevno napreduju. To ne znači da se ne susreću s problemima i teškim situacijama, ali rješavanje teških situacija u timu je lakše, kvalitetnije i bolje. Kako je i autorica Vujčić rekla, takva podržavajuća i uvažavajuća klima osjeća se već na ulaznim vratima ustanove.

5.1.1. Vizija razvoja učeničkog doma

U suvremenim učeničkim domovima ravnatelji, djelatnici stručno razvojne službe i odgajatelji ulažu velike napore u stvaranje timova koji potiču motivaciju ljudi, razvoj ustanove i kreiranje novih, boljih i učinkovitijih rješenja. Rukovodeći se zajedničkim ciljem poticanja što kvalitetnijeg razvoja polaznika učeničkog doma i zadovoljavanja njegovih potreba, tim dolazi do zajedničkog i usklađenog djelovanja. Svaki član tima djeluje sa svog stručnog aspekta, no potrebno je timsko djelovanje i koordinacija s ciljem što učinkovitijeg i djelotvornijeg djelovanja u interesu učenika. Cjelokupan rad i djelovanje unutar cijelog učeničkog doma na svim razinama rezultat je povjerenja, povezanosti i međusobnog poštovanja svih dionika procesa. Usklađeno djelovanje ka zajedničkoj viziji razvoja vrtića svakako je rezultat timskog djelovanja. Prema Rogers (2009: 14) *„tim nije svaka grupa ljudi koja dijeli radni prostor, nego je to samo ona koja dijeli zajedničku viziju, poduzima usklađene i međusobno povezane akcije i raspolaže vještinama koje su komplementarne.“*

5.1.2. Timski rad

Oxfordski rječnik kako jedan od najpoznatijih Timski rad definira kao: „*Kombiniranu akciju grupe, pogotovo kad je djelotvorna i učinkovita.*“¹⁷ Poslovni rječnik Timski rad definira kao „*proces suradničkog rada s grupom ljudi kako bi se postigao neki cilj. Timski rad je često ključni dio poslovanja kao što je i često potrebno da suradnici rade dobro zajedno, dajući najbolje bez obzira na okolnosti. Timski rad označava pokušaj suradnje među članovima, koristeći svoje individualne vještine i pružanjem konstruktivnih povratnih informacija bez obzira na osobne sukobe među pojedincima.*“¹⁸ Fokusom na timove koji su usmjereni na organizaciju možemo dati definiciju tima: "*Tim je mala skupina ljudi u kojih zajednički ciljevi imaju prednost i koji usklađeno djeluju da bi ih ostvarili*" (Tudor i Srića, 2006: 63). Dok je za autora Sindik (2012: 9) *tim radna skupina u organizaciji koja u svojem svojstvu zadovoljava posebnu vrstu interakcije među članovima*, a isti autor prema Petzu definira *timski rad kao oblik koordinirane aktivnosti koju obavlja namjerno organizirana skupina ljudi, tako da je podjela rada zasnovana na neposrednoj suradnji i kompetentnosti različitih stručnjaka, a ne na njihovom položaju u formalnoj hijerarhiji* (Sindik, 2012: 16). Prema autoru Warric (2014: 12) pobjednički tim uključuje: "*Predanost članstva zajedničkom cilju; Dobrovoljna, angažirana suradnja, koja podrazumijeva nadopunjujuće, usklađeno i solidarno djelovanje; Kontinuirana skupna kreativnost i poduzimljivost, da bi se cilj dosegnuo što prije i što potpunije, uz najmanji utrošak resursa; Ravnopravan položaj članova, koji daje mogućnost stalnog i potpunog razvoja, iskazivanja i uporabe svih njihovih radnih i misaonih sposobnosti; Pozitivno ozračje, u kojemu se prepoznaju snažna motivacija, jaka skupna kohezija, sklad odnosa, otvorena komunikacija, timski ponos, entuzijazam i zanos*". Isti autor dalje navodi kako se *tim se počinje stvarati na prvom sastanku gdje se postavlja timski cilj kao prva značajka, a nakon toga se razvijaju posebne značajke tima, kronološkim redom: visoka interakcija u radu, zajedništvo u radu, temeljni sklad međuljudskih odnosa, uvažavanje čovjeka, ravnopravnost, izvlačenje najboljih sposobnosti, osobna motiviranost, jaka skupna motiviranost, skupna kohezija, proces usavršavanja, individualna kreativnost i inicijativnost, skupna kreativnost, protok i dostupnost informacija, decentralizirano odlučivanje, demokratizirano odlučivanje, prilagođenost i umanjeni intenzitet društvenih normi, sudjelovanje u komunikaciji, iskreno i slobodno komuniciranje, trajno konstruktivno sučeljavanje mišljenja, prihvaćanje sukoba, učinkoviti razrješavanje*

¹⁷ <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/teamwork>

¹⁸ <http://www.businessdictionary.com/definition/teamwork.html>

nefunkcionalnih sukoba, suradnički odnosi, uključenost članstva u najvažnije rukovodne procese i inovativnost u svemu što tim radi (Isto: 15).

5.1.3. Profesionalno stručno usavršavanje

Kvalitetno stručno usavršavanje usmjereno je na razvoj kompetencija i kvalitetu nastave što uvjetuje kontinuirani rad na sebi. Jer kako Senge i njegovi suradnici (2007: 124) kažu „*ako ste otvoreni, okruženje će vam neprestano govoriti što trebate naučiti*“. Ono uključuje praćenje stručne literature, rasprave, sudjelovanje na stručnim skupovima i uključivanje u razna istraživanja. Mnogi autori smatraju da poticanje, ohrabivanje i podržavanje "otvorenosti" svih nastavnika, odgajatelja za nova istraživanja, nova učenja i kontinuirano otkrivanje novih mogućnosti u radu s učenicima doprinosi razvoju kvalitetnijeg obrazovanja učenika. Današnjim promjenjivim komunikacijskim i tehnološkim uvjetima u kojima je upotrebljivost stečenih znanja sve kraća, a potreba za njegovom funkcionalnošću i učinkovitošću sve izraženija potreba primjenjivih i praktičnih znanja. U obrazovanju odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja očekuje se trajno sudjelovanje u procesu usavršavanja, koje pridonosi ostvarenju i povećanju njihovih kompetencija. Izuzetno je važno da ravnatelj pridaje važnost stručnom usavršavanju kako svojih zaposlenika tako i sebe kao voditelja te da bude uzor svim zaposlenicima. Svojim znanjem i kompetencijama on zajedno sa svim zaposlenicima doprinosi razvoju ustanove i kvaliteti obrazovnog procesa. Kontinuirano profesionalno usavršavanje odgojitelja i drugih stručnih suradnika nezaobilazna je pretpostavka za osiguranje i unapređenje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u njoj. „*Profesionalni razvoj odgajatelja treba rezultirati ne samo pomacima u znanju, nego i promjenama u njegovim uvjerenjima i djelovanju*“ (NCV, 2012: 71). Otvorenost uma za unapređenjem obrazovnog procesa, radom na sebi, proučavanjem suvremene stručne literature, promjenom osobnih stavova i uvjerenja dovode do značajnih promjena. Od samog organiziranja procesa učenja, prostora, fleksibilnosti u dnevnim rutinama i sl., svakako rezultira boljim, kvalitetnijim i primjerenijim uvjetima za učenje i življenje u učeničkom domu. Stručno usavršavanje daje svoje rezultate na tri razine: ponajprije na planu

odgajateljske profesije jer tijekom pohađanja različitih oblika stručnog usavršavanja usvajaju nova znanja i vještine; zatim na planu njihovog neposrednog rada s učenicima jer poboljšavaju kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa, doprinose razvoju svojih leaderskih vještina i na kraju, a ne manje važno na relaciji učenik-nastavnik jer novostečena znanja i vještine prenose i na svoje učenike. Rezultati stručnog usavršavanja se mogu provjeriti tehnikama poput istraživanja, testiranja, promatranja, video-zapisa, intervjua i sl. Profesionalno usavršavanje je uspješno samo onda kada nastavnici postanu efikasniji i sposobni da primjene ono što su učili u programima stručnog usavršavanja tako da svojim učenicima omoguće napredak u procesu učenja (Mizell, 2010).

Cjeloživotno učenje neophodno je za život, funkcioniranje i rad u današnjem suvremenom društvu. Pojedinaac koji ima visoku razinu intrinzične motivacije kontinuirano radi na sebi i ima potrebu unapređivati svoja znanja, vještine i kompetencije, zasigurno će biti u korak sa suvremenim spoznajama. Danas je potrebno povezivanje znanja i vještina iz više područja te velika samostalnost i mogućnost pronalaženja rješenja za problemske situacije na koje nailazimo. To je vrlo teško i složeno i iziskuje veliki napor svakog od nas. Svaki pojedinac pronalazi različite motive za cjeloživotno učenje: osobni ili profesionalni razlozi. Svakako je cilj poboljšanje postojećih kompetencija te stjecanje novih kako bi se pojedinac bolje i kvalitetnije snalazio u novim uvjetima rada i novonastalim promjenama u okruženju.

5.2. Odrednice kulture ustanove

Svaki učenički dom ima svoju organizaciju, klimu i njeguje određene navike koje unapređuje, razvija i prenosi iz šire društvene zajednice. *„Domska kultura je obrazac prava, odgovornosti i djelovanja svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa, kojom se osigurava podrška i stvara identitet učeničkog doma“* (Bruner, 2005). Prema autorici Stilin *zadaca kulturalizma je dvojaka. Na „makro“ planu, odgoj i obrazovanje promatra kulturu kao sustav vrijednosti, prava, razmjena, obveza, mogućnosti i moći. Na „makro“ planu istražuje kako zahtjevi kulture utječu na one koji moraju funkcionirati u njenu sklopu* (Stilin, 2000: 19 prema Bruner. Dalje navodi kako *„uspostavljanje odnosa između kulture svog vremena i učeničkog doma temelji se na kvalitetnoj percepciji stvarnosti koja nas okružuje, na postojanoj organiziranosti učeničkog doma i njegovu vlastitu djelovanju, na suvremenosti pristupu odgojno-obrazovnom radu koja će se velikim dijelom omogućavati*

uz permanentnost usavršavanja odgajateljskog kadra, a koji će rezultirati i kvalitetom odnosa u učeničkom domu. Odnos između kulture i učeničkog doma zasigurno utječe na kvalitetu odnosa u njemu“ (Isto: 19).

Jedna od dimenzija organizacijske klime je organizacijska kultura. Predstavlja sistem, način razmišljanja koji je uobičajen za ljude u ustanovi. Oni bi trebali vladati međuljudskim odnosima u ustanovi. Organizacijska kultura je skup uvjerenja koja su značajna za određenu skupinu, ali i organizaciju koja se prema svojim specifičnosti razlikuje od ostalih organizacija. Razlozi, da organizacijskoj kulturi pripisujemo toliki značaj su različiti (Černetič, 1997: 236):

- kultura utječe na to kako u ustanovi uočavaju, analiziraju i rješavaju probleme,
- utjecaj na kvalitetu i količinu inovacija koje razvijaju ustanovu,
- kako ustanova reagira na promjene i neizvjesnosti u okruženju,
- kultura utječe na motivaciju zaposlenih.

U ustanovi nije moguće provesti veće promjene bez promjena organizacijske kulture (Isto: 236).

Kultura ustanove se uspostavlja i razvija kroz odnose među čimbenicima, pa kažemo da je konstruktivna. Ukoliko postoje jasna misija, vizija i ciljevi ustanove, kultura ustanove je značajno sredstvo povezivanja svih njenih čimbenika i kažemo da je kohezivna. Promatranjem kako kultura ustanove određuje ponašanje, a time uspjeh odnosno neuspjeh svih njenih čimbenika, uočavamo njenu formativnost. Odrednice kulture ustanove su: konstruktivnost, kohezivnost, formativnost i promjenjivost¹⁹.

5.3. Modeli domske kulture

Svaki učenički dom ima svoju kulturu po kojoj je različit od drugih. Razlikujemo ekonomski, edukacijski i ekspresivni model domske kulture. Ekonomski model domske kulture omogućava materijalne, prostorne i didaktičke uvjete za koji su karakteristična tehnička ulaganja koje pridonose podizanju materijalnih uvjeta u učeničkom domu. Drugi je edukacijski model koji utječe na uspješan završetak školovanja učenika. Treći je ekspresivni

¹⁹ http://www.azoo.hr/images/izdanja/Ravnatelj_skole-upravljanje-vodjenje_2009.pdf

model domske kulture koji sadrži ekonomski, edukacijski i izražavanje identiteta. Kroz njega učenici imaju mogućnost dati najbolje od sebe, on karakterizira kvalitetnu komunikaciju i odnose, suradničko učenje, kreativno rješavanje problema, dobru organizaciju, pozitivnu klimu u kojoj se svi dionici osjećaju prihvaćeno, ravnopravno i slobodno.

II. METODOLOGIJA EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA

1. Predmet istraživanja

Kada govorimo o domskoj kulturi i funkciji odgajatelja pri oblikovanju domske kulture kojim se stvara identitet učeničkog doma, podrazumijevamo cjelokupni sustav vrijednosti, stavova i načela za koja se zalažu svi dionici učeničkog doma. Njihovo usklađeno djelovanje i međusobno uvažavanje, povjerenje, poštovanje, interakcija te komunikacija doprinosi stvaranju povoljne domske klime/ozračja u kojoj odgajatelj ima značajnu ulogu. Domska kultura ovisi o međusobnoj suradnji i kolegijalnosti, kontinuiranom unapređivanju, doživotnom učenju, prihvaćanju rizika, međusobnoj podršci, uvažavanju i poštovanju, otvorenosti, pohvalama, humoru i preuzimanje odgovornosti za svoje djelovanje.

2. Cilj istraživanja

Temeljni cilj ovog istraživanja je: Ispitati funkciju odgajatelja u formiranju domske kulture i njezinu dobrobit za kvalitetan razvoj i napredak učenika.

3. Zadaci istraživanja

- ispitati socio-demografska obilježja ispitanika: odgajatelja, učenika, ravnatelja i stručnih suradnika,
- ispitati stavove i percepciju stručnih suradnika i ravnatelja o angažiranosti i ulozi odgajatelja u učeničkom domu,
- ispitati samoprocjenu odgajatelja o njihovoj ulozi u učeničkom domu,
- ispitati stavove učenika, odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja određuje li odgajateljev pristup i rad te njegovi osobni stavovi i vrijednosti domsku kulturu,

- ispitati stavove učenika o metodama i tehnikama rada koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima,
- ispitati stavove ravnatelja, stručnih suradnika i odgajatelja na formiranje učenikovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje...),
- ispitati stavove i mišljenje odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja o važnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja i njihov stav o samostalnom usavršavanju i uključenosti u različite oblike obrazovanja i usavršavanja te angažman odgajatelja u učeničkom domu,
- ispitati stavove odgajatelja tj. opću sliku o učeničkim domovima grada Zagreba,
- ispitati koliko odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu i koliko osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi,
- ispitati stavove učenika o razlogu dolaska učenika u učenički dom, interes za zbiljavanja u domu, raspored učenja, važnost satova učenja i vrijeme učenja,
- ispitati stavove ravnatelja o ulozi odgajatelja u učeničkom domu te određuje li stil rada odgajatelja domsku kulturu i koliko njegove osobne vrijednosti i stavovi doprinose domskoj kulturi.

4. Hipoteze istraživanja

H1: Očekuje se da su odgajatelji, djelatnici stručno-razvojne službe i ravnatelji različitih stavova o angažmanu i ulozi odgajatelja u oblikovanju kulture učeničkog doma.

H2: Očekuje se da će učenici, odgajatelji, stručni suradnici i ravnatelji imati različite stavove o odgajateljevom pristupu i radu, njegovim osobnim vrijednostima te utjecaju na oblikovanje domske kulture.

H3: Metode (oblici rada: individualni rad, grupni rad; timski rad, instrukcije, savjetodavni rad) i tehnike (razgovori, informiranje, pedagoške radionice, diskusije) imaju velik značaj za napredak učenika.

H4: Očekuje se da je velik doprinos odgajatelja na formiranje učenikovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje...).

5. Uzorak istraživanja

Istraživanje je provedeno na namjernom uzorku od tri učenička doma s područja grada Zagreba. Sudjelovale su četiri grupe ispitanika: ravnatelji, stručni suradnici, odgajatelji i učenici. U istraživanju je sudjelovalo: 3 ravnatelja (1-muškog, 2-ženskog spola), 21 odgajatelj (2-muškog i 38 ženskog spola), 4 stručne suradnice ženskog spola, 213 učenika (111-muškog spola, 102-ženskog spola). Svi ispitanici su dobrovoljno prihvatili sudjelovati u istraživanju. Veličina uzorka obuhvaćena istraživanjem je relativno mala i ne može se generalizirati na populaciji što će se uzeti u obzir prilikom interpretacije rezultata.

5.1. Mjerni instrumenti

Za istraživanje je korišten prilagođeni anketni upitnik *prof.dr.sc. Anite Zovko sa Sveučilišta u Rijeci*, „Učenje u učeničkom domu“; modificiran anketni upitnik *mr.sc. Edite Stilin, Stilovi rada i kompetencije odgajatelja u učeničkim domovima* te prilagođen (prevedeni) upitnik razvijen u sklopu istraživanja *Razvoj metodoloških instrumentov za ugotavljanje in spremljanje profesionalnega razvoja vzgojiteljev, učiteljev in ravnateljev (Erčulj, J., Ivanuš Grmek, M., Lepičnik Vodopivec, J., Musek – Lešnik, K., Retar, I., Sardoč, M., Vršnik Perše, T.)*

Provedba istraživanja i prikupljanje podataka bilo je u periodu od 01. travnja do 01. lipnja 2016. godine. Prva faza provedbe odnosila se na upoznavanje ravnatelja i stručnih suradnika s ciljem istraživanja te sadržajem anketnog upitnika. Nakon toga podaci su prikupljeni u svakom učeničkom domu prema unaprijed dogovorenim terminima s pedagogom učeničkog doma. Za sve grupe ispitanika ispunjavanje ankete bilo je dobrovoljno i anonimno.

Za svaku grupu ispitanika osmišljen je anketni upitnik. Anketni upitnik za odgajatelje i stručne suradnike sastoji se od četiri skupine pitanja, dok za ravnatelje i učenike od tri skupine pitanja.

Anketni upitnik za odgajatelje i stručno razvojne suradnike:

- U prvom dijelu upitnika su opći podaci ispitanika: spol, ime doma u kojem je odgajatelj zaposlen, broj učenika u učeničkom domu, vrsta učeničkog doma, ukupne godine radnog staža i radni status.
- Drugi dio upitnika sastoji se od pitanja koja se odnose na kontinuirani profesionalni razvoj te uključenost u različite oblike obrazovanja i usavršavanja te na angažman odgajatelja u učeničkom domu.
- Treći dio odnosi se na stavove odgajatelja tj. opću sliku o učeničkim domovima grada Zagreba.
- Četvrti dio odnosi se na ulogu odgajatelja u učeničkom domu (samoprocjena odgajatelja), dok su dva zadnja pitanja usmjerena ka procjeni koliko odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu i koliko osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi.

Anketni upitnik za ravnatelje i učenike:

- U prvom dijelu upitnika su opći podaci ispitanika: spol, ime doma u kojem je odgajatelj zaposlen, broj učenika u učeničkom domu, vrsta učeničkog doma, vrijeme boravka u učeničkom domu, ukupne godine radnog staža i radni status.
- Drugi dio upitnika sastoji se od pitanja koja se odnose na ravnatelja i organizaciju, vođenje i komunikaciju, razlog dolaska učenika u učenički dom, interes za zbivanja u domu, raspored učenja, važnost satova učenja, vrijeme učenja.

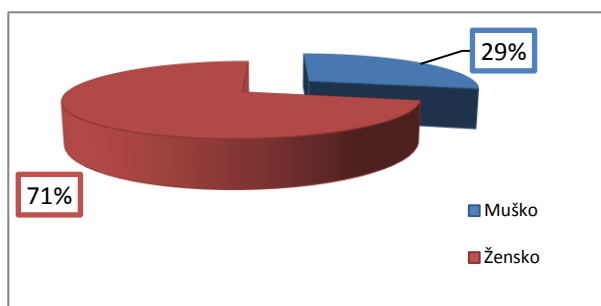
- Treći dio odnosi se na stavove ravnatelja o ulozi odgajatelja u učeničkom domu, određuje li stil rada odgajatelja domsku kulturu i koliko njegove osobne vrijednosti i stavovi doprinose domskoj kulturi, a učenici su imali mogućnost rangirati ocjenama od 1-5 ulogu odgajatelja u odgojno – obrazovnom radu s učenicima, dopisati koliko im je odgajatelj pomogao u formiranju njihovih stavova i odluka o daljnjem životu, da li bi ponovno došao u učenički dom, koga će se najradije sjetiti kada ode iz doma te što bi promijenio u organizaciji življenja u učeničkom domu.

6. REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA I NJIHOVA INTERPRETACIJA

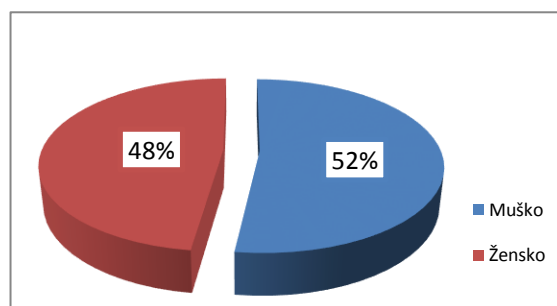
6.1. Socio - demografska obilježja ispitanika; odgajatelji, ravnatelji, stručni suradnici i učenici

Grafikon 1. prikazuje spol zaposlenih odgajatelja u tri učenička doma grada Zagreba u kojima je provedeno istraživanje (muški učenički dom Ivana Mažuranića, ženski učenički dom Marije Jambrišak i mješoviti učenički dom Maksimir). Od ukupnog broja ispitanika (N=21) njih 29% je muškog spola i 71% ženskog spola. Dobiveni podaci upućuju na veću prisutnost odgajatelja ženskog spola u odnosu na odgajatelje muškog spola. Od ukupnog broja učenika (N=213) koji je rado sudjelovalo u istraživanju, njih 52% je muškog spola, a 48% ženskog spola (Grafikon 2). Može se reći da su učenici muškog spola bili zaineresiraniji za ispunjavanje anketnog upitnika. Grafikon 3. prikazuje spol ravnatelja učeničkih domova gdje je vidljivo da su od ukupnog broja ispitanika (N=3), 67% ravnatelja ženskog spola, a 33% muškog spola, dok nam podaci u Grafikonu 4. ukazuju na činjenicu da je od ukupnog broja (N=4) ispitanika stručnih suradnika, njih 100% bilo ženskog spola te da je podjednak broj učenika i učenica koji su se rado odazvali sudjelovati u istraživanju.

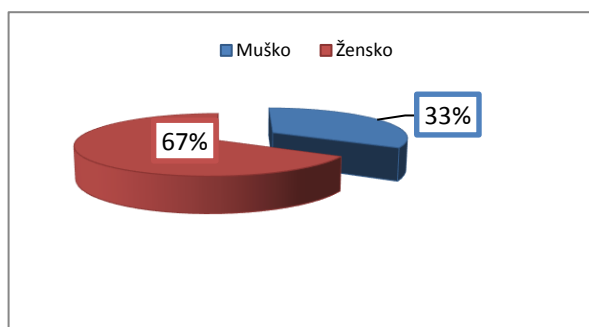
Grafikon 1: Spol odgajatelja

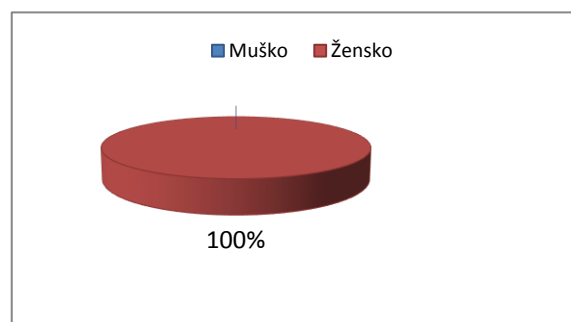
Grafikon 2: Spol učenika

Grafikon 3: Spol ravnatelja

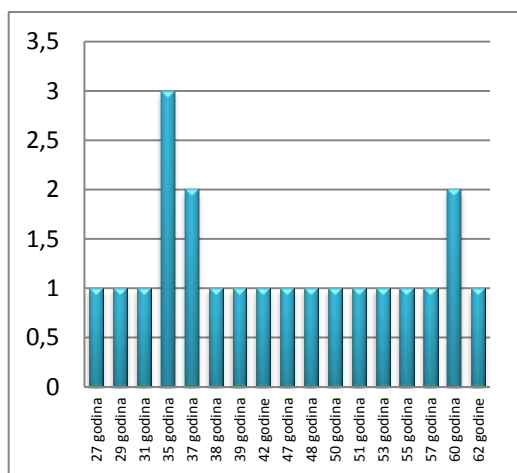

Grafikon 4: Spol stručnih suradnika

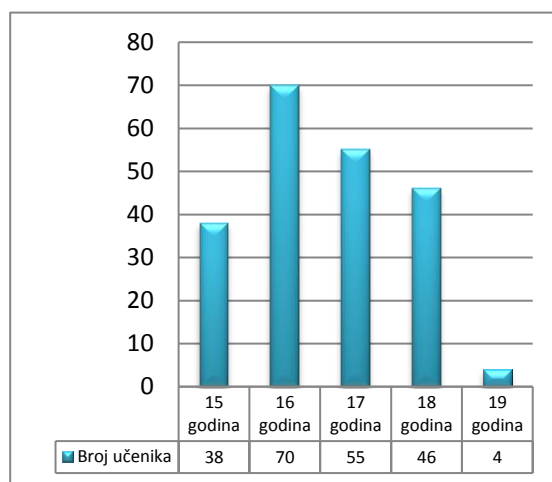

Grafikon 5. prikazuje dob odgajatelja (N=21) iz čega je vidljivo da su 3 odgajatelja u dobi od 35 godina, 2 odgajatelja u dobi od 37 godina i 60 godina, dok je preostalih 14 odgajatelja između 27 godine i 62 godine starosti što ukazuje da je prosječna dob odgajatelja (M=44,19; SD=10,966) te da najstariji ispitanik ima 62. godine, dok najmlađi ima 27. godina.

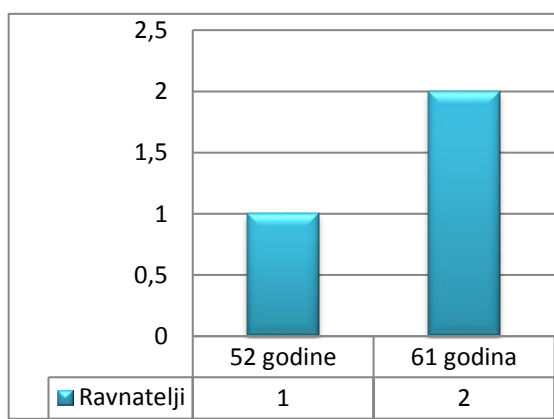
Grafikon 5: Dob odgajatelja

Grafikon 6: Dob učenika

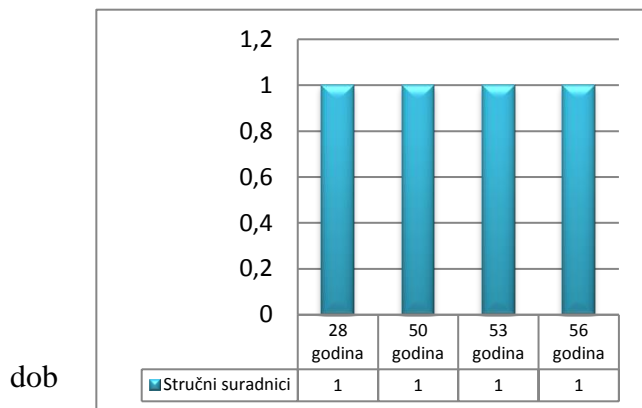

Grafikon 6. prikazuje dob ukupnog broja učenika (N=213) prema kojem možemo zaključiti kako je najveći broj učenika starosne dobi 16 godina (70 učenika), 17 godina (55 učenika), 18 godina (46 učenika), 15 godina (38 učenika) i 19 godina (4 učenika). Prosječna dob učenika (M=16,57; SD=1,073).

Grafikon 7: Dob ravnatelja

Grafikon 8: Dob stručnih suradnika

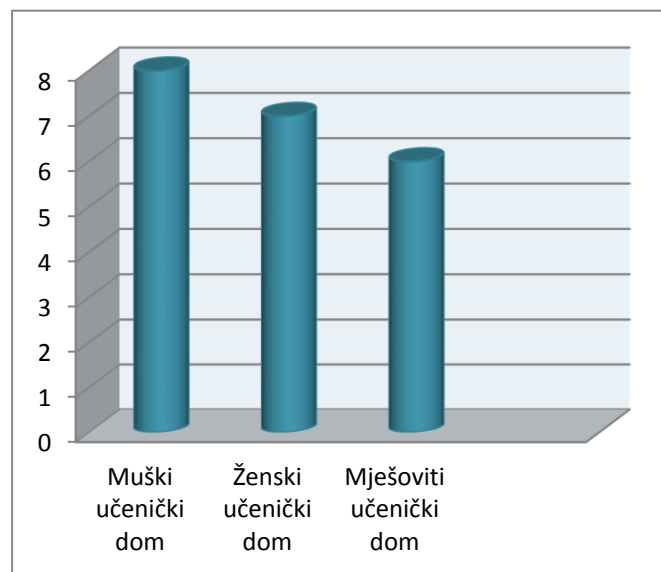
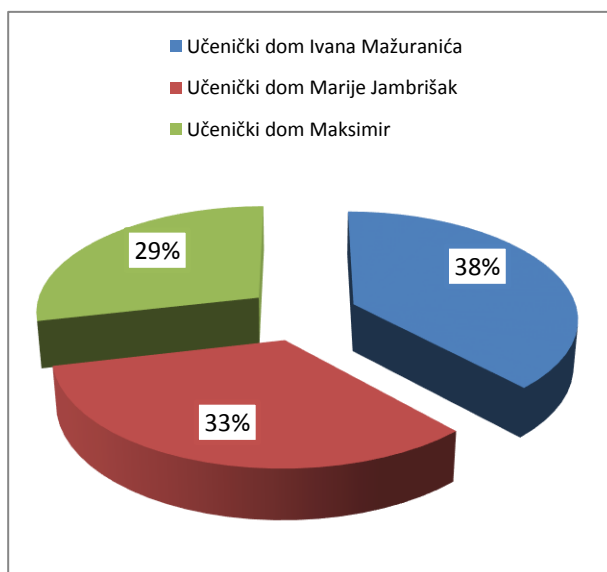

Iz Grafikona 7. vidljiva je starosna ukupnog broja ravnatelja (N=3). Rezultati prikazuju da je 1 ravnatelj starosti 52.

godine, a da 2 ravnatelja 61. godinu starosti. Prosječna vrijednost starosne dobi ravnatelja (M=58,00; SD=5,196) je 58 godina. Grafikon 8. prikazuje dob ukupnog broja stručnih suradnika (N=4) iz kojeg je vidljivo kako su stručni suradnici u rasponu od 28 do 56 godina starosti, dok im je prosječna dob M=46,75 godina (SD=12,378).

Grafikon 9: Učenički dom u kojem je odgajatelj zaposlen

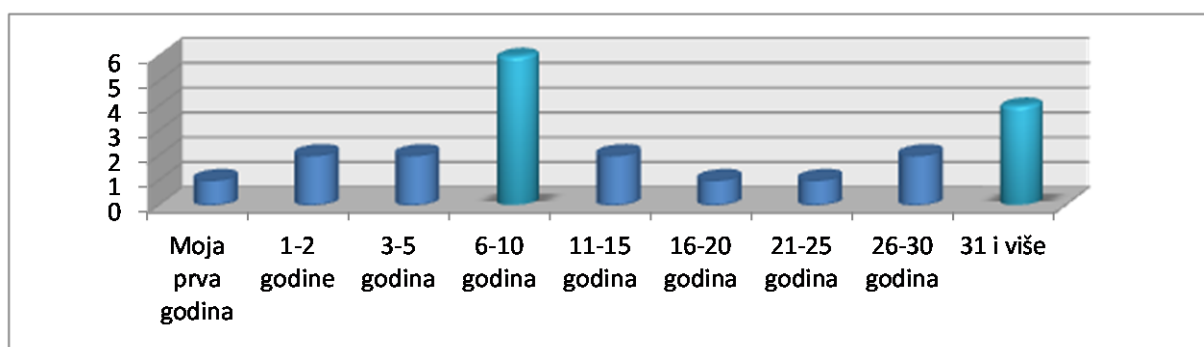
Grafikon 10: Broj zaposlenih odgajatelja

Podaci u Grafikonu 9. prikazuju postotke ukupnog broja odgajatelja (N=21) zaposlenih u tri učenička doma grada Zagreba. Vidljivo je da je u učeničkom domu Ivana Mažuranića zaposleno 38% od ukupnog broja odgajatelja (njih 8/ ili 8 odgajatelja), što Grafikon 10. i prikazuje. U učeničkom domu Marije Jambrišak zaposleno je 33%, odnosno 7 odgajatelja, dok je u učeničkom domu Maksimir 29% odnosno 6 odgajatelja.

Rezultati o ukupnom radnom stažu odgajatelja prikazani su u Grafikonu 11. gdje vidimo da radni staž odgajatelja seže minimalno od 1 godine do maksimalno 31 godine i više dok je prosjek radnog staža 6 - 10 godina. Od ukupnog broja odgajatelja (N=21) koji su sudjelovali u istraživanju njih 28,6% (N=6) čine odgajatelji sa više od 6-10 godina radnog staža te odgajatelji sa 31 godinom i više godina radnog staža 19% (N=4). Nadalje po 9,5% zauzimaju odgajatelji sa 1-2 (N=2), 3-5 (N=2), 11-15 (N=2) i 4,8% odgajatelji s prvom godinom staža (N=1), 16-20 (N=1), 21-25 (N=1), dok odgajatelji sa 26-30 godina ranog staža zauzimaju 9,5% (N=2).

Grafikon 11: Ukupne godine radnog staža odgajatelja

Grafikon 12. prikazuje mišljenje odgajatelja o različitim oblicima stručnih usavršavanja i njihov stav o samostalnom usavršavanju. Od ukupnog broja (N=21) 2 odgajatelja izjasnili su se da rado prisustvuju radionicama, seminarima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje i nekim drugim oblicima stručnog usavršavanja, dok se tri odgajatelja izjasnilo kako najradije bira tečajeve, interne stručne aktive i diskusijske grupe za svoja stručna usavršavanja. Kako je pitanje imalo mogućnost da ispitanici dopišu i neke druge oblike stručnog usavršavanja, pojedini odgajatelji su dopisali:

- ✓ ...stjecala sam znanja i vještine o kulturnoj baštini kroz seminare i radionice,
- ✓ ...volim radionice - workshop na stranim sveučilištima,
- ✓ ...kroz kreativnost,
- ✓ ...kroz građanski odgoj,
- ✓ ...kroz Teoriju izbora,

- ✓ ... *dodatno samostalno usavršavala na području domskog ozračja, komunikacija i sl.*,
- ✓ ... *područje savjetovanja i komunikacijskih vještina*,
- ✓ ... *emocionalnu inteligenciju, rad na sebi, govor tijela i zdrava prehrana*,
- ✓ ... *strani jezik*,
- ✓ ... *Healthy school programs, zdrave zajednice, domsku klimu i kulturu*.

Temeljem navedenih iskaza možemo uočiti kako velika većina odgajatelja smatra da je kontinuirano usavršavanje i rad na sebi tj. cjeloživotno učenje nezaobilazan dio naše svakodnevnice koji uvelike utječe na kvalitetu osobnog i profesionalnog razvoja.

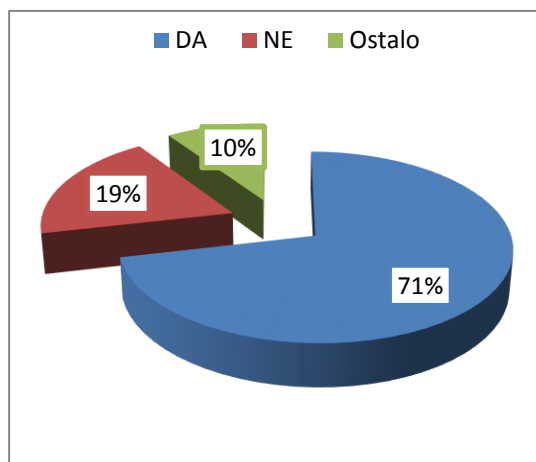
Grafikon 12: Koji oblici stručnog usavršavanja

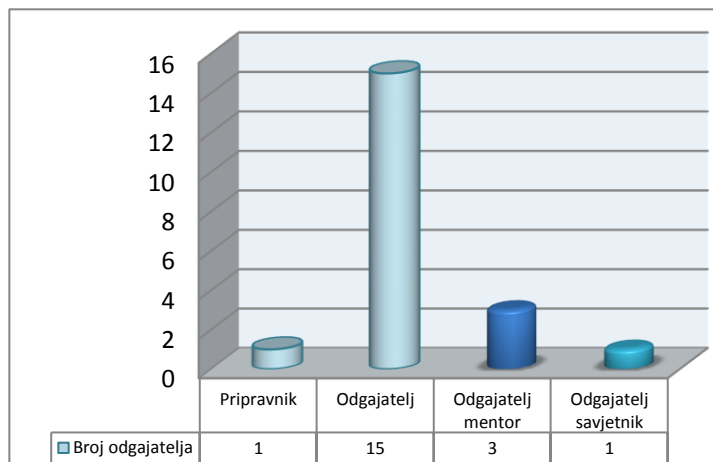
Ohrabrujući podatak je prikazan u postocima u Grafikonu 13. gdje je jasno vidljivo da se 71% odgajatelja se još dodatno samostalno usavršavaju, a njih 19% ne. Ako na 71% gledamo iz pozicije da odgajatelji uz obvezno stručno usavršavanje dodatno ulažu u sebe, visoko su motivirani za svoj rad tada možemo reći kako u učeničkim domovima rade kvalitetni odgajatelji i visoko motivirani, no ako taj podatak razmatramo s drugog aspekta, a to je da seminari i edukacije koji se nude odgajateljima nisu dovoljno zanimljivi, jasni, usklađeni s trenutnim aktualnostima u učeničkim domovima tada imamo problem s kojim se odgajatelji svakodnevno susreću u svom radu.

Grafikon 14. prikazuje status odgajatelja. Zvanje odgajatelj - mentor ima 14,3% (3) odgajatelja, odgajatelj - savjetnik 4,8% (1), 4,8% ima odgajatelj pripravnik (1) i 71,4% (15) su odgajatelji bez zvanja.

Grafikon 13: Samostalno usavršavanje odgajatelja

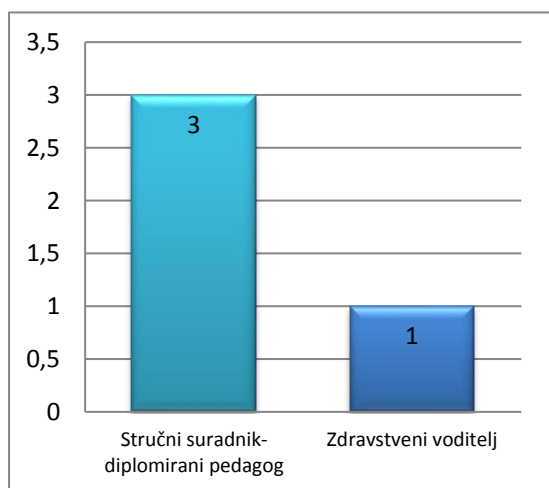

Grafikon 14: Status odgajatelja u učeničkom domu

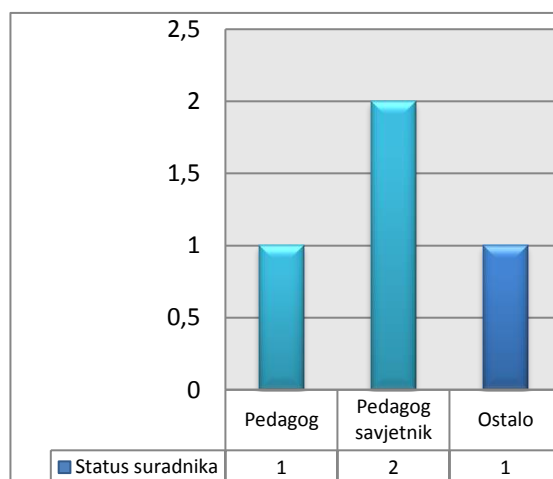

Grafikoni 15. i 16. prikazuju da u učeničkim domovima rade na poslovima stručnih suradnika diplomirani pedagozi, no sve više učeničkih domova uz pedagoge veliku važnost pridaju zdravstvenim voditeljima te ih tretiraju kao pridružene članove stručno-razvojne službe. Od ukupnog broja ispitanika (N=4) vidljivo je da u svakom učeničkom domu radi po jedan stručni suradnik dipl. pedagog od kojih je 1 pedagog - savjetnik. Kako je ispunjavanje anketnog upitnika bilo dobrovoljno samo je jedna zdravstvena voditeljica prihvatila mogućnost sudjelovanja u istraživanju. Iz Grafikona 17. vidljivo je da tri stručne suradnice imaju od 26 - 30 godina radnog staža tj. njih 75%, dok jedna ima od 3 - 5 godina odnosno 25%.

Grafikon 15: Poslovi na radnom mjestu

Grafikon 16: Status stručnih suradnika

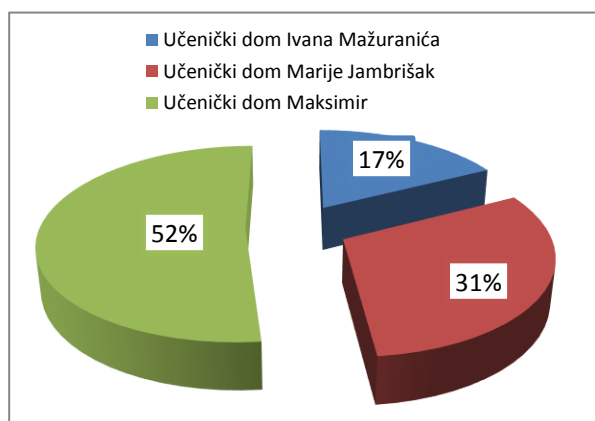

Grafikon 17: Godine radnog staža

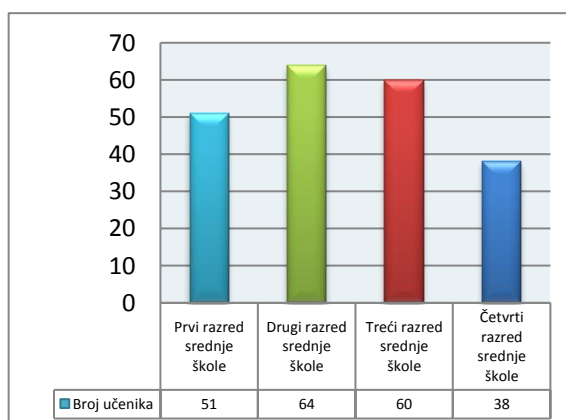

Rezultati iz Grafikona 18. prikazuju koliko je učenika iz kojeg učeničkog doma u postocima sudjelovalo u istraživanju. Možemo reći da su učenici mješovitog učeničkog doma Maksimir bili najviše zainteresirani za sudjelovanje i njihov postotak iznosi 52%, nakon njih su učenici Učeničkog doma Marije Jambrišak u postotku od 31%, dok za Učenički dom Ivana Mažuranića postotak iznosi 17%. Rezultate ne možemo generalizirati, nego uzeti u obzir veličinu učeničkog doma, vrijeme i uvjete za ispunjavanje anketnih upitnika. Grafikon 19. prikazuje rezultate razreda koje su učenici pohađali u trenutku ispunjavanja anketnog upitnika iz kojih je vidljivo da je 64 učenika drugog razreda srednje škole, 60 trećeg razreda, 51 prvog i 38 četvrtog razreda. Iz rezultata možemo zaključiti kako su učenici koji su boravili četiri godine najmanje zastupljeni. Razlozi mogu različiti: priprema za maturu, učenje, odlazak iz učeničkog doma i sl.

Grafikon 18: Učenički dom – učenici

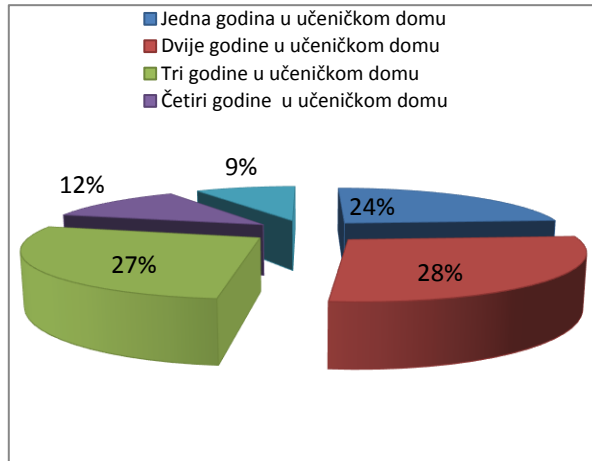

Grafikon 19: Razredi koje učenici pohađaju

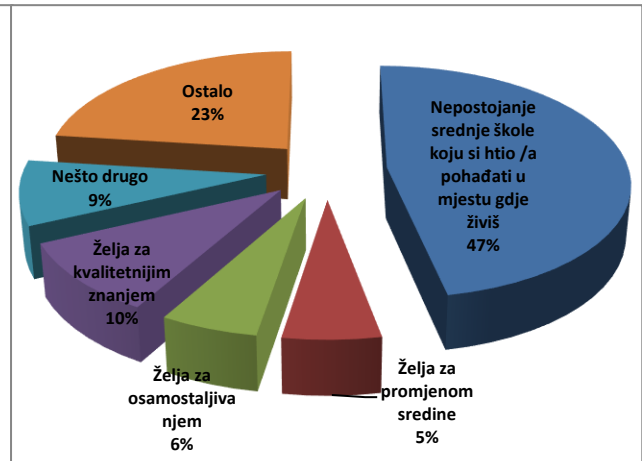

Rezultati Grafikona 20. prikazuju ueničko vrijeme provedeno u ueničkom domu. Njih 59 (28%) provelo je dvije godine u ueničkom domu, 58 (27%) tri godine, 51 (9%) jednu godinu i njih 26 (12%) četiri godine.

Grafikon 20: Vrijeme provedeno u ueničkom domu

Grafikon 21: Razlog dolaska u uenički dom

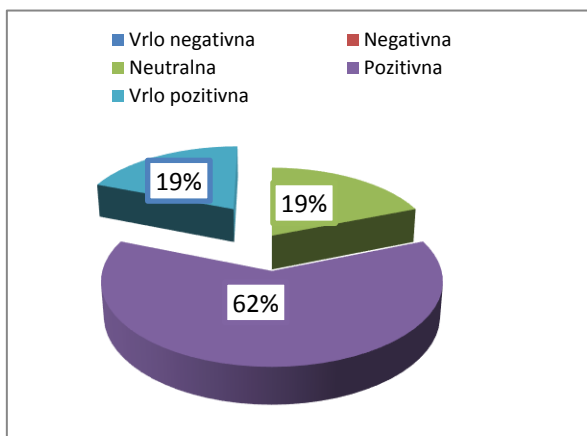
Grafikon 21. prikazuje razloge zbog kojih je učenik došao u dom. Njih 47% izabralo je česticu: *nepostojanje srednje škole koju si htio/la pohađati u mjestu gdje živiš*; njih 10% *želja za kvalitetnijim znanjem*; 6% *želja za osamostaljivanjem* i 5% *želja za promjenom*. Kako je to isto pitanje imalo mogućnost dopisivanja nekih drugih razloga dolaska u uenički dom pojedini učenici su dopisali:

- ✓ *...društvo, disciplina*
- ✓ *...nogomet,*
- ✓ *...roditelji su to htjeli,*
- ✓ *...velika udaljenost i putovanje do treninga,*
- ✓ *...sport,*
- ✓ *...ulazak u boksačku reprezentaciju Hrvatske kada sam napunila 15 godina,*
- ✓ *...najbliži mojoj školi,*
- ✓ *...poziv od nogometnog kluba,*
- ✓ *...nogomet (poziv kluba),*
- ✓ *...zbog društva,*
- ✓ *...škola mi se nalazi daleko od kuće, pa mi treba smještaj u domu,*
- ✓ *...zgodnije je i povoljnije od stana u centru.*

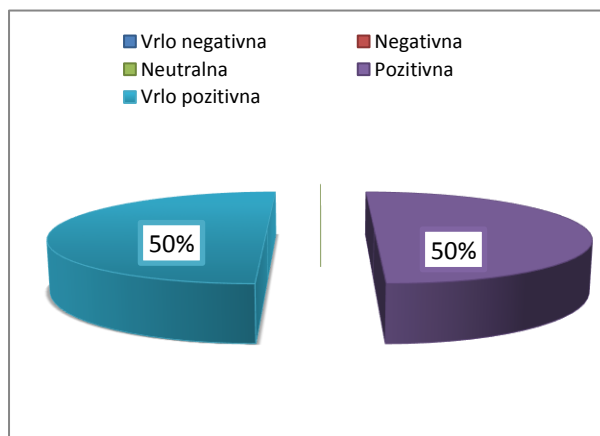
Zasigurno zbog svih navedenih razloga možemo zaključiti kako učenički dom učenicima predstavlja zamjenski dom, ali i osigurava kvalitetno i sigurno okruženje organizirano u skladu s njihovim potrebama.

Podaci iz Grafikona 22., 23. i 24. prikazuju da 62% odgajatelja od ukupnog broja ispitanika (N=21) ima pozitivnu sliku o učeničkim domovima grada Zagreba, njih 19% vrlo pozitivan stav, a njih 19% neutralan. Opća slika o učeničkim domovima ukupnog broja (N=4) stručnih suradnika je ujednačena njih 50% ima vrlo pozitivnu sliku, i njih 50% pozitivnu sliku, dok je opća slika ukupnog broja učenika (N=213) nešto drugačija. Njih 49% opredijelilo se za pozitivan stav, njih 7% za vrlo pozitivan, 37% ih ima neutralan stav, 2% negativan stav, a 3% vrlo negativan stav.

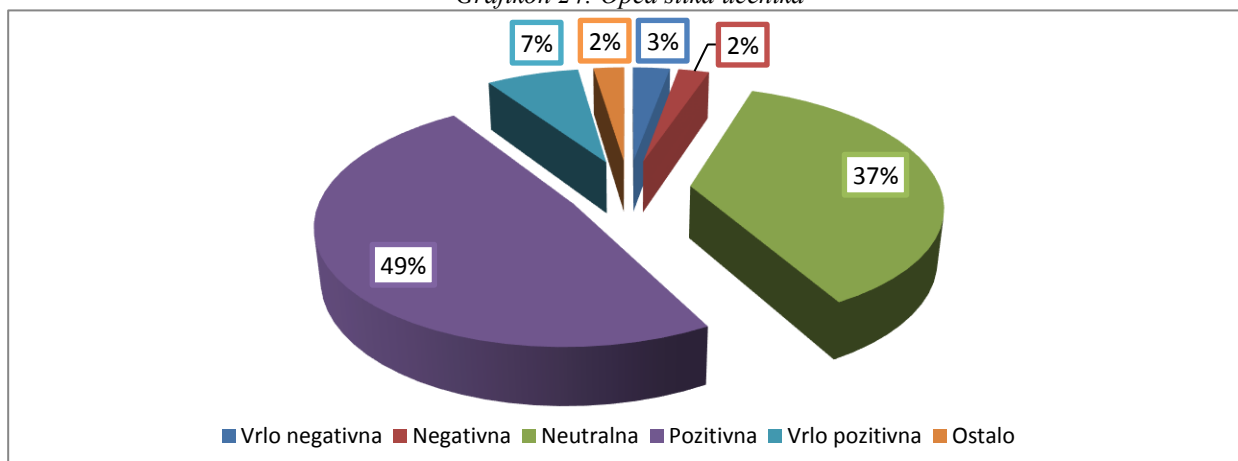
Grafikon 22: Opća slika odgajatelja

Grafikon 23: Opća slika stručnih suradnika

Grafikon 24: Opća slika učenika

Možemo zaključiti kao odgajatelji, stručni suradnici i učenici velikom frekvencijom odgovora pozitivna imaju pozitivan stav o učeničkim domovima.

Odgovori na postavljena problemska pitanja vezana uz ulogu odgajatelja u formiranju domske kulture bit će izloženi prema redoslijedu navedenih zadataka.

Zadatak 1. Ispitati stavove i percepciju odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja o angažiranosti i ulozi odgajatelja u učeničkom domu

Kako bi odgovorili na postavljeni zadatak te ispitali stavove i percepciju učenika, odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja o angažiranosti i ulozi odgajatelja u oblikovanju domske kulture izračunati su deskriptivni podaci. Oni se očitavaju ispitivanjem frekvencije odgovora tj. čestim odabirom 2. (povremeno) i stupnja 3. (uvijek) koji dovode do relativno visokih vrijednosti.

Tablica 1: Deskriptivni pokazatelji angažiranosti odgajatelja u učeničkom domu:

raspon odgovora (Min-Max), aritmetička sredina (M), standardna devijacija (SD)

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Svakodnevni rad s učenicima (pomoć pri učenju)....	21	2	3	2,40	0,503
Savjetodavni rad s učenicima	21	1	3	2,55	0,686
Suradnja s roditeljima učenika	21	2	3	2,30	0,470
Sudjelovanje u timu učeničkog doma (organizacija rada, projekti....)	21	1	3	2,20	0,523
Sudjelovanje i/ili vođenje radnih skupina...	21	1	3	1,84	0,602
Organizacija slobodnih aktivnosti za učenike	21	1	3	2,45	0,605
Vođenje dokumentacije	21	2	3	2,75	0,444
Aktivna uključenost u različite oblike stručnog usavršavanja (briga za profesionalni razvoj)	21	1	3	2,14	0,573

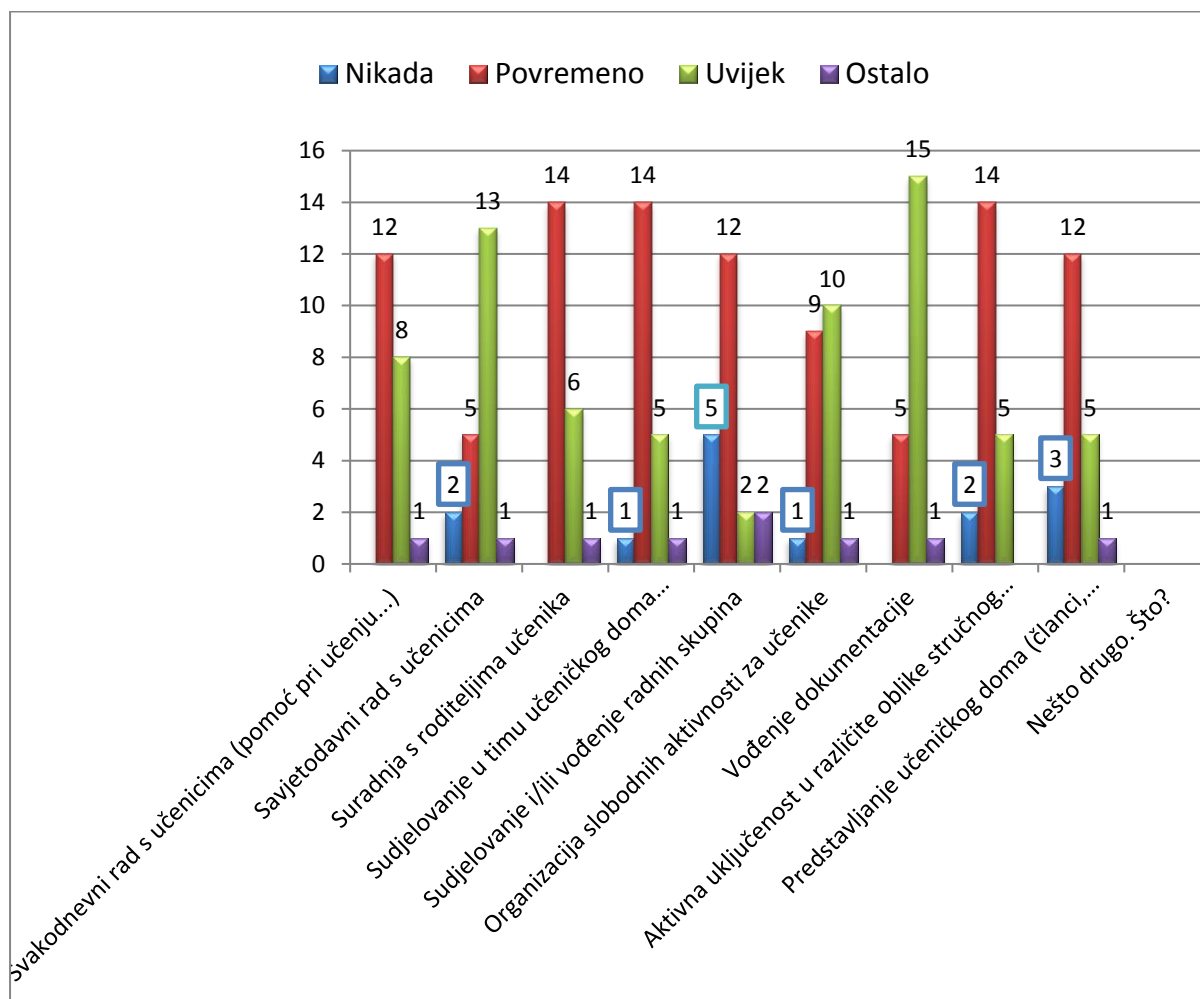
Predstavljanje učeničkog doma (članci, prezentacije, Domijade)	21	1	3	2,10	0,641
Valid N (listwise)	21				

Obzirom na dobivene rezultate možemo zaključiti da od ukupnog broja odgajatelja (N=21) odabiru česticu 3 - uvijek: 9,5% *sudjelovanje i/ili vođenje radnih skupina* (M=1,84; SD=0,602); njih 71,4% *vođenje dokumentacije* (M=2,75; SD=0,444); 61,9% *savjetodavni rad s učenicima* (M=2,55; SD=0,686); 38,1% *svakodnevni rad s učenicima (pomoć pri učenju)* (M=2,40; SD=0,503); 28,6% *suradnju s roditeljima učenika* (M=2,30; SD=0,470); 23,8% *predstavljanje učeničkog doma (članci, prezentacije, Domijade i sl.)* (M=2,10; SD=0,641); 47,6% *organizacija slobodnih aktivnosti za učenike* (M=2,45; SD=0,605); 23,8% *sudjelovanje u timu učeničkog doma (organizacija rada, projekti...)* (M=2,20; SD=0,523); dok čestica *aktivna uključenost u različite oblike stručnog usavršavanja (briga za profesionalni razvoj)* iznosi 23,8% (M=2,14; SD=0,573). Rezultati upućuju da odgajatelji najslabije procjenjuju svoj angažman i brigu za profesionalni razvoj.

Grafikonom 25. prikazano je koliko je to brojčano od ukupnog broja odgajatelja (N=21) obzirom na izbor čestica: *vođenje dokumentacije* 15 odgajatelja, *savjetodavni rad s učenicima* 13 odgajatelja (14%), 10 odgajatelja (7%) *organizacija slobodnih aktivnosti za učenike*, 8 (36%) *svakodnevni rad s učenicima*, 6 (22%) *suradnja s roditeljima učenika*, 5 (7%) *sudjelovanje u timu učeničkog doma*, *aktivna uključenost u različite oblike stručnog usavršavanja i predstavljanje učeničkog doma*.

Iz navedenih rezultata možemo zaključiti kako je većina odgajatelja obzirom na svoja znanja i vještine motivirana za svoj rad, dok ipak 2 odgajatelja navode *kako nikada ne primjenjuju savjetodavni rad u radu s učenicima*, njih 5 *nikada ne sudjeluje i/ili vodi radne skupine*, 1 *nikada ne sudjeluje u timu učeničkog doma*, 2 odgajatelja *također biraju mogućnost nikada na pitanje o aktivnoj uključenosti u različite oblike stručnog usavršavanja* te 3 odgajatelja *nikada ne sudjeluju u predstavljanju učeničkog doma*. Obzirom na ukupan broj odgajatelja koji su sudjelovali u istraživanju (N=21) ipak možemo reći kako nekolicina odgajatelja nije zadovoljna sobom, svojim angažmanom i doprinosom.

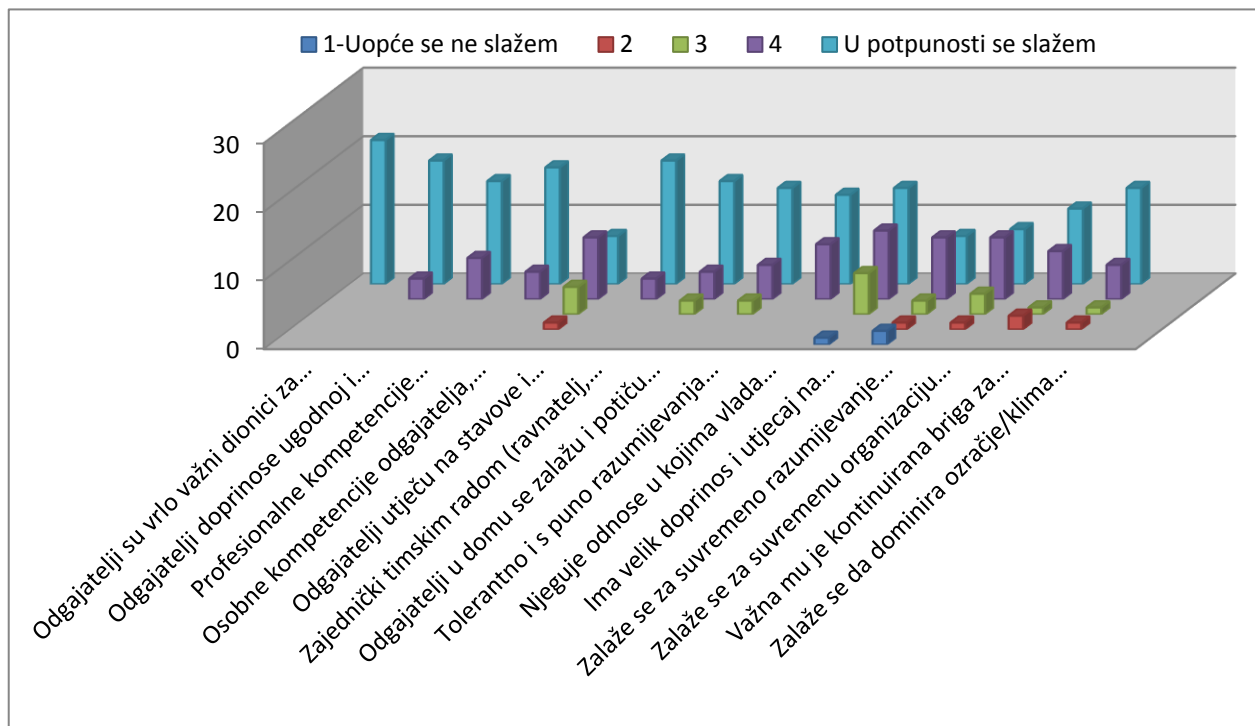
Grafikon 25: Angažiranost odgajatelja u učeničkom domu obzirom na znanja i vještine domu

Tablica 2: Deskriptivni pokazatelji uloge odgajatelja u učeničkom domu

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma	21	5	5	5,00	,000
Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama	21	4	5	4,86	,359
Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	21	4	5	4,71	,463
Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	21	4	5	4,81	,402
Odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika	21	2	5	4,05	,865
Zajednički timskim radom (ravnatelj, odgajatelji) i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu	21	4	5	4,86	,359
Odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	21	3	5	4,62	,669
Tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima/kolegama	21	3	5	4,57	,676
Njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornost	21	4	5	4,62	,498
Ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)	21	1	5	3,76	,944
Zalaže se za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma	21	1	5	3,86	1,236
Zalaže se za suvremenu organizaciju rada	21	2	5	4,14	,854
Važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj	21	2	5	4,29	,956
Zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj-ostali odrasli zaposlenici	21	2	5	4,52	,814
Valid N (listwise)	21				

Grafikon 26: Uloga odgajatelja u učeničkom domu

Rezultati samoprocjene odgajatelja o njihovoj ulozi u učeničkim domovima na području grada Zagreba vidljivi su u Grafikonu 26. velikom frekvencijom odgovora (100%) odgajatelji (N=21) su potvrdili kako sebe smatraju *vrlo važnim dionicima nužnim za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma* birajući istu česticu (M=5,00; SD=0,00). Nadalje, njih 18 odabralo je čestice: *odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama te da zajedničkim timskim radom i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u učeničkom domu, zajednički timskim radom i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu* (M=4,86; SD=0,359); 17 odgajatelja bira česticu: *osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu* (M=4,81; S=0,402); 15 česticu: *profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegov rad* (M=4,81; SD=0,402); 15 odgajatelja bira čestice: *odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciji s kolegama i učenicima* (M=4,62; SD=0,669); 13 odgajatelja česticu: *njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornost* (M=4,62; SD=0,498); 14 odgajatelja bira česticu: *tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima* (M=4,57; SD=0,676); 14 odgajatelja bira česticu: *zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelji i odgajatelj - ostali odrasli zaposlenici* (M=4,52; SD=0,814); 14 odgajatelja česticu: *tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima* (M=4,57; SD=0,676); 11 odgajatelja česticu: *važna mu je kontinuirana briga*

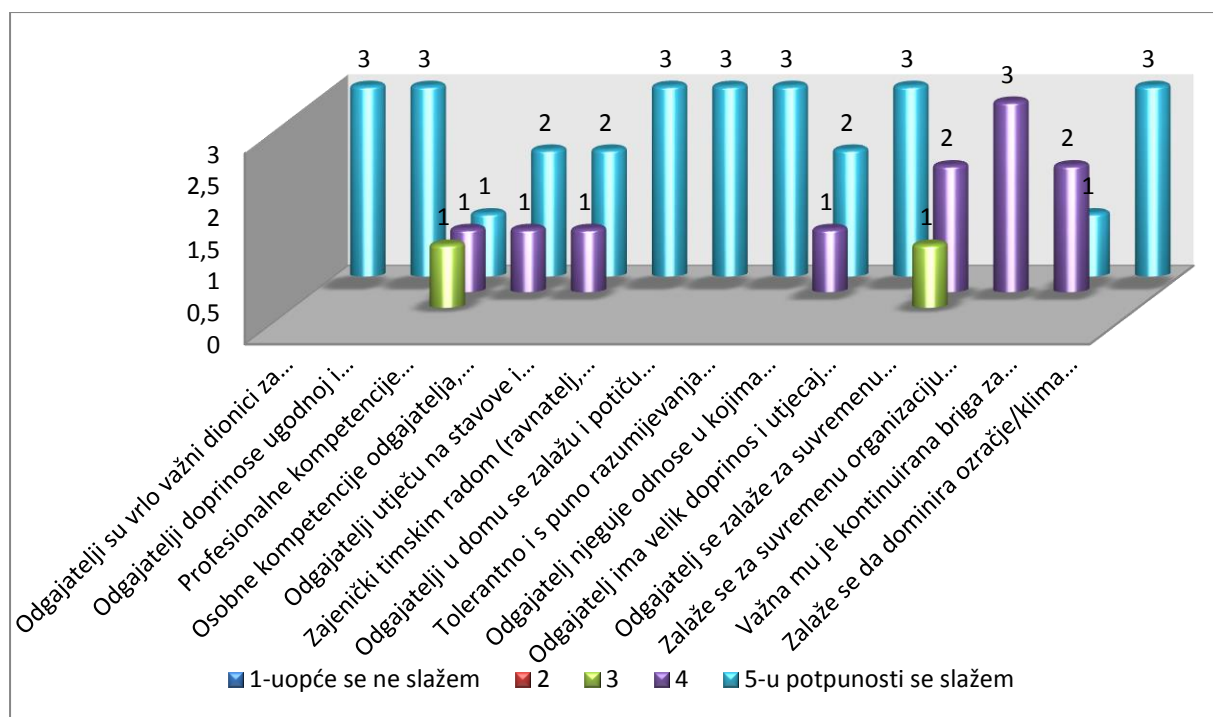
za profesionalni razvoj (M=4,29; SD=0,956); 8 odgajatelja česticu: *zalaže se za suvremenu organizaciju rada* (M=4,14; S=0,854); 7 odgajatelja bira česticu: *zalaže se za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma* (M=3,86; S=1,236), 14 odgajatelja bira česticu: *ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)* (M=3,76; S=0,944). Temeljem dobivenih rezultata možemo uočiti da odgajatelji svoju ulogu u učeničkom domu vide kao usmjerivača i poticatelja učenika da prihvate norme i vrijednosti društva u kojem žive i djeluju, da uspostavljaju kvalitetnu komunikaciju i zalažu se za rad u timu te razvijaju učenikove spoznajne mogućnosti te šire područje njihovog djelovanja.

Tablica 3: Deskriptivni pokazatelji (ravnatelji o ulozi odgajatelja)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma	3	5	5	5,00	,000
Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima	3	5	5	5,00	,000
Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	3	3	5	4,00	1,000
Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	3	4	5	4,67	,577
Odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika	3	4	5	4,67	,577
Zajednički timskim radom (ravnatelj, odgajatelj, stručno razvojna služba) i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu	3	5	5	5,00	,000
Odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	3	5	5	5,00	,000
Tolerantno i s puno razumijevanja odgajatelj komunicira s učenicima i svim ostalim zaposlenicima	3	5	5	5,00	,000

Odgajatelj njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima slobode izbora, ali i odgovornosti	3	4	5	4,67	,577
Odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu	3	4	4	4,00	,000
Odgajatelj se zalaže za suvremenu provedbu kurikuluma	3	3	4	3,67	,577
Zalaže se za suvremenu organizaciju rada učeničkog doma na svim razinama	3	4	4	4,00	,000
Važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj	3	4	5	4,33	,577
Zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelji i odgajatelj-ostali odrasli zaposlenici	3	5	5	5,00	,000
Valid N (listwise)	3				

Grafikon 27: Prikazuje stav ravnatelja o ulozi odgajatelja u učeničkom domu

Dobiveni rezultati prikazani u Grafikonu 27. prikazuju stav ravnatelja o važnosti uloge odgajatelja u učeničkom domu. Ukupan broj ravnatelja (N=3) najčešće odabire čestice (5-u potpunosti se slažem): *odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma* (M=5,00; SD=0,000); *doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima, kolegama* (M=5,00; SD=0,000); *zajedničkim timskim radom i*

suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu (M=5,00; S=0,000); zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima (M=5,00; S=0,000); tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima/kolegama (M=5,00; S=0,000); zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelji i odgajatelj - ostali zaposlenici (M=5,00; S=0,000); osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu, odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika, odgajatelj njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima slobode izbora, ali i odgovornosti (M=4,67; S=0,577), a za čestice; važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj (M=4,33; S=0,577), čestice: ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje) (M=4,00; S=0,000); profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada; odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu, zalaže se za suvremenu organizaciju rada učeničkog doma na svim razinama (M=4,00; S=1,000) i preostala čestica: odgajatelj se zalaže za suvremenu provedbu kurikuluma ima najslabiju srednju vrijednost (M=3, 67; S=0,577).

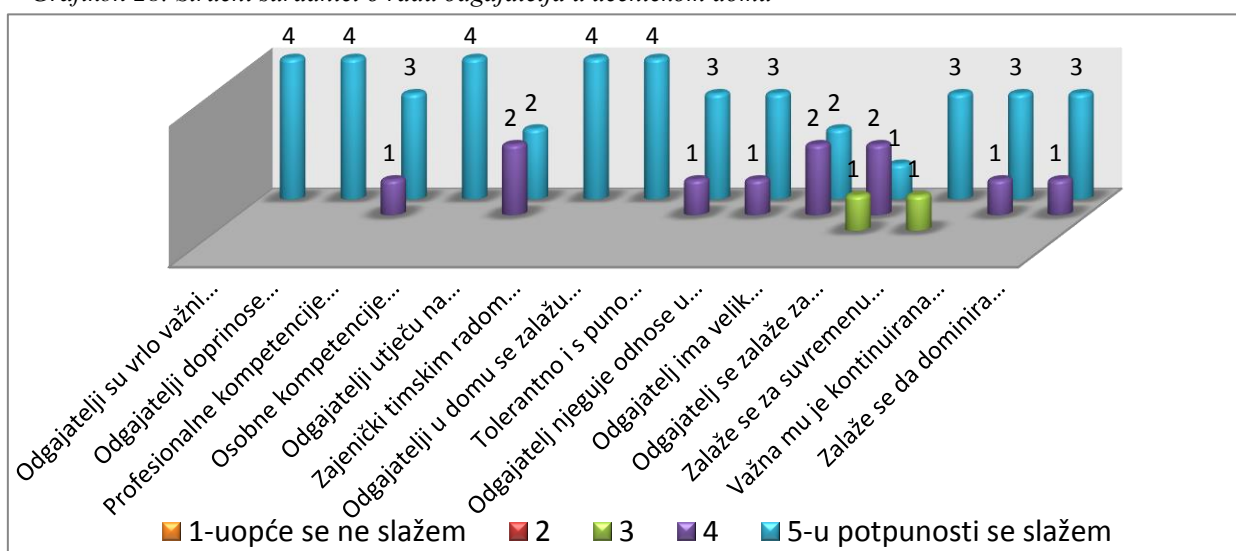
Iz navedenih rezultata vidljivo je i možemo zaključiti kako ravnatelji visoko procjenjuju i uvažavaju rad, angažman i ulogu odgajatelja u učeničkim domovima.

Tablica 4: Deskriptivni pokazatelji (stručni suradnici o ulozi odgajatelja)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma	4	5	5	5,00	,000
Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi.....	4	5	5	5,00	,000
Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	4	4	5	4,75	,500
Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	4	5	5	5,00	,000
Odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika	4	4	5	4,50	,577
Zajednički timskim radom...i suradnjom potiču pozitivnu klimu.....	4	5	5	5,00	,000
Odgajatelji u domu zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	4	5	5	5,00	,000

Tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima.....	4	4	5	4,75	,500
Njeguje odnose u kojima vlada ozračje slobode izbora, ali i odgovornosti	4	4	5	4,75	,500
Ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu.....	4	4	5	4,50	,577
Zalaže se za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma	4	3	5	4,00	,816
Zalaže se za suvremenu organizaciju rada	4	3	5	4,50	1,000
Važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj	4	4	5	4,75	,500
Zalaže se da dominira klima međusobnog poštovanja na razini učenik/odgajatelji.....	4	4	5	4,75	,500
Valid N (listwise)	4				

Grafikon 28: Stručni suradnici o radu odgajatelja u učeničkom domu

Grafikon 28. prikazuje rezultate procjena i stavova stručnih suradnika o ulozi odgajatelja u učeničkim domovima. Vidljivo je da se u potpunosti slaže ukupan broj stručnih suradnika (N=4) što iznosi 100% s česticama: *odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma; doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima, kolegama; osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu; zajedničkim timskim radom i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu; zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima (M=5,00; S=0,000); dok se njih troje od ukupnog broja u potpunosti slaže s*

navedenim česticama: *profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada; njeguje odnose u kojima vlada ozračje slobode izbora, ali i odgovornosti; tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima/kolegama; važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj; zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelj i odgajatelj - ostali zaposlenici* (M=4,75; S=0,500). Za česticu: *odgajatelj se zalaže za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma*; jedan stručni suradnik navodi kako se uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom (M=4,00; 0,816).

Sve tri grupe ispitanika visoko su procijenili angažman i ulogu odgajatelja te su s najvišom frekvencijom odgovora:

- RAVNATELJI: ukupan broj ravnatelja (N=3); *odgajatelji su vrlo važi dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma* (M=5,00; SD=0,000), njih 71,4% *vođenje dokumentacije* (M=50,19; S=217,400), 61,9% *savjetodavni rad s učenicima* (M=50,00; S=217,44), dok njih 47,6% *organizacija slobodnih aktivnosti za učenike* (M=49,90; S=217,46).

- STRUČNI SURADNICI: ukupan broj stručnih suradnika (N=4); *odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma; doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima, kolegama; osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu; zajedničkim timskim radom i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu; zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima* (M=5,00; S=0,000); česticama: *profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada; njeguje odnose u kojima vlada ozračje slobode izbora, ali i odgovornosti; tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima/kolegama; važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj; zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelj i odgajatelj - ostali zaposlenici* (M=4,75; S=0,500), a za česticu: *odgajatelj se zalaže za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma* (M=4,00; 0,816).

- ODGAJATELJI: od ukupnog broja odgajatelja (N=21) odabiru česticu 3-uvijek: *vođenje dokumentacije* (M=50,19; S=217,400); *savjetodavni rad s učenicima* (M=50,00; S=217,44); 47,6% *organizacija slobodnih aktivnosti za učenike* (M=49,90; S=217,46); 38,1% *svakodnevni rad s učenicima (pomoć u učenju)* (M=49,86; 217,47). Ukupan broj

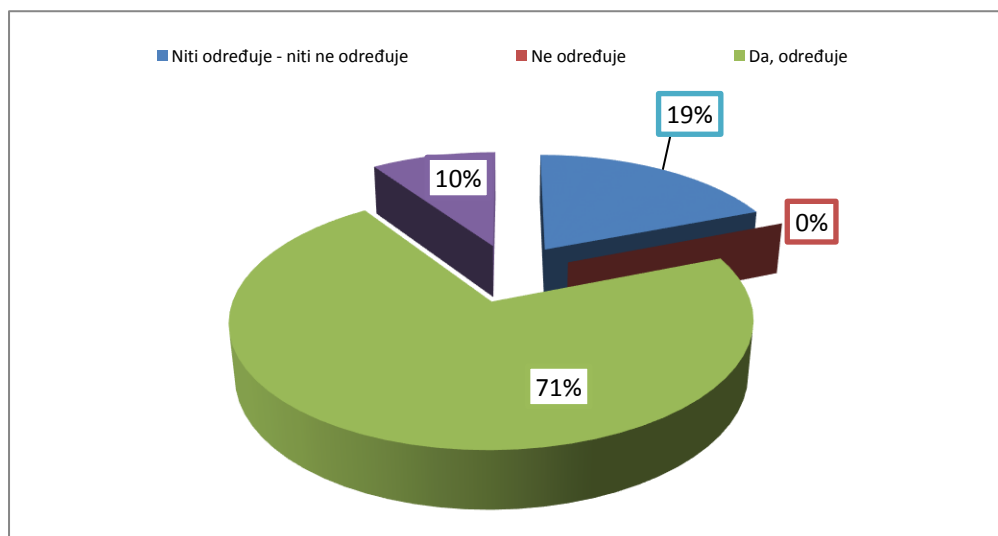
odgajatelja (N=21) bira česticu: *vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma* (M=5,00; S=0,00); čestice: *odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama te da zajedničkim timskim radom i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u učeničkom domu, zajednički timskim radom i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu* (M=4,86; S=0,359), česticu: *osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu* (M=4,81; S=0,402), a česticu: *profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegov rad* (M=4,81; S=0,402), čestice: *odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciji s kolegama i učenicima* (M=4,62; S=0,669), *njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornost* (M=4,62; S=0,498), česticu: *zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj - ostali odrasli zaposlenici* (M=4,52; S=0,814).

Rezimiramo li sve dobivene rezultate možemo zaključiti da je 1. hipoteza u potpunosti potvrđena te da se stavovi odgajatelja, ravnatelja i stručnih suradnika ne razlikuju nego sve tri grupe ispitanika smatraju da uloga i angažman odgajatelja doprinose oblikovanju domske kulture.

Zadatak 2. Ispitati stavove učenika, odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja određuje li odgajateljev pristup i rad domsku kulturu

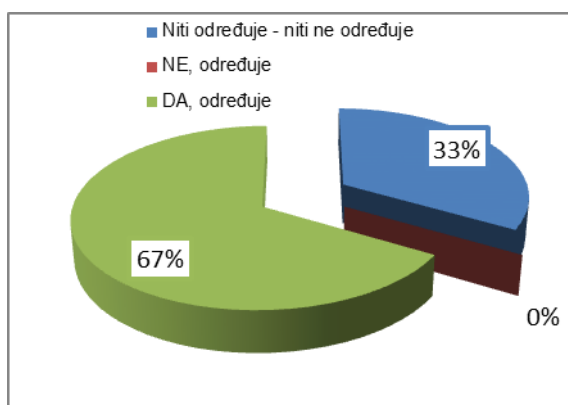
Kako bi ispitali učenika, odgajatelja, stručnih suradnika i ravnatelja određuje li odgajateljev pristup i rad domsku kulturu, svim navedenim ispitanicima ponudili smo pitanje na zaokruživanje s mogućnošću odabira odgovora: a) niti određuje - niti ne određuje, b) da određuje i c) ne određuje.

Grafikon 29: Odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu – samoprocjena odgajatelja

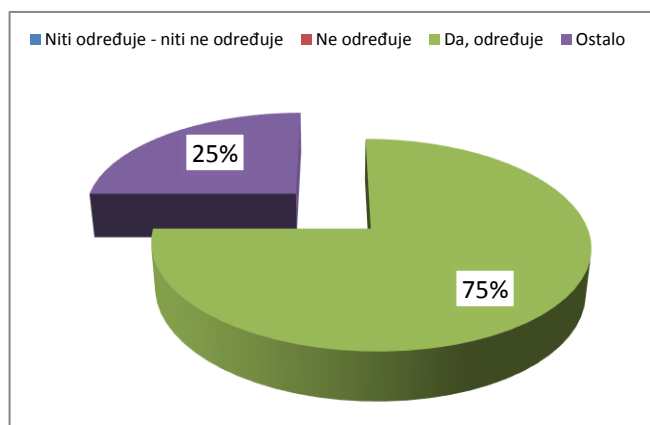

Nadalje, Grafikon 29. potvrđuje prethodne rezultate i prikazuje da 71% odgajatelja smatra kako odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu, a njih 19% niti određuje - niti ne određuje. O istom rezultatu Grafikon 30., i 31. prikazuju da stručni suradnici s visokih 75% procjenjuju kako odgajatelj određuje domsku kulturu, njih 25% je neodlučno, a ravnatelji s 67% potvrđuju da odgajatelji određuju domsku kulturu, a njih 33% smatra da niti određuje - niti ne određuje.

Grafikon 30: Odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu- ravnatelji

Grafikon 31: Odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu - stručni suradnici

Najveću frekvenciju odgovora ima odgovor DA što odražava visoku procjenu i potvrđuje da odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu. Ipak, ne možemo generalizirati nego uzeti u obzir da se radi o malom broju ispitanika. Pitanjem kojim smo propitali određuje li odgajatelj domsku kulturu pružili smo priliku ispitanicima dopisivanja i nekih drugih odgovora. Slijedom toga odgajatelji su naveli svoja promišljanja i stavove:

- ✓ *...odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu jer određuje odnos prema učenicima, uvažavanje njihovih stavova i u skladu s tim se razvija odnos između učenika i odgajatelja te podržavajuća atmosfera.*

- ✓ *...odgajatelj je stil rada određuje domsku kulturu jer smatra da je najvažniji individualni pristup, međusobno poštovanje i uvažavanje te da su uvijek tu za učenice i razgovor.*
- ✓ *...odgajatelj je stil rada određuje domsku kulturu demokratskim stilom odgoja.*
- ✓ *...odgajatelj određuje kroz pristup radu i područja koja preferira.*
- ✓ *...da zbog svega navedenog u anketi, ali i: „...Osim utjecaja na učenike u smislu formiranja njihovih stavova. Mi stvaramo i doprinosimo domskoj kulturi u kojoj oni formiraju određene stavove i vrijednosti.*
- ✓ *...odgajatelj svojim stilom rada određuje domsku kulturu kroz postavljanje jasnih granica, ali uz uvažavanje učenika tj. poštovati ih, ali i tražiti poštovanje, njegovati dobre odnose te im pokušati omogućiti da se osjećaju kao kod kuće.*
- ✓ *...da određuje svojim pristupom, komunikacijskom, organizacijom...*
- ✓ *...odgajatelj svojim stilom rada može potaknuti kvalitetnu komunikaciju, međusobno povjerenje, uvažavanje, pomaganje zatim kreativno izražavanje učenika, ekološku svijest, što se odražava na domsku kulturu.*
- ✓ *...odgajatelj je animator i sa svojim stilom rada utječe na domsku kulturu.*
- ✓ *...odgajatelj je stil rada određuje domsku kulturu kroz njegov autoritet, standardnu komunikaciju, očekivanja od sebe i drugih, općenito način ophođenja, njegove osobne vrijednosti i stavovi za koje misli da je potrebno njegovati u zajednici u kojoj radi.*

Odgovori ravnatelja:

- ✓ *...odgajatelj je stil rada i model ponašanja zajedno s ostalim stilovima i modelima značajno određuju domsku kulturu.*
- ✓ *...odgajatelj je stil rada i njegovi modeli ponašanja značajno određuju domsku kulturu i navodi: ponašanjem, stavovima, osobnošću, kreativnošću i kao model učeniku.*

Odgovori stručnih suradnika:

- ✓ *...odgajatelj je voditelj odgojne skupine, kontinuirano prati napredak učenika, unapređuje vještine učenika, kreira aktivnosti, prati dinamiku učenika i time doprinosi domskoj kulturi.*
- ✓ *...odgajatelj je svojim stilom rada određuje domsku kulturu: svojim svakodnevnim ponašanjem i postupcima postaje model učenicima, a doprinosi i timskom radu.*

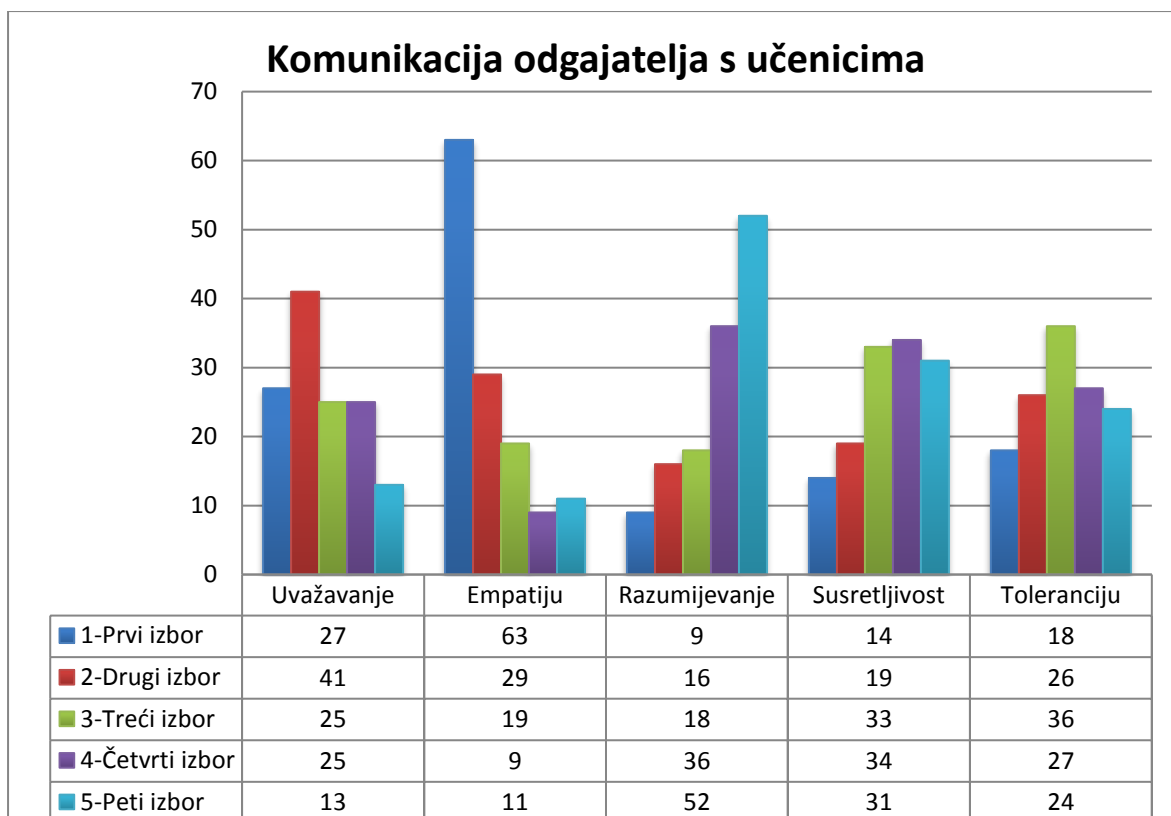
- ✓ ...odgajatelj određuje domsku kulturu kroz pristup radu, organiziranju aktivnosti, pozitivnim ili negativnim stavovima, drugim riječima odgajatelj je model učenicima.
- ✓ ...odgajatelj svojim stilom rada određuje domsku kulturu jer djeca vide uzor u odgajatelju.

Iz svega navedenog možemo uočiti kako svi dionici zaposleni u sva tri učenička doma (muškom, ženskom i mješovitom) smatraju odgajatelje važnim čimbenicima koji uvelike doprinose oblikovanju domske kulture te unapređenju kvalitete odgojno-obrazovnog rada i cjelokupnog razvoja učenika koji žive u učeničkim domovima.

Tablica 5: Deskriptivni pokazatelji (učenici o komunikaciji odgajatelja)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
U komunikaciji s učenikom odgajatelj pokazuje: UVAŽAVANJE	213	1	5	2,66	1,275
U komunikaciji s učenikom odgajatelj pokazuje: EMPATIJU	213	1	5	2,05	1,291
U komunikaciji s učenikom odgajatelj pokazuje: RAZUMIJEVANJE	213	1	5	3,81	1,272
U komunikaciji s učenikom odgajatelj pokazuje: SUSRETLJIVOST	213	1	5	3,37	1,285
U komunikaciji s učenikom odgajatelj pokazuje: TOLERANCIJU	213	1	5	3,10	1,300
Valid N (listwise)	213				

Grafikon 32: Komunikacija odgajatelja s učenikom

Grafikon 32. prikazuje procjenu i stavove učenika o komunikaciji odgajatelja s učenicima. Rangiranjem učenici (N=213) su mogli procijeniti ocjenama od 1 (nedovoljan) - 5 (izvrstan) što im je najvažnije u komunikaciji: *uvažavanje*, *empatija*, *razumijevanje*, *susretljivost* i *tolerancija*. Rezultati učenika prikazuju prosječnu ocjenu učenika; njih 52 odabiru česticu *razumijevanje* (M=3,81; SD=1,272); njih 31 česticu: *susretljivost* (M=3,37; SD=1,285); njih 24 česticu: *tolerancija* (M=3,10; S=1,300); njih 13 česticu *uvažavanje* (M=2,66; SD=1,275) i njih 11 česticu: *empatiju* (M=2,05; SD=1,291).

Zanimljivo je da je empatija najniže procijenjena čestica od strane učenika, pa možemo zaključiti kako odgajatelji ipak još uvijek nemaju dovoljno vremena, volje, snage, želje ili sposobnosti za uživanje u emocionalna stanja učenika i razumijevanje njegovog položaja (patnja, odvojenost od roditelja i sl.), a poznato je kako je empatija osnovni preduvjet društvenosti tj. socijalizacije. Odgajatelji ne bi trebali zaboraviti uz sve poslovne zadaće da je jedna od uloga biti i zamjenski roditelj učeniku.

Tablica 6: Deskriptivni pokazatelji - osjećaj učenika tijekom boravka u učeničkom domu

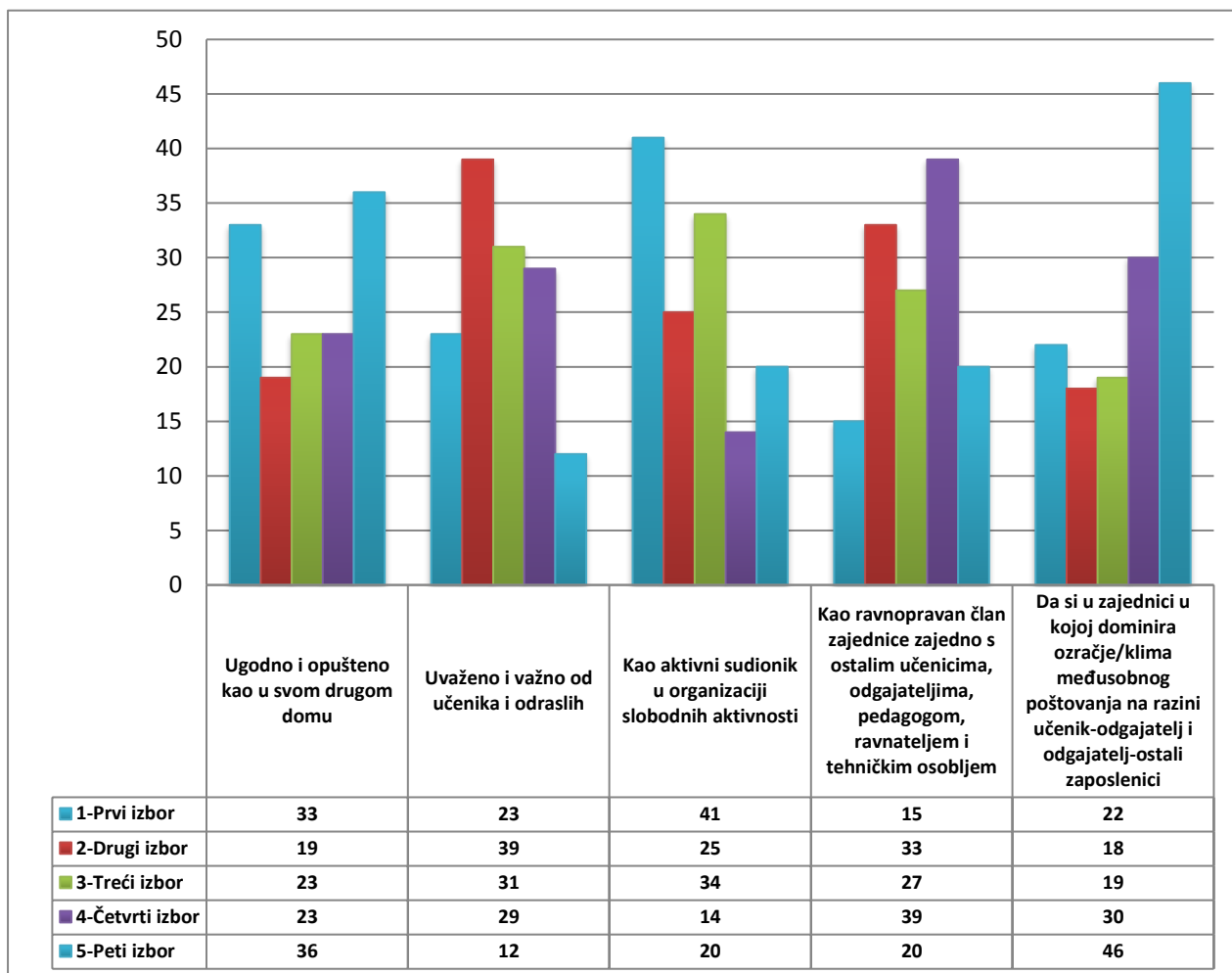
Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation

Ugodno i opuštano kao u svom drugom domu.	213	1	5	3,07	1,544
Uvaženo i važno od učenika i odraslih.	213	1	5	2,76	1,227
Kao aktivni sudionik u organizaciji slobodnih aktivnosti.	213	1	5	2,60	1,404
Kao ravnopravan član zajednice zajedno s ostalim učenicima, odgajateljima, pedagogom, ravnateljem i tehničkim osobljem.	213	1	5	3,12	1,257
Da su u zajednici u kojoj dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj-ostali zaposlenici.	213	1	5	3,44	1,480

Tablica 6. prikazuje rangiranje osjećaja učenika tijekom boravka u učeničkom domu, od ukupnog broja učenika (N=213) ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan). Rezultati pokazuju prosječnu ocjenu učenika; njih 46 odabiru česticu: *da si u zajednici u kojoj dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelj i odgajatelj - ostali zaposlenici* (M=3,44; SD=1,480); njih 36 česticu: *ugodno i opuštano kao u svom drugom domu* (M=3,07; SD=1,544); njih 20 čestice: *kao ravnopravan član zajednice s ostalim učenicima, odgajateljima, pedagogom, ravnateljem i tehničkim osobljem* (M=3,12; SD=1,257); *kao aktivni sudionik u organizaciji slobodnih aktivnosti* (M=2,60; SD=1,404) i njih 12 bira česticu: *uvaženo i važno od učenika i odraslih* (M=2,60; SD=1,404).

Iz rezultata je vidljivo da učenici najniže procjenjuju česticu: *uvaženo i važno od učenika i odraslih* (M=2,60; SD=1,404).

Grafikon 33: Osjećaj učenika tijekom boravka u učeničkom domu

Iz Grafikona 33. vidljivo je kako se učenici u učeničkom domu osjećaju u zajednici u kojoj dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelj i odgajatelj - ostali zaposlenici.

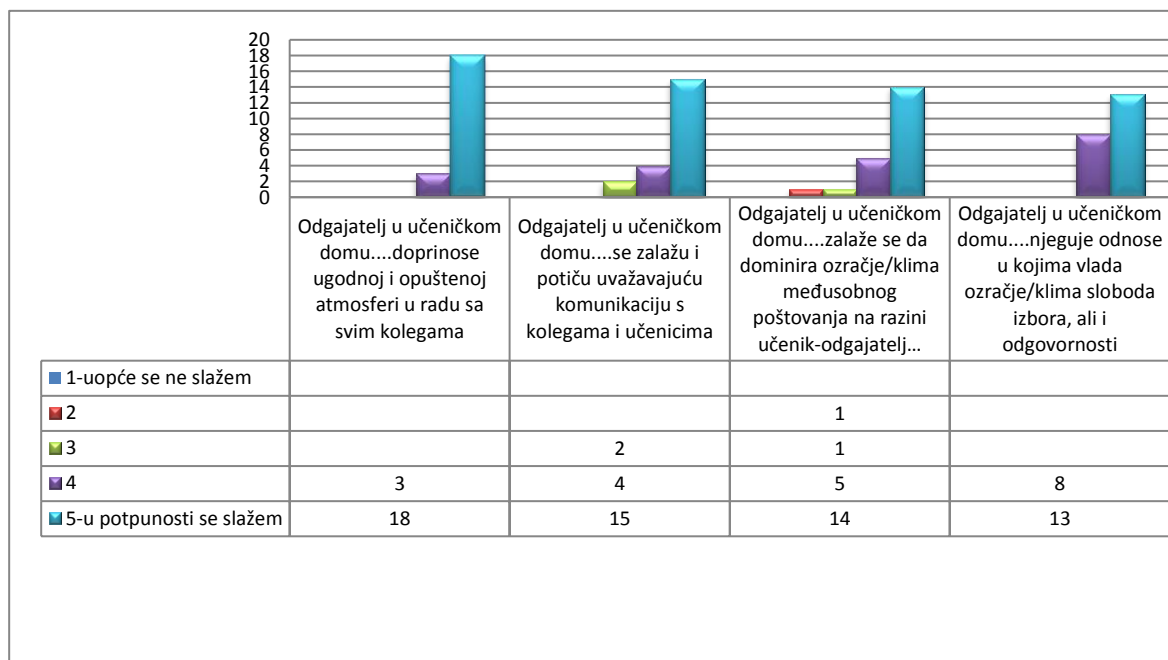
Iz dobivenih podataka možemo zaključiti kako su učenički domovi ustanove u kojima se učenici dobro osjećaju, čemu svakako doprinosi u velikoj mjeri odgajatelj.

Tablica 7: Deskriptivni pokazatelji - stil rada odgajatelja (odgajatelji)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštеноj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima	21	4	5	4,86	,359

Odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	21	3	5	4,62	,669
Zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj-ostali odrasli zaposlenici	21	2	5	4,52	,814
Njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornosti	21	4	5	4,62	,498
Valid N (listwise)	21				

Grafikon 34. Odgajatelji - stil rada

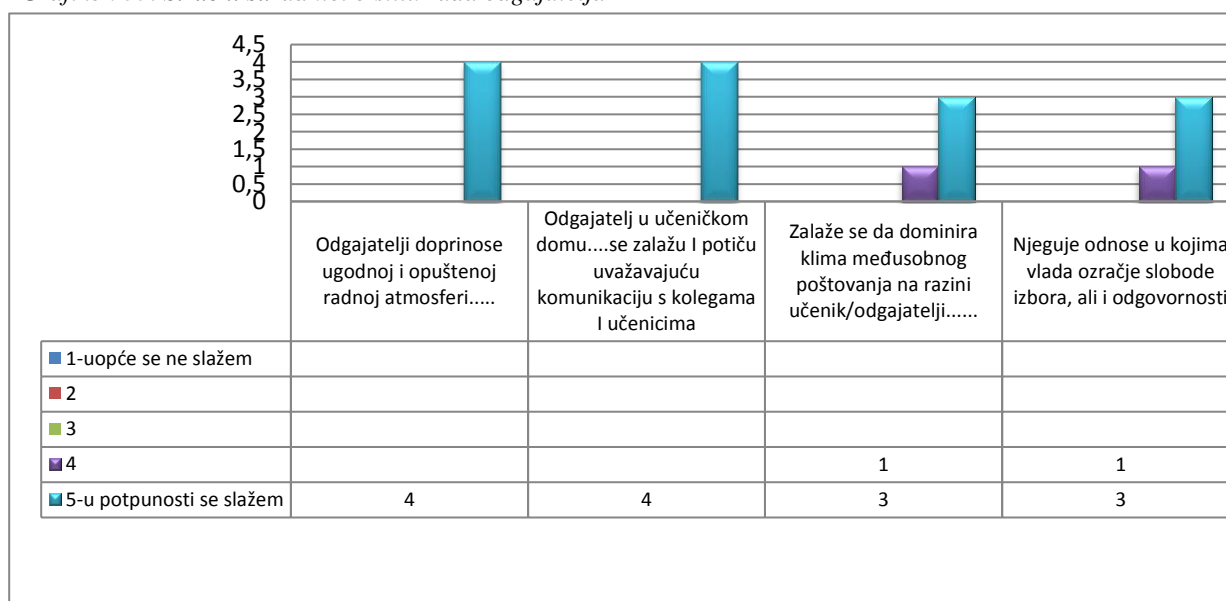

Grafikon 34. prikazuje rangiranje ukupnog broja odgajatelja (N=21) ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan). 18 odgajatelja tj. 85,7% odabire česticu u potpunosti se slaže: *odgajatelji u učeničkom domu doprinose ugodnoj i opuštenuj atmosferi u radu sa svim kolegama*, a njih 4 odabire ocjenu 4 (M=4,86; SD=0,359); dok drugu česticu: *...zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima* njih 15 se u potpunosti slažu tj. 71,4%, 4 odabire ocjenu 4, a 2 ocjenu 3 (M=4,62; SD=0,669); česticu: *...zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj...* njih 14 (66,7%) se u potpunosti slažu, njih 5 odabire ocjenu 4, i po 1 ocjenu 2 i 3 (M=3,76; SD=0,944); česticu: *...njeguje odnose u kojima vlada ozračje slobode izbora, ali i odgovornosti* njih 13 (61,9%) se u potpunosti slaže, 8 odabire ocjenu 4 (M=4,62; SD=0,498).

Tablica 8: Deskriptivni pokazatelji - stil rada odgajatelja (stručni suradnici)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštеноj radnoj atmosferi...	4	5	5	5,00	,000
Odgajatelji u domu zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	4	5	5	5,00	,000
Zalaže se da dominira klima međusobnog poštovanja na razini učenik/odgajatelji...	4	4	5	4,75	,500
Njeguje odnose u kojima vlada ozračje slobode izbora, ali i odgovornosti	4	4	5	4,75	,500
Valid N (listwise)	4				

Grafikon 35. Stručni suradnici o stilu rada odgajatelja

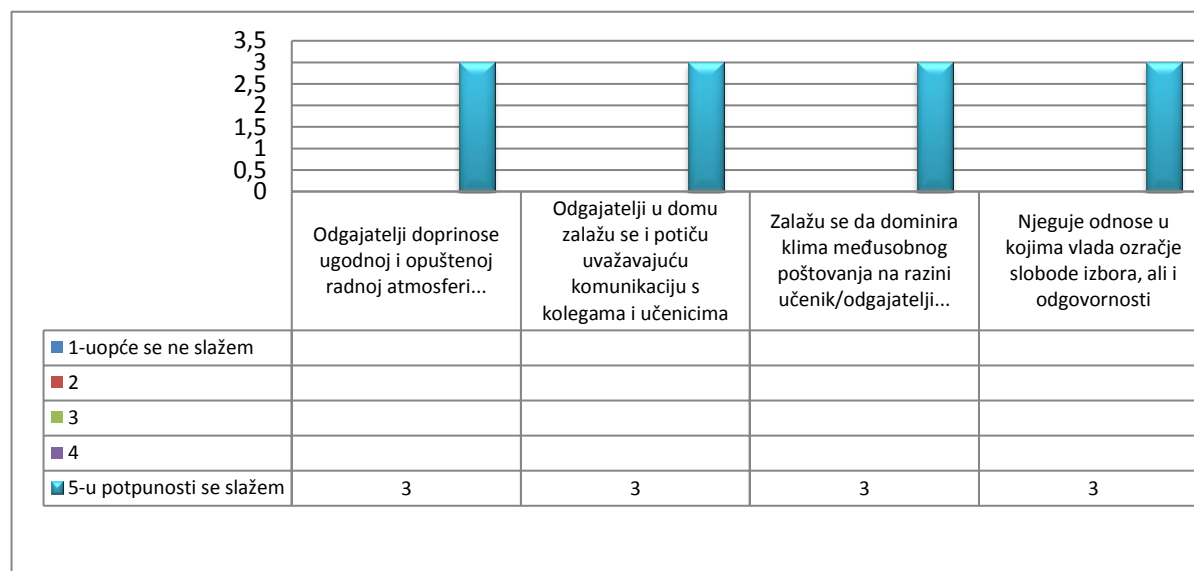
Grafikon 35. prikazuje rangiranje ukupnog broja stručnih suradnika (N=4) s ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan) česticu: *odgajatelji u učeničkom domu doprinose ugodnoj i opuštеноj atmosferi u radu sa svim kolegama*; njih 4 se u potpunosti slaže (M=5,00; SD=0,000). Drugu česticu: *...zalažu se i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima* njih 4 se u potpunosti slaže (M=5,00; SD=0,000). Treću česticu: *...zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj...*njih 3 se u

potpunosti slažu, a 1 odabire ocjenu 4 (M=4,75; SD=0,500), a četvrtu česticu: *..njeguje odnose u kojima vlada ozračje slobode izbora, ali i odgovornosti* njih 3 se u potpunosti slaže, 1 odabire ocjenu 4 (M=4,75; SD=0,500).

Tablica 9: Deskriptivni pokazatelji - stil rada odgajatelja (ravnatelji)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima	3	5	5	5,00	,000
Valid N (listwise)	3				

Grafikon 36: Ravnatelji o stilu rada odgajatelja

Pitanje je imalo mogućnost dopunjavanja nekih drugih odgovora, pa su odgajatelji, stručni suradnici i ravnatelji dopisali:

- ✓ *...odgajatelji utječu u mjeri gdje postoji područje slobode djelovanja.*
- ✓ *...osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose kao i osobne vrijednosti i stavovi roditelja jer je učenički dom kao druga kuća.*
- ✓ *...osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja u velikoj mjeri doprinose domskoj kulturi jer utječu na njegov način rada i komunikaciju s učenicima i kolegama.*

- ✓ *...osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi jako puno.*
- ✓ *...ako kažemo da su odgajatelji primjer, onda svakako izgrađenim stavovima i vrijednostima doprinose domskoj kulturi.*
- ✓ *...osobni stavovi i vrijednosti odgajatelja i doprinose i ne doprinose domskoj kulturi.*
- ✓ *...doprinose u velikoj mjeri odnosno u mjeri u kojoj ih želimo nametati.*
- ✓ *...(primjenjuje skalu procjene koju sam dopisuje) od 1 do 5, zaokružuje ocjenu 5 i smatra da osobni stavovi i vrijednosti odgajatelja doprinose domskoj kulturi.*
- ✓ *...u skladu s osobnim vrijednostima i stavovima odgajatelj može više ili manje promovirati određene vrijednosti, važne u izgrađivanju karaktera učenika i razvijanje.*
- ✓ *...odgajatelji jako doprinose, baš kao i samokontrola i procjena kada trebamo osobne stavove odvojiti od profesionalnih.*
- ✓ *...osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi puno.*
- ✓ *...odgajatelj je primjer, onaj koji usmjerava, korigira ponašanja, utječe na stavove te potiče pozitivne vrijednosti i time doprinose domskoj kulturi.*
- ✓ *...vrijednosti i stavovi odgajatelja jako doprinose domskoj kulturi jer je u svakodnevnom radu to nedjeljiv dio cjelokupnog ponašanja i rada s učenicima.*
- ✓ *...stavovi i vrijednosti odgajatelja dosta doprinose domskoj kulturi jer smo svi posebni, jedinstveni i moramo funkcionirati kao tim.*
- ✓ *...osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose jako puno, verbalno, neverbalno domskoj kulturi te dalje obrazlaže kako smatra da je odgajatelj duša doma, poticatelj aktivnosti, pokretač, kako imaju pozitivan stav.*
- ✓ *...osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja u značajnoj mjeri doprinose domskoj kulturi.*
- ✓ *...odgajatelj svojim komunikacijskim vještinama, tolerancijom, otvorenošću za raspravu i svojom osobnošću doprinose domskoj kulturi.“*

Na temelju dobivenih rezultata istraživanja možemo zaključiti kako učenici, jednako kao odgajatelji, stručni suradnici i ravnatelji smatraju da odgajateljev pristup i rad te njegove osobne vrijednosti i stavovi utječu na domsku kulturu, što znači da je 2. hipoteza u potpunosti potvrđena.

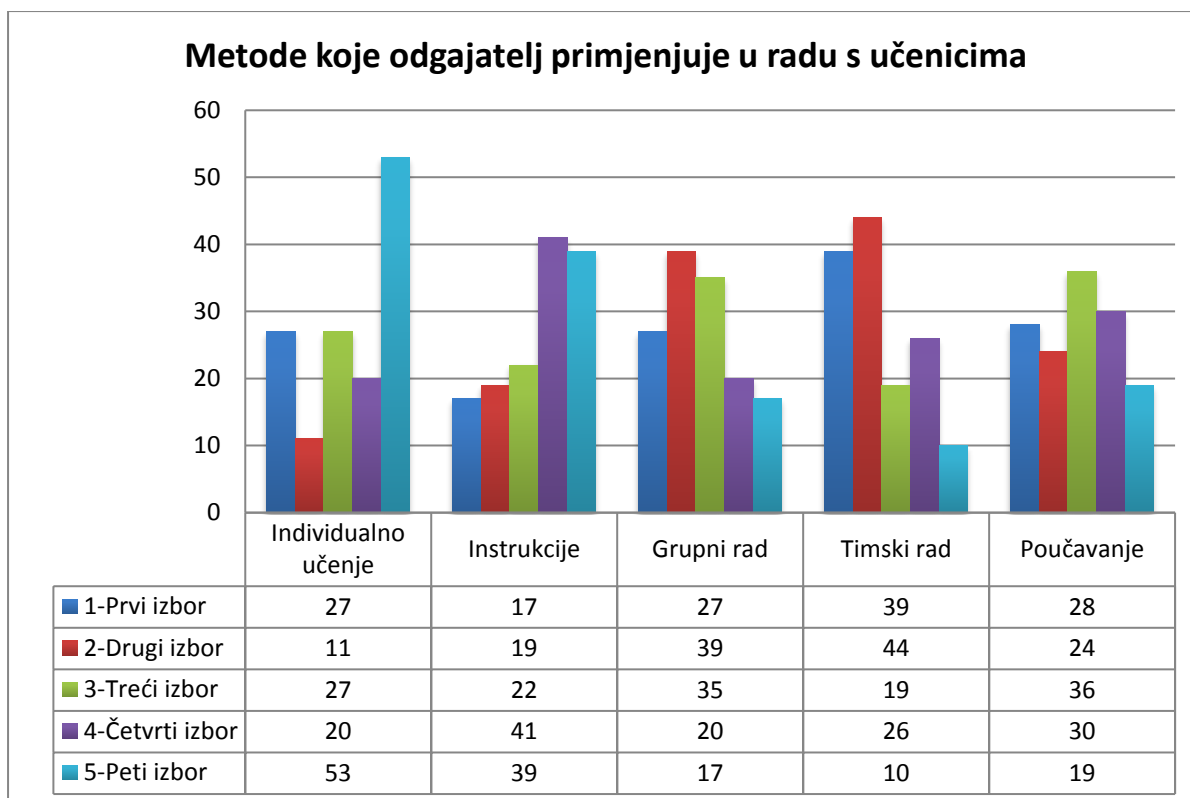
Zadatak 3. Ispitati stavove učenika o metodama i tehnikama koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima i njihovu dobrobit učenicima

Treći zadatak empirijskog istraživanja bio je ispitati stavove učenika o metodama i tehnikama koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima te njihovu dobrobit za napredak učenika. Grupa pitanja odnosila se na metode i tehnike rada odgajatelja i učenici su imali mogućnost rangirati od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan) one tehnike i metode koje smatraju da im najviše pomažu u njihovom napretku i razvoju osobnosti i rješavanju školskih obveza.

Tablica 10: *Deskriptivni pokazatelji – učenici o metodama koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima*

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelj primjenjuje metode individualnog učenja	213	1	5	3,44	1,538
Odgajatelj primjenjuje metode instrukcija	213	1	5	3,48	1,357
Odgajatelj primjenjuje metode grupnog rada	213	1	5	2,72	1,279
Odgajatelj primjenjuje metode timskog rada	213	1	5	2,45	1,279
Odgajatelj primjenjuje metode poučavanja	213	1	14	2,99	1,628
Valid N (listwise)	213				

Grafikon 37: Metode koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima

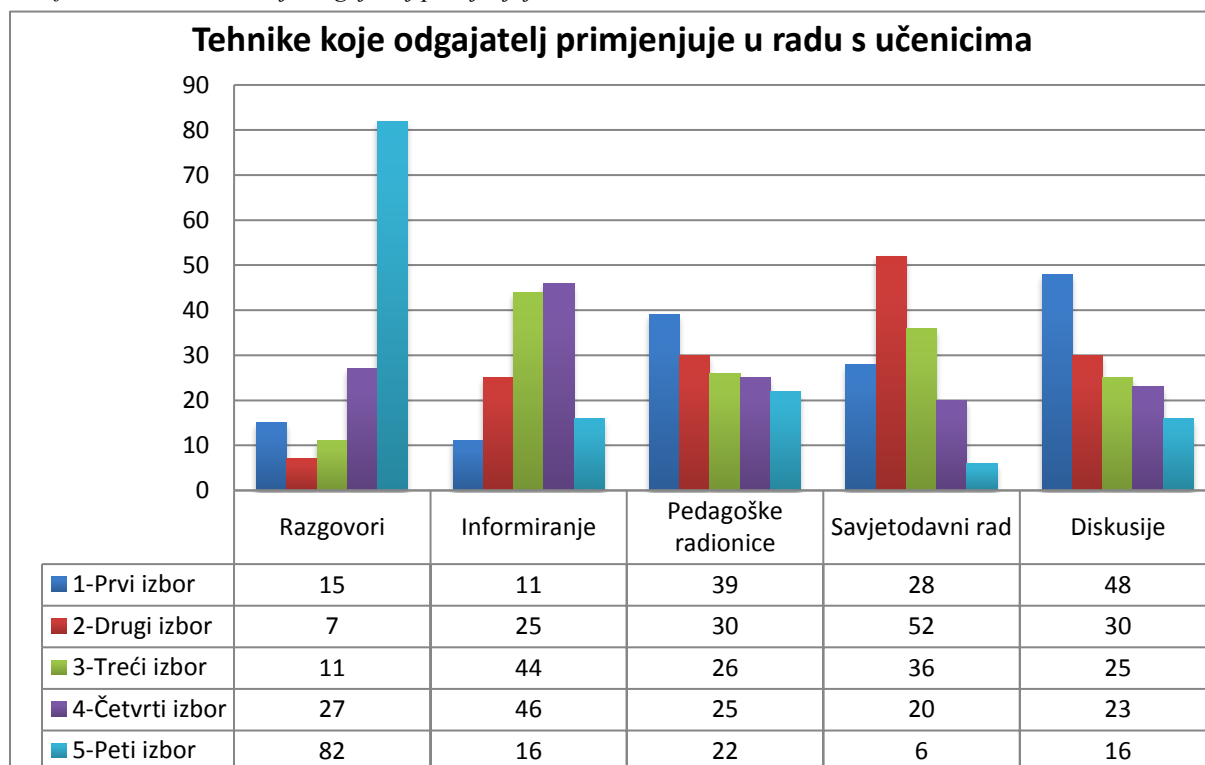
Grafikon 37. prikazuje rangiranje metoda ukupnog broja učenika (N=213) s ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan) koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima. Rezultati pokazuju prosječnu ocjenu odgajatelja; njih 53 smatra da primjenjuje individualno učenje (M=3,44; SD=1,538), njih 39 instrukcije (M=3,48; SD=1,357), 19 učenika poučavanje (M=2,99; SD=1,485), 17 grupni rad (M=2,72; SD=1,279) i njih 10 timski rad (M=2,45; SD=1,279).

Tablica 11: Deskriptivni pokazatelji - učenici o tehnikama koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelj primjenjuje tehnike rada: RAZGOVOR	213	1	5	4,08	1,345
Odgajatelj primjenjuje tehnike rada: INFORMIRANJE	213	1	5	3,22	1,105
Odgajatelj primjenjuje tehnike rada: PEDAGOŠKE RADIONICE	213	1	5	2,73	1,430

Odgajatelj primjenjuje tehnike rada:SAVJETODAVNI RAD	213	1	5	2,46	1,089
Odgajatelj primjenjuje tehnike rada:DISKUSIJE	213	1	5	2,50	1,393
Valid N (listwise)	213				

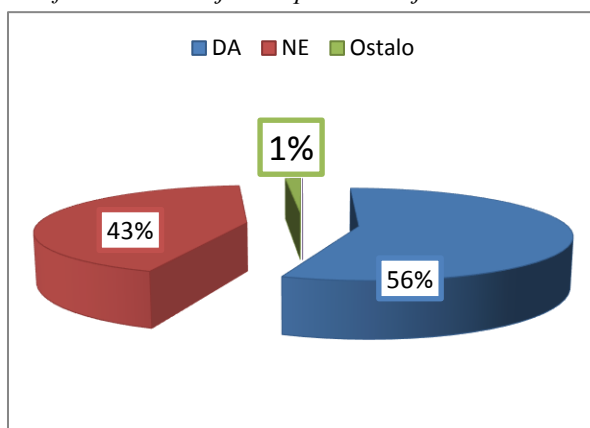
Grafikon 38: Tehnike koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima

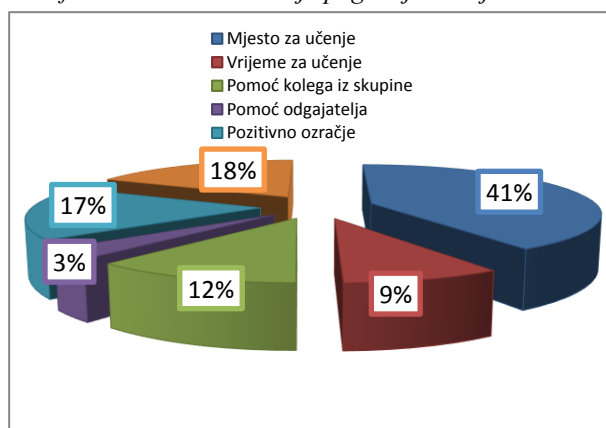
Grafikon 38. prikazuje rangiranje od ukupnog broja učenika (N=213) s ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan) tehnike koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima. Rezultati pokazuju prosječnu ocjenu odgajatelja; njih 82 odabiru česticu *razgovori* (M=4,08; SD=1,345); njih 22 česticu pedagoške radionice (M=2,73; SD=1,430); njih 16 česticu informiranje (M=3,22; SD=1,105) i diskusije (M=2,50; SD=1,393); i njih 6 česticu savjetodavni rad (M=2,46; SD=1,089).

Uz metode i tehnike rada koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima zanimalo nas je imaju li učenici raspored učenja u učeničkom domu, koje okolnosti pogoduju učenju, značenje satova učenja za učenike i ulogu odgajatelja u tom procesu.

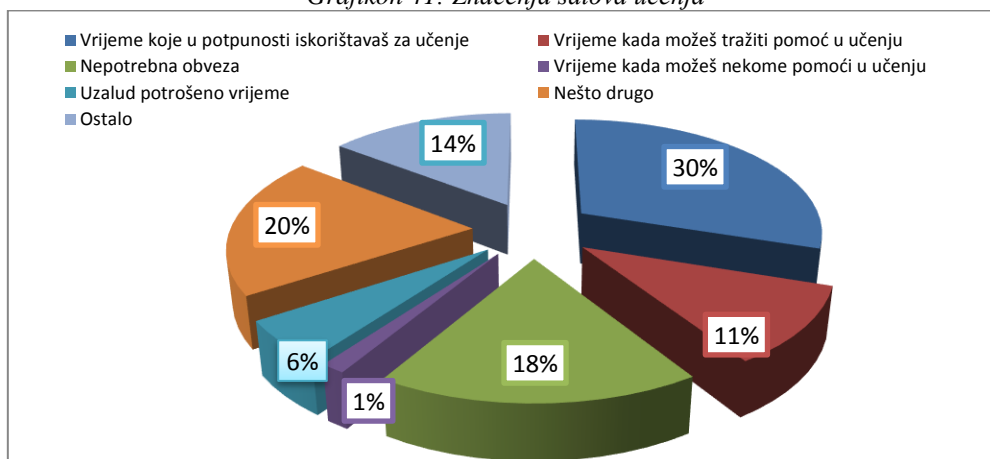
Grafikon 39: Postoji li raspored učenja u domu?

Grafikon 40: Okolnosti koje pogoduju učenju

Grafikon 41: Značenja satova učenja

Iz Grafikona 37. vidljivo je da se s 56% od ukupnog broja učenika (N=213) izjasnilo da postoji raspored učenja u domu, dok se njih 43% izjasnilo da ne postoji. Nadalje, iz Grafikona 38. vidljive su okolnosti koje pogoduju učeniku pri učenju; njih 41% odlučuje se da je to mjesto za učenje, njih 17% pozitivno ozračje, 12% pomoć kolega iz skupine, 9% vrijeme za učenje, a samo 3% pomoć odgajatelja. Na pitanje o značenju satova učenja (Grafikon 39.), učenici odgovaraju s 30% da je to vrijeme koje u potpunosti iskorištavaš za učenje, njih 20% vrijeme kada možeš tražiti pomoć u učenju, njih 18% nepotrebna obveza, 14% uzalud potrošeno vrijeme.

Pitanje je omogućavalo i dopisivanje dodatnih odgovora, pa su se učenici dopisali:

- ✓ ...vrijeme za spavanje,
- ✓ ...iz škole dolazim oko 16 sati, pa sam preumoran da učim,
- ✓ ...vrijeme u kojem saznajem nove informacije,

- ✓ ...vrijeme kad se kvalitetno naspavam prije treninga,
- ✓ ...vrijeme kad je mir,
- ✓ ...to je vrijeme učenja, pisanja zadaća i komunikacija s cimerima,
- ✓ ...vrijeme koje iskorištavam za učenje i spavanje,
- ✓ ...ne smijem van iz doma, onda ne učim,
- ✓ ...vrijeme učenja i spavanja,
- ✓ ...učenje i odmor,
- ✓ ...vrijeme za učenje i odmor,
- ✓ ...vrijeme koje korisno provodim (ne samo učenje),
- ✓ ...ne znači mi puno jer učim samo kada se mogu koncentrirati na učenje što ne mogu fiksirati na dio dana kada je vrijeme učenja.
- ✓ ...ja mislim da se sama mogu dovoljno dobro organizirati i da mi nitko ne treba govoriti kada da učim iako organizirano učim za vrijeme satova učenja,
- ✓ ...ne znači ništa jer učim kada želim.
- ✓ ...za ponoviti gradivo,
- ✓ ...nepotrebno je određivati vrijeme učenja jer svatko uči kada mu odgovara! Dakle, satovi učenja za mene znače čistu glupost.
- ✓ ...ništa posebno, učim kada moram i hoću.

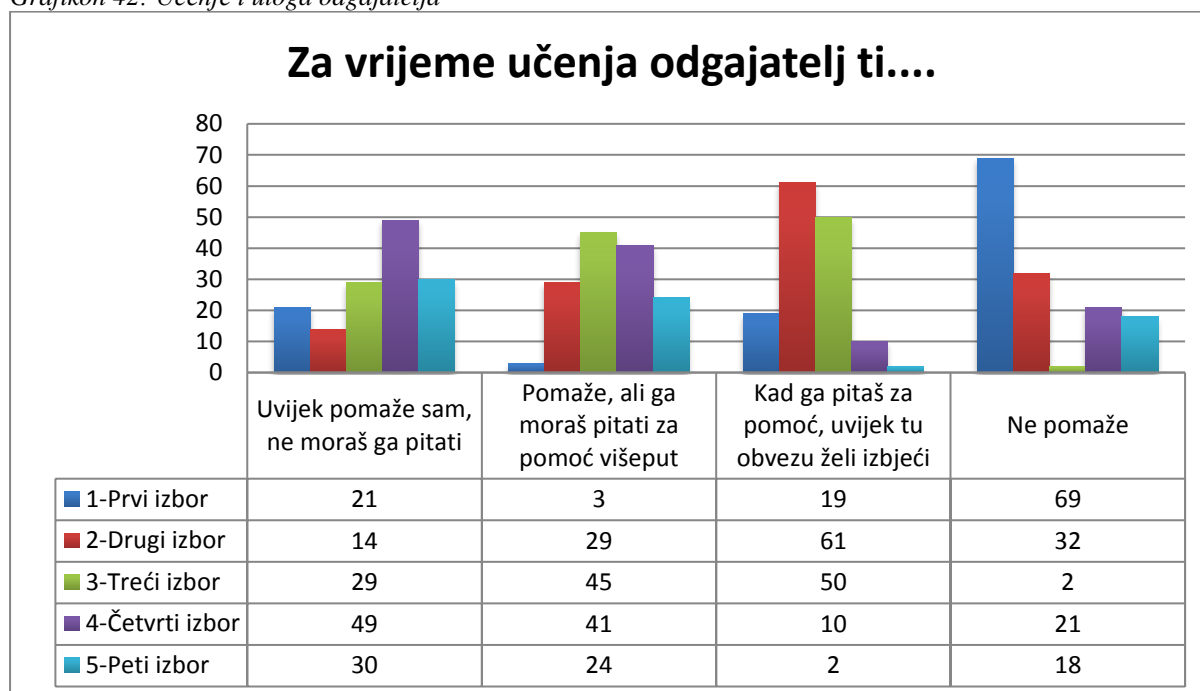
Iz svega navedenog možemo zaključiti da učenici smatraju kako unaprijed određeni satovi učenja u učeničkom domu nemaju preveliku korist za njih jer svatko ima svoj individualni plan učenja i moguće je da nekolicina učenika nerado uči. Nameće se pitanje kako uskladiti vrijeme učenja sa životom u učeničkom domu – zajednici gdje boravi preko stotinu drugih učenika i je li moguće satove za učenje organizirati kvalitetnije i u skladu s učeničkim potrebama te kako motivirati učenike za učenje?

Tablica 12: Deskriptivni pokazatelji - učenici o ulozi odgajatelja za vrijeme učenja

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Za vrijeme učenja odgajatelj ti uvijek pomaže sam, ne moraš ga pitati	213	1	5	3,37	1,320
Za vrijeme učenja odgajatelj ti pomaže, ali ga moraš pitati za pomoć više puta	213	1	5	3,38	1,057

Za vrijeme učenja odgajatelj ti kada ga pitaš za pomoć, uvijek tu obvezu želi izbjeći	213	1	5	2,40	,859
Za vrijeme učenja odgajatelj ti ne pomaže	213	1	5	2,20	1,485
Za vrijeme učenja odgajatelj ti... (nešto drugo)	213	1	5	3,63	1,618

Grafikon 42: Učenje i uloga odgajatelja

Grafikon 39. prikazuje pitanje koje je pružalo mogućnost rangiranja čestica od ukupnog broja učenika (N=213) ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan) ulogu odgajatelja za vrijeme učenja. Rezultati pokazuju prosječnu ocjenu odgajatelja; njih 30 smatra da odgajatelj uvijek pomaže, ne moraš ga pitati ($M=3,37$; $SD=1,320$); njih 24 da pomaže, ali ga moraš pitati za pomoć višeput ($M=3,38$; $SD=1,057$); 18 učenika od ukupnog broja ispitanika (N=213) odabire česticu: *ne pomaže* ($M=2, 20$; $SD=1,485$). Učenici su imali mogućnost dopisivanja nekih drugih odgovora pa su dopisali:

- ✓ ...odgajatelj uvijek odvoji vrijeme za mene i za druge,
- ✓ ...pomaže kada ga pitamo za pomoć,
- ✓ ...pomaže prema potrebi,
- ✓ ...kad ga pitam uvijek pomogne,
- ✓ ...pomaže kad ga pitate,

- ✓ *...nije potrebna pomoć pri učenju,*
- ✓ *...pomaže, ali mi ne treba pomoć u učenju,*
- ✓ *...pomaže, ali ga moraš pitati (jednom),*
- ✓ *...uvijek pomogne kad ga pitam i trudi se što bolje objasniti,*
- ✓ *...pomaže kad ga pitam,*
- ✓ *...pomaže, ali ga moraš pitati,*
- ✓ *...preporuči instrukcije,*
- ✓ *...smeta mi za vrijeme „učenja,*
- ✓ *...ako ga pitamo za pomoć, odmah će pomoći,*
- ✓ *...pomažu ako ih pitamo i samo jednom,*
- ✓ *...ne trebam pomoć odgajatelja,*
- ✓ *...pomaže, ali ga moram otići zatražiti pomoć,*
- ✓ *...nije mi potrebna pomoć*
- ✓ *...pomaže te ne nastoji izbjeći,*
- ✓ *...pomaže samo kada tražim pomoć od njega/nje,*
- ✓ *...ne treba mi pomoć,*
- ✓ *...jednom ga pitam i pomogne mi,*
- ✓ *...pokušavam što više učiti samostalno*

Iz dobivenih rezultata možemo zaključiti kako učenici ulogu odgajatelja za vrijeme učenja procjenjuju srednjom vrijednošću; učenje i uloga odgajatelja ($M=3,37$; $SD=1,320$); metode rada (individualno učenje) ($M=3,48$; $S=1,357$); tehnike rada (razgovori) ($M=4,08$; $S=1,345$) te da je hipoteza 3. djelomično potvrđena.

Tijekom učenja učenici ne smatraju odgajatelja važnim dionikom, nego iskazuju nezadovoljstvo o unaprijed organiziranom vremenu i rasporedu učenja. Kao najbolje odgajateljeve metode rada učenici ističu individualno učenje što potvrđuje prethodno dobivene rezultate dok za tehnike rada koje odgajatelj primjenjuje navode razgovore, što možemo tumačiti kako učenici više preferiraju individualni rad. Dobiveni rezultati svakako nam mogu koristiti za daljnje osmišljavanje, organiziranje i planiranje rada s učenicima u učeničkom domu, ali pritom ne smijemo zaboraviti uključiti i učenike.

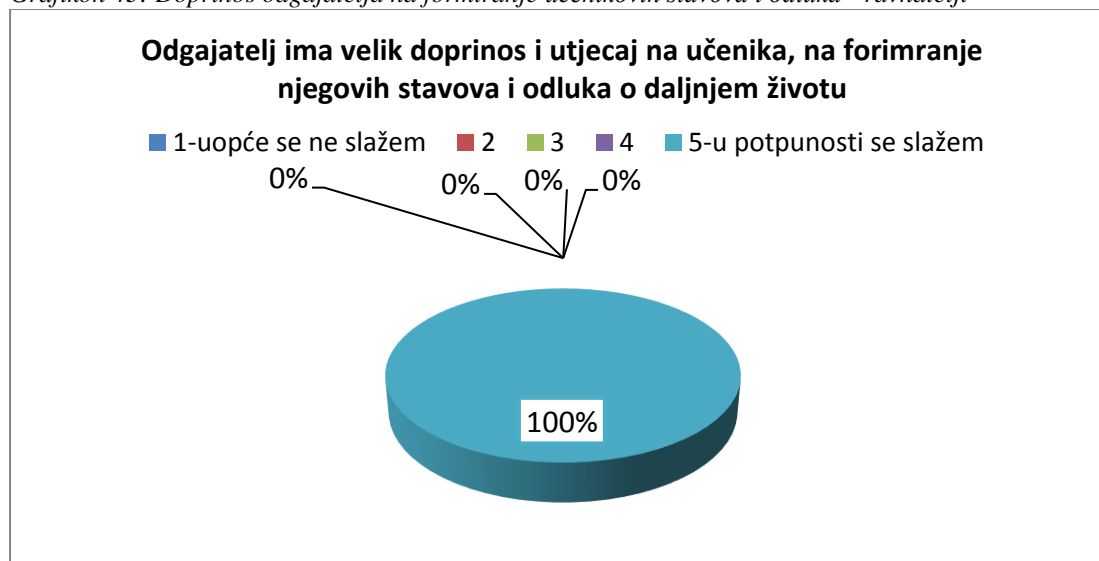
Zadatak 4. Ispitati stavove ravnatelja, stručnih suradnika, odgajatelja i učenika na formiranje učenikovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)

Kako bi ispitali stavove ravnatelja, stručnih suradnika, odgajatelja i učenika na formiranje učenikovih stavova i odluka o daljnjem životu ponudili pitanja smo u kojima su trebali procijeniti koliko se slažu s navedenom tvrdnjom: *odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu*. Na pitanje su odgovarali rangiranjem od 1 - uopće se slažem, 2, 3, 4 do 5 - u potpunosti se slažem.

Tablica 13: Deskriptivni pokazatelji – ravnatelji

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu	3	4	4	4,00	,000
Valid N (listwise)	3				

Grafikon 43: Doprinos odgajatelja na formiranje učenikovih stavova i odluka - ravnatelji

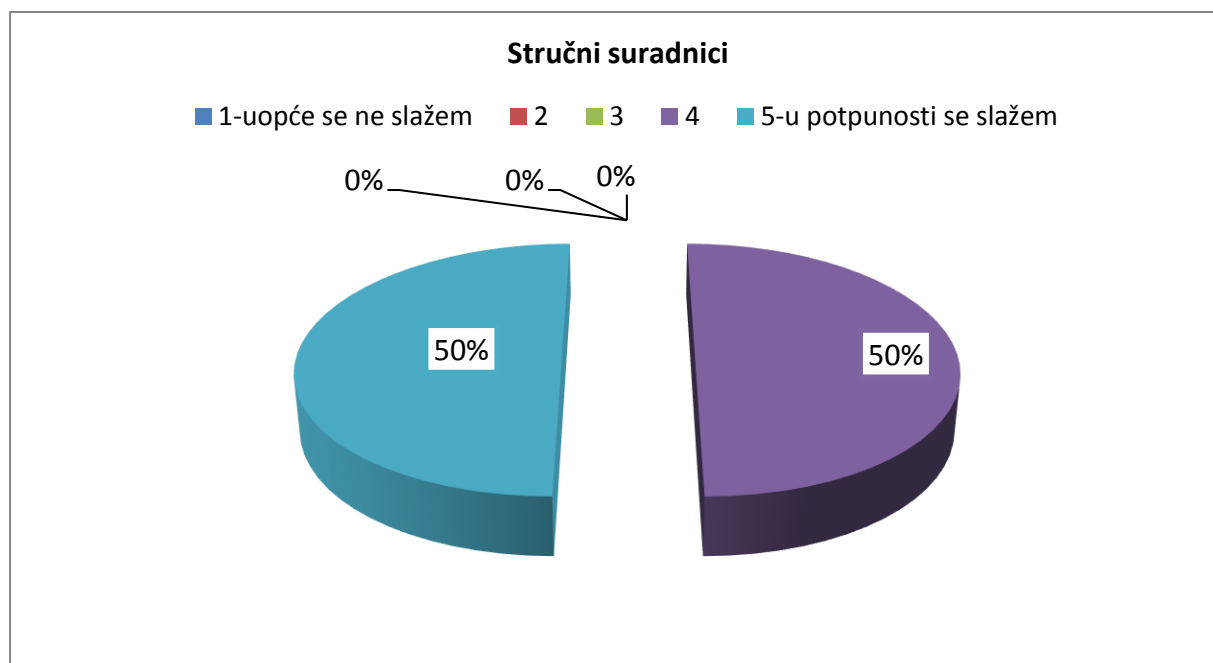

Grafikon 43. prikazuje rezultate ukupnog broja ravnatelja (N=3) i najveću frekvenciju čestice: *odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu*. Rezultati pokazuju da 100% ravnatelja se slaže u potpunosti s tvrdnjom da odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj (M=4,00; SD=0,000) na formiranje učeničkih stavova i odluka.

Tablica 14: Deskriptivni pokazatelji - stručni suradnici

Descriptive Statistics-					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)	4	4	5	4,50	,577
Valid N (listwise)	4				

Grafikon 44: Stav stručnih suradnika

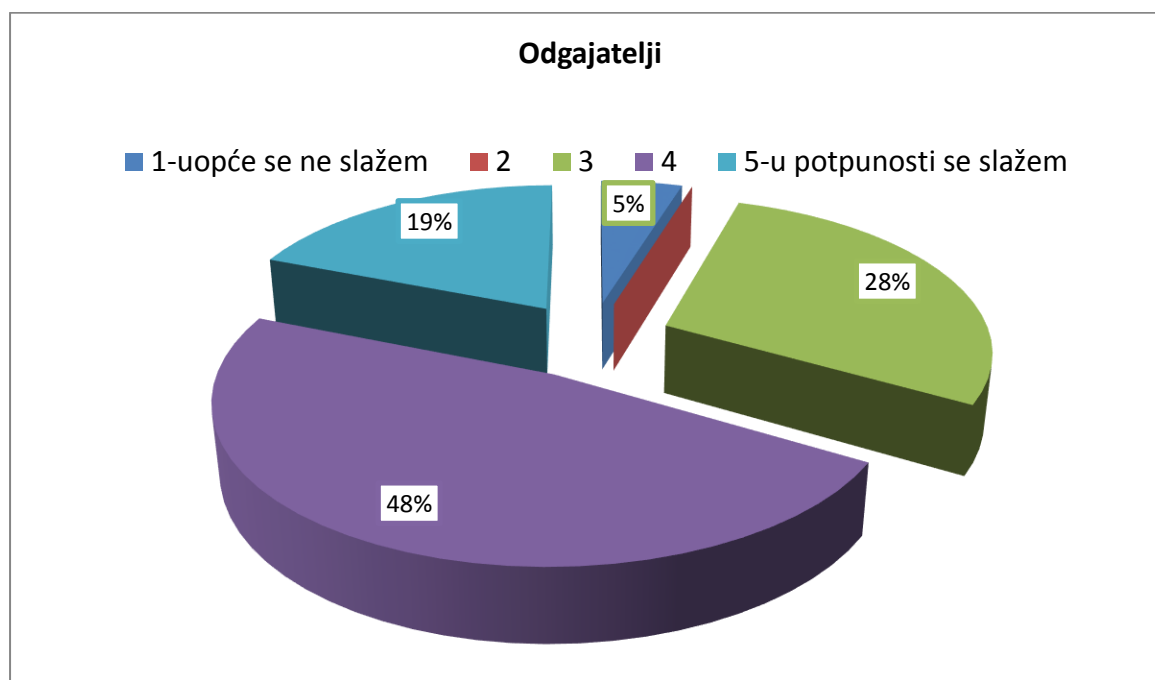

Grafikon 44. prikazuje rezultate ukupnog broja stručnih suradnika (N=4) i najveću frekvenciju odgovora: *odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka u daljnjem životu*. Rezultati pokazuju da 50% stručnih suradnika (N=2) se slaže u potpunosti s tvrdnjom, a 50% tvrdnju ocjenjuju s 4 (N=2). Možemo zaključiti da su stručni suradnici također visoko procijenili i smatraju da odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj (M=4,50; SD=0,577) na formiranje učeničkih stavova i odluka.

Tablica 15: Deskriptivni pokazatelji - odgajatelji

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Odgajatelj u učeničkom domu ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)	21	1	5	3,76	,944
Valid N (listwise)	21				

Grafikon 45: Odgajatelji

Grafikon 45. prikazuje rezultate ukupnog broja odgajatelja (N=21) i najveću frekvenciju odgovora: *odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka u daljnjem životu*. Rezultati pokazuju da 19% odgajatelja (N=4) se u potpunosti slaže s tvrdnjom, 48% tvrdnju ocjenjuju s 4 (N=10), 28% s brojkom 3 (N=6) i 5% odabralo je mogućnost 1- uopće se ne slažem (N=1). Možemo zaključiti da su rezultati odgajatelja nešto drugačiji od rezultata ravnatelja i stručnih suradnika. Podaci prikazuju da ravnatelji i stručni suradnici visoko procjenjuju utjecaj odgajatelja (M=4,50; SD=0,577), a oni sami sebe u odnosu na te rezultate niže (M=3,76; SD=0,944). Kako smo željeli saznati što o istom pitanju misle učenici, slijede neki od njihovih odgovora:

- ✓ *...jako puno, velika pomoć i podrška,*
- ✓ *...dosta, uvijek su tu da pomognu i jako su voljni pomoći i izdvojiti vrijeme za sve,*
- ✓ *...puno mi je odgajatelj pomogao,*

- ✓ *...odgajatelj nije utjecao na moj stav,*
- ✓ *...dosta mi je pomogao, uz neke njegove savjete puno mi je lakše,*
- ✓ *...poticaj za učenje,*
- ✓ *...potaknuo me je na učenje,*
- ✓ *...dobro, jer me potiče da više učim,*
- ✓ *...odgajatelj svojim pristupom pomogao mi je dovoljno,*
- ✓ *...dosta, zato što mi pomaže tako da mi govori što me čeka u budućem životu i bez čega neću moći,*
- ✓ *...primjerima i osobnim iskustvom mi je pokazao više puteva i načina,*
- ✓ *...odlučio sam uz pomoć odgajatelja upisati neki fakultet,*
- ✓ *...pokušali su se staviti u moju situaciju te uz moje zanimanje i interese predložili najbolji put,*
- ✓ *...jako mi je pomogao jer me potiče na učenje i nastavak školovanja uz njegovu potporu,*
- ✓ *...dao dobre savjete,*
- ✓ *...pomogao mi je u odnosu na školovanje, te rješavanje problema koji se tiču obrazovanja,*
- ✓ *...mislim da sam dovoljno sama formirala svoj stav, ali odgajateljica i ostali zaposlenici mi samo tu činjenicu i potvrđuju,*
- ✓ *...nimalo, mislim da u drugom razredu to još nije potrebno, ali kada će mi trebati pomoć sigurna sam da će mi pomoći,*
- ✓ *...pomogao mi je uskladiti školu i aktivnosti,*
- ✓ *...dosta, svojim savjetima i razgovorom o njegovom školovanju,*
- ✓ *...dosta, svojim razgovorom jer ima više iskustva,*
- ✓ *...nije mi potrebna pomoć za formiranje stavova i odluka o daljnjem životu,*
- ✓ *...ponekad smo razgovarali o težini određenih fakulteta, ali još uvijek nije odluka donesena,*
- ✓ *...onoliko koliko mi je bilo potrebno,*
- ✓ *...odgajatelji su tu uvijek za nas i pokušavaju nam pomoći u bilo kojoj situaciji ako je moguće, uvijek su spremni za razgovor s učenikom/učenicom. Oni nas potiču da učimo i da svoje obveze organiziramo kako bi sve stigli napraviti u određenom vremenu,*
- ✓ *...pomogao mi je svojim prijedlozima i svojim iskustvom,*

- ✓ *...dosta puta, u domu čak imamo informirane ljude koji dolaze te daju savjete učenicima za daljnje školovanje,*
- ✓ *...nije, ali da trebam savjet uvijek mu se mogu obratiti,*
- ✓ *...doprinijelo je mojim stavovima,*
- ✓ *...slabo, jer imam sam svoje stavove o životu,*
- ✓ *...odgajatelj mi je dosta pomogao svojim pristupom,*
- ✓ *...dovoljno, u kriznim situacijama su me stalno savjetovali,*
- ✓ *...pokazala mi je koja je situacija u svijetu i time poboljšala moje viđenje tih stvari,*
- ✓ *...pa savjetovao me o životu, samostalnosti i pomaganju drugima,*
- ✓ *...puno mi je pomogla razgovorima i podrškom,*
- ✓ *...jako, zato što mi je dao brojne savjete koji su me učinili snažnijom, samopouzdanijom. Uvijek me sluša i da mi savjet te zahvaljujući tome utječe na formiranje mojih stavova,*
- ✓ *...vrlo mnogo mi je pomogao. Ne samo što se tiče učenja, već općenitog života.*
- ✓ *...informirajući me i razgovarajući, savjetovali su me i utjecali na formiranje mojih stavova o daljnjem životu,*
- ✓ *...nije mi mnogo pomogao. Smatram da neki odgajatelji ne razumiju mnogo toga kod nas mladih i zbog toga nam nisu uspjeli pomoći mnogo.*
- ✓ *...pričamo o budućnosti i uvijek mi pomogne,*
- ✓ *...puno mi je pomogao u pristupu nekim temama i daju dobar uvid o daljnjem životu,*
- ✓ *...kad pitam, pričamo o budućnosti vrlo kvalitetno*
- ✓ *...razgovaram o drugim školama, budućnosti, priča o vlastitim životima odgajatelja,*
- ✓ *...puno mi je pomogla moja odgajateljica, pogotovo na početku dolaska u dom,*
- ✓ *...meni osobno je moja odgajateljica razgovorom pomogla odrediti što želim biti u budućnosti,*
- ✓ *...puno mi pomaže, uvijek razgovaramo i uvijek je tu kada treba,*
- ✓ *...pomogla mi je s raznim radionicama,*
- ✓ *...uvijek je tu za razgovor koji mi nekada pomogne u odluci, a nekada me usmjeri prema boljem,*
- ✓ *...kroz razgovor mi je odgajateljica dosta pomogla.*

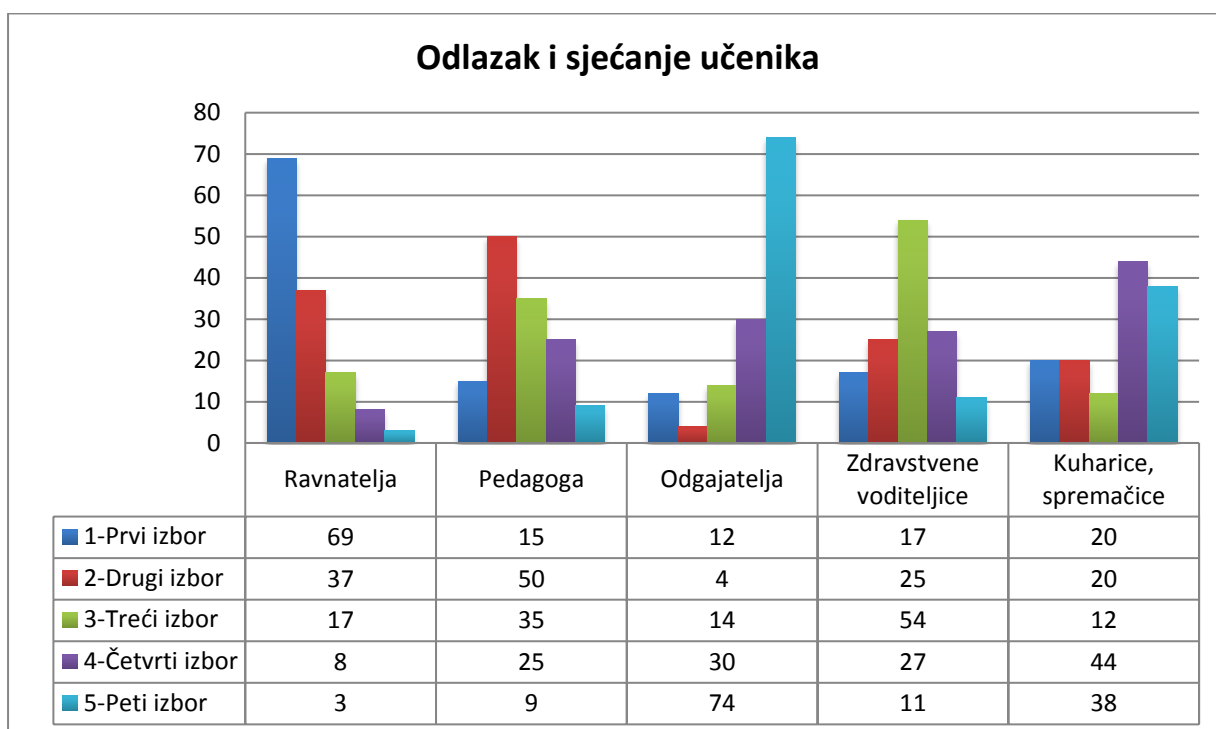
Interpretacijom dobivenih rezultata možemo zaključiti da je 4. hipoteza djelomično potvrđena te reći kako ravnatelji (N=3) smatraju da odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj (M=4,00; SD=0,000) na formiranje učeničkih stavova i odluka, te ih smatraju ključnim i

odgovornim čimbenicima koji utječu na formiranje učenikovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje i sl.), dok 50% stručnih suradnika (N=2) se slaže u potpunosti s tvrdnjom, a 50% tvrdnju ocjenjuju s 4 (N=2) te da odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj (M=4,50; SD=0,577) na formiranje učeničkih stavova i odluka. Nadalje, odgajatelji česticu: *odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka u daljnjem životu* procjenjuju znatno slabije od ravnatelja i stručnih suradnika (M=3,76; SD=0,944), i nameće nam se pitanje je li razlog rezultata taj što su odgajatelji svakodnevno u direktnom odnosu s učenicima, pa realnije procjenjuju stvarnu situaciju i realnije procjenjuju odnose s učenicima?

Iz dobivenih izjava učenika možemo zaključiti kako učenici smatraju da su im odgajatelji važni, da su im potpora i pomoć, ali ipak nemaju značajan utjecaj na formiranje njihovih stavova i odluka o daljnjem životu.

Tablica 16: Deskriptivni pokazatelji - odlazak i sjećanje učenika

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Koga se učenici najradije sjećaju nakon odlaska: RAVNATELJ	213	1	5	1,80	1,024
Koga se učenici najradije sjećaju nakon odlaska: PEDAGOG	213	1	5	2,72	1,099
Koga se učenici najradije sjećaju nakon odlaska: ODGAJATELJ	213	1	5	4,12	1,257
Koga se učenici najradije sjećaju nakon odlaska: ZDRAVSTVENI VODITELJ	213	1	5	2,93	1,108
Koga se učenici najradije sjećaju nakon odlaska: KUHARICA, SPREMAČICA	213	1	5	3,45	1,423
Valid N (listwise)					

Grafikon 46. prikazuje rangiranje od ukupnog broja učenika (N=213) s ocjenama od 1 (nedovoljan) do 5 (izvrstan) najradije sjećanje učenika u učeničkom domu. Rezultati pokazuju prosječnu ocjenu učenika; njih 74 odabire česticu: *odgajatelja* (M=4,12; SD=1,257); njih 38 česticu: *kuharice, spremačice* (M=3,45; SD=1,423); njih 11 *zdravstvene voditeljice* (M=2,93; SD=1,108); njih 9 česticu: *pedagoga* (M=2,72; SD=1,099) i njih 3 česticu *ravnatelja* (M=1,80; S=1,024). Iz rezultata je vidljivo da će se odlaskom iz učeničkog doma učenici najradije sjećati odgajatelja (M=4,12; SD=1,257). U nastavku rada slijede prijedlozi učenika za promjene za kvalitetniju organizaciju življenja u učeničkom domu:

- ✓ *...malo hranu, da budu blaži u donošenju kazni i ravnopravnost u donošenju pedagoških mjera,*
- ✓ *...promijenio bih hranu, vrijeme učenja i vrijeme do kada se moramo vratiti u dom,*
- ✓ *...ne bih promijenio ništa jer je sve dobro onako kako je trenutno,*
- ✓ *...bolji doručak,*
- ✓ *...internet bez Carneta, za vrijeme učenja da možemo malo izaći van, bolje uvjete za stolni tenis, da odgajatelji malo manje govore o ponašanju, ocjenjivanje sobe-da ne budu ocjene za sobu, već sama po sebi mora biti čista soba,*
- ✓ *...da puštaju iz doma za vrijeme učenja,*
- ✓ *...da je manje učenika u jednoj sobi,*

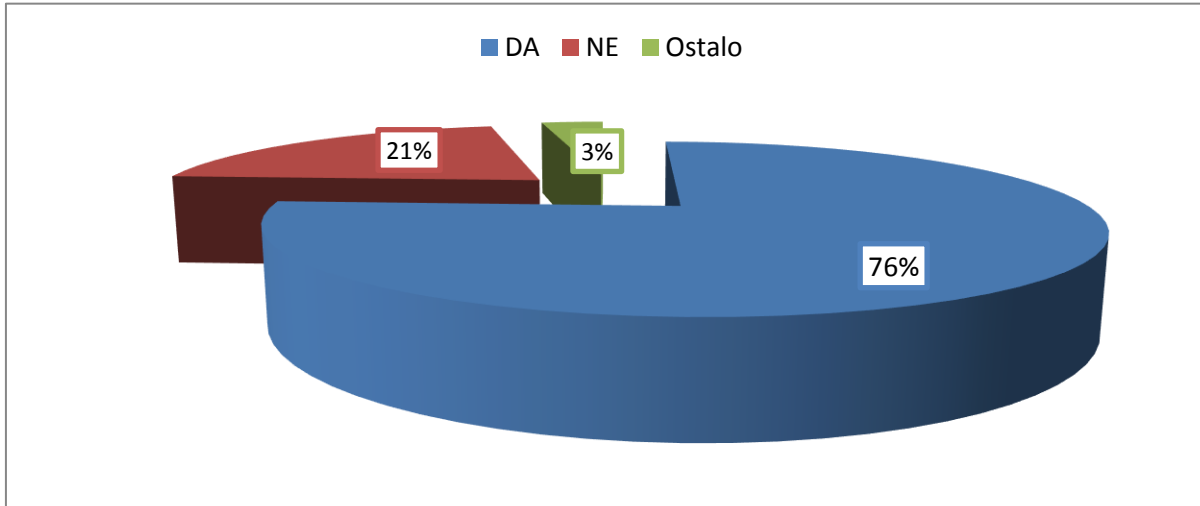
- ✓ ...više slobodnih aktivnosti,
- ✓ ...više aktivnosti i osobito važno više bolje hrane,
- ✓ ...više aktivnosti i nekoliko aktivnosti na otvorenom, bolje i više hrane. Neka bude bolja hrana i da smijemo više uzeti kada smo gladni,
- ✓ ...stavio bih kraće vrijeme učenja,
- ✓ ...odnos prema učenicima da budu ravnopravniji, a ne da se prema određenim učenicima postupa bolje nego prema ostalima,
- ✓ ...da se malo više poštuju interesi učenika te da ako neki učenik ima jako veliku želju raditi nešto što je vezano uz dom (u domu) da ga se u tome potiče,
- ✓ ...volio bih bežični internet u svaku sobu,
- ✓ ...promijenio bih to što bih htio da se mogu muški i ženski članovi doma družiti u slobodno vrijeme u bilo kojoj prostoriji u domu,
- ✓ ...promijenio bih hranu u domu, također bih napravio čajnu kuhinju, da učenici mogu sami sebi napraviti napitak i slično, promijenio bih instalacije koje su stare te sva vrata u domu posebno vrata od soba,
- ✓ ...promijenio bih nešto u svezi vremena učenja te bolji doručak,
- ✓ ...kada je vrijeme učenja, da svi zajedno učimo i tako si pomažemo,
- ✓ ...malo smanjiti strogost u pravilima,
- ✓ ...da ima više aktivnosti (hortikultura, likovna skupina, debatni klub) dodala bih još policu za stvari jer ormar i ormarići nisu dovoljni da bi sve stvari stale u njih i hladnjak za hranu-mini,
- ✓ ...smatram da bi bilo vrlo korisno uvesti hladnjak za hranu, ostalo je vrlo dobro,
- ✓ ...hrana, vrijeme učenja,
- ✓ ...dopustila bih učenicima da budu malo slobodniji, ne da sve mora biti fiksno. Odnos s određenim odgajateljima,
- ✓ ...organizaciju vremena učenja prema individualnim potrebama i uspjehu u školi,
- ✓ ...u ovom domu bih uvela više aktivnosti, druženja i više timskih radova s odgajateljima koji se toliko ne ističu kao neki... Svaki odgajatelj bi trebao sa svojom odgojnom skupinom da radi nešto što dosad nisu, da se smisli kako potaknuti učenike da više komuniciraju s drugima, a ne da budu samo na mobitelu ili laptopu, zatvoreni u sobi po cijeli dan,

- ✓ *...vrijeme učenja bih maknuo jer oni koji žele učiti će učiti kada si to sami odrede, a oni koji ne žele učiti će naći neku zanimaciju tijekom tog vremena i opet se neće puno postići, te bih maknuo preveliko ograničavanje interneta kakvo je trenutno,*
- ✓ *...dala bih malo više slobode učenicima,*
- ✓ *...da punoljetne osobe imaju pravo ostati bar do ponoći, bez da se njihovi roditelji moraju zvati,*
- ✓ *...da se može izaći van za vrijeme učenja bez odobrenja odgajatelja jer svatko zna sebi organizirati vrijeme učenja i koliko će učiti,*
- ✓ *...bolje uvjete, pritom mislim na smještaj, uređenje doma,*
- ✓ *...definitivni kvalitetu namještaja u sobama te kvalitetu spremanja i pripremanja jela,*
- ✓ *...bolji pristup učenicima te da ima više radionica gdje bi se neki „tvrdih srca“ pronašli u nečemu. A i društveno je što je odlično,*
- ✓ *...više voća u kuhinji,*
- ✓ *...ukidanje provjere učenja, sobe s manje kreveta,*
- ✓ *...ukidanje provjere učenja, dulji izlasci,*
- ✓ *...ukidanje provjere učenja (zbog toga nitko nije počeo više učiti), dulji izlasci,*
- ✓ *...dopustila bih boravak u domskom vrtu, povećala teretanu i češći odlasci u sportsku dvoranu,*
- ✓ *...malo veća disciplina učenika prije spavanja, jači internet i neke zanimljive aktivnosti koje npr. organiziraju više rada u prirodi,*
- ✓ *...bilo bi jako lijepo da se sa učenicima surađuje. Svi silni sastanci itd. bi trebali uroditi nekim plodom, a ne ostati samo na riječima. Isto tako bi se više trebalo fokusirati na neke osnovne stvari koje olakšavaju život, a manje na estetske promjene (npr. promijeniti tuševe prije nego naručivati stolce za zbornicu ili pretapicirati fotelje u hodniku),*
- ✓ *...pravila o vezi izlazaka, u prvom razredu djeca imaju izlazak do 21 sat kao da imaju 5 godina. Ukinula bih provjere učenja jer meni to vrijeme ništa ne znači, učim kad trebam,*
- ✓ *...smanjila bih broj učenika u sobi,*
- ✓ *...ukinula bih određene sate za učenje,*
- ✓ *...konkretno u našem domu smanjila bih broj osoba u sobama radi veće privatnosti i lakšeg funkcioniranja same osobe koja se treba skoncentrirati na školu i na socijalni život izvan doma,*

- ✓ *...manji broj soba u sobi te kupaonice unutar soba, a ne jedna na cijelom katu.*

Uz zaključna razmatranja i interpretacije dobivenih rezultata željeli smo saznati da li bi učenici nakon svog iskustva i boravka ponovno došli u učenički dom?

Grafikon 47: Učenik bi došao ponovno u dom

Rezultati iz grafikona 47. jasno prikazuju kako bi 76% učenika ponovno došlo u učenički dom, njih 21% odlučuje se za odgovor NE, a 3% su neodlučni. Pitanje je imalo mogućnost dopisivanja još nekih argumenata za i protiv ponovnog dolaska u učenički dom te u nastavku slijede neki od odgovora:

- ✓ *...došao bih ponovno u učenički dom jer je to jedno iskustvo koje svako dijete treba proživjeti,*
- ✓ *...došao bih ponovno u učenički dom jer se ugodno osjećam u domu,*
- ✓ *...zato jer tako upoznajem nove ljude, postajem samostalnija i eto jer mi se na neki način sviđa u domu boraviti,*
- ✓ *...sve mi je u blizini, uvjeti i učenici su ok,*
- ✓ *...zato jer ne trebam putovati daleko, sviđa mi se toplina i društvo, imam vremena za učenje i pisanje zadaće,*
- ✓ *...jer mi je ovdje dobro i super se družim...,*
- ✓ *...jer volim upoznavati nove ljude, steći nove prijatelje,*
- ✓ *...zato jer je lijepo u njemu,*
- ✓ *...osjećam se samostalnije, samostalno se brinem o novcu, nitko me ne tjera da učim, već sam učim kada trebam, dom me uči životu nakon srednje škole,*
- ✓ *...jer mi se sviđa biti u domu,*

- ✓ *...jer volim upoznavati nove ljude i živjeti s njima,*
- ✓ *...sviđa mi se promjena sredine,*
- ✓ *...jer je dobro društvo i osamostaljujem se,*
- ✓ *...zato jer mi je super ovdje,*
- ✓ *...zabavno je i puno se uči,*
- ✓ *...radi boravka u Zagrebu,*
- ✓ *...zato što srećem nove prijatelje i blizu mi je škole, stoga mi je lakše učiti,*
- ✓ *...zbog blizine škole koju pohađam i učeničkog doma,*
- ✓ *...jer se imam priliku više družiti s vršnjacima i biti negdje osim kod kuće s roditeljima i obitelji te zbog škole,*
- ✓ *...zato što ima puno zabavnih ljudi i učenika u domu,*
- ✓ *...jer je atmosfera prijateljska nije toliko stroga nego baš onako kako se meni osobno sviđa. Učenici imaju slobode, ali je svejedno sve ograničeno,*
- ✓ *...zbog društva i iskustva koje se proživi,*
- ✓ *...zbog toga što sam se u domu naučio o osnovama osamostaljivanja, a slijedeća faza je stan,*
- ✓ *...zato što možemo upoznati puno novih ljudi, počinjemo samostalno brinuti za sebe i imamo pomoć kada nam treba,*
- ✓ *...zato što je to prelijepo iskustvo,*
- ✓ *...osamostaljenje i nova zajednica bi me privukle da se ponovno upišem u učenički dom,*
- ✓ *...zato što mi je blizu škola, ali da imam priliku promijenila bih prvi dojam koji sam ostavila među učenicima i odgajateljima u domu...*
- ✓ *...zato što mi je u domu dobro,*
- ✓ *...zato što je odlično iskustvo,*
- ✓ *...imam svoj mir i mogućnosti za rad su prihvatljive,*
- ✓ *...stjecanje novih prijatelja i osamostaljivanje,*
- ✓ *...upoznavanje novih ljudi te okoline,*
- ✓ *...osamostaljujemo se, suočavamo s problemima kao i inače, ali ih rješavamo samostalno,*
- ✓ *...sviđa mi se suživot s ljudima moje dobne skupine,*

- ✓ *...zbog toga što učenici kada dolaze u domove znači da se moraju na neki način osamostaliti i brinuti se o sebi. Zbog druženja s drugim učenicima, stječemo nova prijateljstva i razgovaramo svi međusobno.*
- ✓ *...zato što je ovo najbolje iskustvo u životu i svatko bi to trebao proći. Ovdje sam postala samostalna i promijenila sam neke poglede na život.*
- ✓ *...zato što je lijepo biti u domu, mnogo se nauči o životu,*
- ✓ *...moja srednja škola je vrlo blizu ovom učeničkom domu,*
- ✓ *...zato što u mjestu u kojem živim nema te srednje škole, a i u domu se osjećam ugodno i lijepo mi je,*
- ✓ *...jer mi se sviđa pozitivna atmosfera,*
- ✓ *...zato što mislim da su domovi dobri za svakoga,*
- ✓ *...jer se osjećam ugodno u domu,*
- ✓ *...zato što mi je pomoglo da budem samostalnija i odgovornija,*
- ✓ *...zato što je jedan od mirnijih domova,*
- ✓ *...zato jer sam se osamostalio i stekao nova prijateljstva,*
- ✓ *...zbog društva, puno sportskih aktivnosti i jer je najbliži centru. A ne bih došao zbog loše pripremljene hrane.*
- ✓ *...sviđa mi se način rada i boravak u njemu,*
- ✓ *...zbog društva i upoznavanja novog mjesta,*
- ✓ *...zbog društva i okoline,*
- ✓ *...pozitivno ozračje,*
- ✓ *...blizu škole, općenito centar grada, dobri odgajatelji, ali niski standardi,*
- ✓ *...jednostavno zato što je učenički dom mjesto osamostaljivanja, ozbiljnog učenja i upoznavanje života, problema i sl.....*
- ✓ *...jedina opcija, ne isplati se putovati svaki dan,*
- ✓ *...zbog društva, odsutnosti roditelja, zbog lakšeg osamostaljivanja i upoznavanja novih sredina,*
- ✓ *...iskustvo kojim stječeš jako puno strpljenja i tolerancije prema drugima. Uz to, život ti je uvijek dinamičan, ne možeš se žaliti da ti je dosadno,*
- ✓ *...zbog prijatelja, drugih ljudi,*
- ✓ *...jer mi je super i uvijek upoznaš nekog novog, uvijek smo zajedno, nova prijateljstva i avanture,*
- ✓ *...jer je društvo super kao i odgajatelji i drugo osoblje,*

- ✓ *...zbog toga što mi je lijepo i ugodno u domu,*
- ✓ *...zato što sam u domu upoznala puno dobrih i dragih cura s kojima ću nadam se ostati dobri kad završim školovanje i izađem iz doma,*
- ✓ *...došla bih jer mi je ovdje stvarno lijepo i zbog prijateljstva koja ovdje ostvarujemo. Ovdje imaš sve osim što je mana što ne mogu naći mjesto za učenje, ali lako se to riješi.*
- ✓ *...zato što sam naučila organizirati vrijeme, novac, osamostalila sam se i upoznala drage ljude,*
- ✓ *...sviđa mi se način rada i življenja u domu. Ne žalim što sam došla ovdje.*
- ✓ *...upoznala sam puno prijatelja, sviđa mi se ovaj život,*
- ✓ *...jer sam stekla puno prijatelja i imam odlične cimerice s kojima se zabavljam i sviđa mi se domski život,*
- ✓ *...zato što upoznaš puno ljudi te tako doznaš malo više o drugim kulturama, religiji i vjeri,*
- ✓ *...ima puno dobrih ljudi, koji su uvijek tu spremni pomoći, stekla sam nova prijateljstva, ali ipak kod kuće je najljepše,*
- ✓ *...zbog prijatelja koje sam upoznala i zbog nove okoline na koju sam se s teškom mukom morala sama priviknuti i snaći, i zato sam jako ponosna na sebe što sam uspjela,*
- ✓ *...zbog iskustva, druženja s prijateljicama i blizine škole,*
- ✓ *...jer sam se osamostalila i stekla puno novih prijateljstava i iskustava,*
- ✓ *...jer sam se osamostalila, sprijateljila i zavolila ovo razdoblje koje provodim ovdje,*
- ✓ *...jer sam ovdje upoznala nove prijatelje i druge ljude,*
- ✓ *...zbog kvalitetnog druženja s prijateljima,*
- ✓ *...jedino zbog društva,*
- ✓ *...zato što sam u njemu stekla drugu obitelj, osamostalila sam se u potpunosti, imam vremena za sebe koje ne bi imala da putujem svakodnevno,*
- ✓ *...jer sam stekla neku samostalnost i naučila procjeniti ljude,*
- ✓ *...zato što sam stekla nova prijateljstva i postala sam više samostalnija i odlučnija kod donošenja odluka.*

7. ZAKLJUČAK

Za zaključna razmatranja možemo reći da su učenički domovi odgojno-obrazovne ustanove posebnog društvenog značenja, a u isto vrijeme dio javnog školskog sistema, koji pruža učenicima koji se školuju i osposobljavaju izvan svog mjesta prebivališta optimalne uvjete za život i učenje. Nude im cjelovitu skrb, omogućavaju organizirano i stručno vođenje, zdravo i kreativno slobodno vrijeme, pomoć pri učenju i osobnim problemima te kontinuiranu brigu za njihov rast i razvoj.

Uloga odgajatelja u učeničkom domu je značajna i ne može se svesti isključivo na informiranje o odgojnim problemima i pedagoškim spoznajama, nego se ona očituje i u nizu mnogobrojnih suptilnih interakcija i intervencija s učenikom. Neophodno je da odgajatelj uz profesionalna znanja, vještine, razvijene komunikacijske sposobnosti i kompetencije ima pozitivne ljudske osobine, da je pun razumijevanja, strpljivosti, podrške i empatije, da razvija učenikove stvaralačke sposobnosti te da bude u skladu s njegovom kulturom. Drugim riječima odgajatelj kroz svoje djelovanje i rad pomaže, usmjerava i potiče učenika da prihvati norme i vrijednosti društva u kojem živi i djeluje.

Temeljni ciljevi ovog empirijskog istraživanja odnosili su se na propitivanje funkcije odgajatelja u formiranju domske kulture. Primjenom kvantitativnog istraživačkog pristupa temeljno je bilo utvrditi percepciju i stavove četiri grupe ispitanika: ravnatelja, stručnih suradnika, odgajatelja i učenika i njihovu procjenu uloge odgajatelja u oblikovanju domske kulture. Istraživanjem smo obuhvatili uzorak od tri učenička doma (muški, ženski, mješoviti) s područja grada Zagreba.

Na temelju postavljenih zadataka i dobivenih rezultata možemo zaključiti sljedeće:

- 1) Prva hipoteza istraživanja je u potpunosti potvrđena. Ispitanici su visoko procijenili da se stavovi odgajatelja ($M=50,19$; $S=217,400$), ravnatelja ($M=5,00$; $S=0,000$) i stručnih suradnika ($M=5,00$; $S=0,000$) ne razlikuju nego sve tri grupe ispitanika smatraju da uloga i angažman odgajatelja doprinose oblikovanju domske kulture.
- 2) Druga hipoteza istraživanja je u potpunosti potvrđena. Odgajatelji ($M=4,86$; $S=0,359$), stručni suradnici i ravnatelji ($M=5,00$; $S=0,000$) visoko su procijenili

odgajateljev pristup i rad i smatraju da njegovi osobni stavovi i vrijednosti doprinose formiranju domske kulture.

- 3) Treća hipoteza istraživanja djelomično je potvrđena jer rezultati pokazuju da je stav učenika o metodama i tehnikama rada koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima: *učenje i uloga odgajatelja* ($M=3,37$; $S=1,320$); *metode rada* (individualno učenje) ($M=3,48$; $S=1,357$); *tehnike rada* (razgovori) ($M=4,08$; $S=1,345$) niže procijenjen jer za njih one nemaju očekivani značaj za napredak učenika.

Rezultati prikazuju da učenici smatraju kako unaprijed definirani satovi za učenje nemaju preveliku korist za njih jer ističu da većina učenika ima svoj individualni plan učenja. Iz izjava učenika moguće je zaključiti da nekolicina učenika nerado uči tj. da je i to jedan od razloga niske procjene organiziranih satova za učenje i uloge odgajatelja u tom procesu. Nameću nam se neka nova pitanja:

- ✓ kako uskladiti potrebno vrijeme za učenje i obavljanje školskih obveza: kvalitetnije - u skladu s učeničkim potrebama i realnim mogućnostima i življenjem u učeničkom domu,
- ✓ kako, kojim strategijama i načinima motivirati učenike za učenje?

Učenici visoko procjenjuju individualno učenje kao odgajateljevu metodu rada, a razgovor kao najbolju tehniku rada. Dobiveni rezultati svakako nam mogu koristiti za daljnje osmišljavanje, organiziranje i planiranje rada s učenicima u učeničkom domu pri čemu je važno uključiti i učenike.

- 4) Četvrta hipoteza istraživanja je djelomično potvrđena. Rezultati istraživanja pokazuju da su ravnatelji ($M=4,00$; $S=0,000$) i stručni suradnici ($M=4,50$; $S=0,577$) visoko procijenili utjecaj odgajatelja na formiranje učenikovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje...) dok su procjene odgajatelja ($M=3,76$; $S=0,944$) i učenika niže. Moguće pitanje koje nam se nameće je li razlog što su odgajatelji svakodnevno u direktnom odnosu s učenicima, realnije procjenjuju život u učeničkom domu i objektivnije procjenjuju odnose s učenicima? Učenici svojim izjavama potvrđuju dobivene rezultate odgajatelja: učenici smatraju da su im odgajatelji važni, da su im svakodnevna potpora i pomoć, ali ipak nemaju značajan utjecaj na

formiranje njihovih stavova i odluka o daljnjem životu. Ipak, kao zaključnu misao moramo istaknuti obzirom na veličinu uzorka nećemo generalizirati.

SAŽETAK

Svi dionici učeničkog doma unapređenjem svojih profesionalnih kompetencija i zajedništva u učenju nastoje izgraditi specifičan identitet i kulturu učeničkog doma koji će u društvenom i stručnom okruženju biti prepoznatljiv po kvaliteti svoga rada. Važan dionik odgojno-obrazovnog procesa, nastalih promjena i aktualnosti te ravnotežu između kvalitete vlastite prakse i osobnog te profesionalnog razvoja je odgajatelj. Uspješan odgajatelj u učeničkom domu je pedagoški strog, dosljedan pun optimizma i vjere u učenika, a njegova uloga, njegovo vođenje kao stil rada je uvažavanje učenika kao subjekta odgojno-obrazovnog procesa što utječe na kulturu učeničkog doma. Takav odgajatelj je zasigurno primjer stvaranja dobrih međusobnih odnosa na svim razinama i doprinosi formiranju domske kulture.

Cilj je ovog rada je ispitati funkciju odgajatelja u formiranju domske kulture i njezinu dobrobit za kvalitetan razvoj učenika. Primjenom kvantitativnog istraživačkog pristupa temeljno je utvrditi stavove i percepciju ravnatelja, stručnih suradnika, odgajatelja i učenika te procjenu značajnosti uloge odgajatelja u formiranju domske kulture. Istraživanjem će se obuhvatiti uzorak od tri učenička doma (muški, ženski, mješoviti) s područja grada Zagreba čiji će se stavovi ispitati anketnim upitnikom.

Ključne riječi: profesionalne kompetencije, kultura učeničkog doma, uloga odgajatelja,

kvaliteta prakse, subjekt odgojno-obrazovnog procesa, domska kultura

SUMMARY

All the stakeholders of "boarding school" by improving their professional competence and learning in community, are trying to build a specific identity and culture of "boarding school" that would be, by social and professional environment known for the quality of their work. The important stakeholder of the educational process, the resulting changes and current affairs and a balance the quality of their practice and personal and professional development, - is the "Educator". A successful educator in a boarding school is pedagogically rigorous, consistent, full of optimism and faith in the students, and his role, his leadership as work style is the appreciation of students as subjects of "Educational" process which affects the culture of "Boarding school". Such an educator is certainly an example of creating good relationships at all levels and contributes to the formation of residential culture .

The aim of this study was to examine the function of the educator in the formation of residential culture and its benefit to the quality development of students. By using the quantitative research approach it is fundamental to determine the attitudes and perceptions of principals, associates, educators and students, and the assessment of the significance of the role of educators in the formation of residential culture. The study will include a sample of three "Boarding schools" (male, female, mixed), from Zagreb area, whose attitudes would be examined by questionnaire.

Keywords: professional competence, culture of „boarding school“, the role of educators, quality of practice, a subject of the educational process, residential culture

SLIKE I TABLICE

Empirijski dio diplomskog rada sadržava 48 grafikona, 16 tablica i 3 slike kako bi se dao iscrpan pregled podataka i rezultata važnih za ostvarenje ciljeva istraživanja te statistički prikaz podataka. Autorica diplomskog rada sama je izradila sve tablice i slike (grafikone) koji su sadržani u ovom radu.

Grafikon 1: Spol odgajatelja

Grafikon 2: Spol učenika

Grafikon 3: Spol ravnatelja

Grafikon 4: Spol stručnih suradnika

Grafikon 5: Dob odgajatelja

Grafikon 6: Dob učenika

Grafikon 7: Dob ravnatelja

Grafikon 8: Dob stručnih suradnika

Grafikon 9: Učenički dom u kojem je odgajatelj zaposlen

Grafikon 10: Broj zaposlenih odgajatelja

Grafikon 11: Ukupne godine radnog staža odgajatelja

Grafikon 12: Koji oblici stručnog usavršavanja

Grafikon 13: Samostalno usavršavanje odgajatelja

Grafikon 14: Status odgajatelja u učeničkom domu

Grafikon 15: Poslovi na radnom mjestu

Grafikon 16: Status stručnih suradnika

Grafikon 17: Godine radnog staža

Grafikon 18: Učenički dom - učenici

Grafikon 19: Razredi koje učenici pohađaju

Grafikon 20: Vrijeme provedeno u učeničkom domu

Grafikon 21: Razlog dolaska u učenički dom

Grafikon 22: Opća slika odgajatelja

Grafikon 23: Opća slika stručnih suradnika

Grafikon 24: Opća slika učenika

Grafikon 25: Obzirom na znanja i vještine angažiranost odgajatelja u učeničkom domu

Grafikon 26: Uloga odgajatelja u učeničkom domu

Grafikon 27: Prikazuje stav ravnatelja o ulozi odgajatelja u učeničkom domu

Grafikon 28: Stručni suradnici o radu odgajatelja u učeničkom domu
Grafikon 29: Odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu - odgajatelji
Grafikon 30: Odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu - ravnatelji
Grafikon 31: Odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu - stručni suradnici
Grafikon 32: Komunikacija odgajatelja s učenicima
Grafikon 33: Osjećaj učenika tijekom boravka u učeničkom domu
Grafikon 34: Odgajatelji - stil rada
Grafikon 35: Stručni suradnici o stilu rada odgajatelja
Grafikon 36: Ravnatelji o stilu rada odgajatelja
Grafikon 37: Metode koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima
Grafikon 38: Tehnike koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima
Grafikon 39: Postoji li raspored učenja u domu?
Grafikon 40: Okolnosti koje pogoduju učenju
Grafikon 41: Značenja satova učenja
Grafikon 42: Učenje i uloga odgajatelja
Grafikon 43: Doprinos odgajatelja na formiranje učenikovih stavova i odluka – ravnatelji
Grafikon 44: Stav stručnih suradnika
Grafikon 45: Stav odgajatelja
Grafikon 46: Najradije sjećanje učenika
Grafikon 47: Učenik bi došao ponovno u dom

Tablica 1: Deskriptivni pokazatelji angažiranosti odgajatelja u učeničkom domu:
raspon odgovora (Min-Max), aritmetička sredina (M), standardna devijacija
(SD)

Tablica 2: Deskriptivni pokazatelji uloge odgajatelja u učeničkom domu

Tablica 3: Deskriptivni pokazatelji (ravnatelji o ulozi odgajatelja)

Tablica 4: Deskriptivni pokazatelji (stručni suradnici o ulozi odgajatelja)

Tablica 5: Deskriptivni pokazatelji (učenici o komunikaciji odgajatelja)

Tablica 6: Deskriptivni pokazatelji – osjećaj učenika tijekom boravka u učeničkom domu

Tablica 7: Deskriptivni pokazatelji – stil rada odgajatelja (odgajatelji)

Tablica 8: Deskriptivni pokazatelji – stil rada odgajatelja (stručni suradnici)

Tablica 9: Deskriptivni pokazatelji – stil rada odgajatelja (ravnatelji)

Tablica 10: Deskriptivni pokazatelji – učenici o metodama koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima

Tablica 11: Deskriptivni pokazatelji – učenici o tehnikama koje odgajatelj primjenjuje u radu s učenicima

Tablica 12: Deskriptivni pokazatelji – učenici o ulozi odgajatelja za vrijeme učenja

Tablica 13: Deskriptivni pokazatelji – ravnatelji

Tablica 14: Deskriptivni pokazatelji - stručni suradnici

Tablica 15: Deskriptivni pokazatelji – odgajatelji

Tablica 16: Deskriptivni pokazatelji – odlazak i sjećanje učenika

Slika 1. Najvažnije odgojne sredine

Slika 2. Učenički dom u okruženju

Slika 3. Odgajatelj u odgojno-obrazovnom procesu

8. LITERATURA

1. Babić, V. (1983): *Međuljudski odnosi u školi*. Svjetlost, Sarajevo.
2. Brajša, P. (1991): *Pedagoška komunikacija*. Zagreb, Školska knjiga.
3. Brajša, P. (1995): *Sedam tajni uspješne škole*. Zagreb, Školska knjiga.
4. Barbuto, J. (1990): *Leadreship Development Extension Leader – ship: Learning to Share the Vision*, Organization Dynamics, Winter.
5. Bastašić, Z. (1995): *Pubertet i adolescencija*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Cattaneo, C. i Torrero, C. (2009), *Tornare a educare. Cantalupa (TO)*: Effata Editrice.
7. Ćuk, M. (2012): *Odgojni rad odgajatelja i ponašanja učenika u učeničkim domovima*. Učenički dom Paola di Rosa, Dubrovnik.
8. Djorčev, E. (2004): *Motiviranost vzgojiteljev v dijaških domovih*. Univerza v Mariboru Ekonomsko - Poslovna Fakulteta, Diplomsko delo, Maribor.
9. Dečman, O. (2002): *Kako vodeni doživljajo vodenje*. Koper: Skupnost dijaških domov Slovenije.
10. Enciklopedijski riječnik, (1963)
11. Ferguson, P., i Womack, S. T. (1993): The impact of subject matter and education coursework on teaching performance. *Journal of Teacher Education*, 44 (1), 55–63.
12. Gurney, P. (2007): Five factors for effective teaching. *Journal of Teachers Work*, 4 (2), 89-98.
13. Gibbs, C.J. (2002): *Effective teaching: exercising self-efficacy and thought control of action*. Auckland University of Technology, New Zealand, Annual Conference of the British Educational Research Association Exeter England.
14. Gonzales, S.R. (2015): *From Foster Care to Adulthood: Success Stories*. Doctorate in Social Work (DSW) Dissertations. University of Pennsylvania.
15. Gunn, V. (2007): *Approaches to Small Group Learning and Teaching*. Learning and Teaching Centre University of Glasgow.
16. Harder, W. (2005): *Landerziehungsheime: Einzweites Zuhause im Internat*, Stuttgart: Vereinigung Deutcher Landerziehungsheime.
17. Hrvatić, N. (2002): Domska pedagogija: od teorije do odgojne prakse. //*Odnos pedagojske teorije i pedagoške prakse*/ urednik Vladimir Rosić. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju, 190-202.

18. Hentig, von H. (2007): *Kakav odgoj želimo?* Zagreb: Educa.
19. Juričić M., *Učenikovo opterećenje nastavom i Razredno-nastavno ozračje*. Visoka učiteljska škola u Čakovcu.
20. Klapan A. (1996): *Učenje u učeničkom domu*. Rijeka.
21. Klapan A. i Vrcelj S. (1991): *Dosezi pedagoške misli o domskom odgoju u Hrvatskoj*. Zagreb: HPKZ.
22. Meyer, B. (2008): *What is independent learning and what are the benefits for students?* London: Department for Children, Schools and Families Research Report 051
23. Mizell, H. (2010): *Why professional development matters?* Learning Forward, USA.
24. Nacionalni okvirni kurikulum (2010), Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta, Zagreb.
25. Narodne novine (2008), Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, 87/08).
26. NCVVO (2012): Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. Zagreb
27. Pranjčić, M. (2005): *Didaktika: povijest, osnove, profiliranje, postupak*. Zagreb, Golden marketing. Tehnička knjiga.
28. Rogers, B. M. (2009): *The Benefits of a Small Boarding School: An Essay From the Alumni/Faculty Perspective*. VincentCurtis Educational Register.
29. Rubio, M. C. (2009): Effective teachers - Professional and personal skills. *ENSAYOS, Revista de la Facultad de Educación de Albacete*, (24), 35-46.
30. Rosić, V. (2001): *Domski odgoj*. Rijeka, Graftrade.
31. Resman, M. (2001): *Ravnatelj, vizija škole i motivacija učitelja za sudjelovanje*. U: Silov, M.: *Suvremeno upravljanje i rukovođenje u školskom sustavu*. Velika Gorica: Persona, 51-80.
32. Sharma, A. (2015): Autocratic and Democratic Teaching Strategies: Pros and Cons. *Indian Journal of Adult Education*, 76 (1), 44-57.
33. Solvie, P. & Sungur, E. (2012): Teaching for Success: Technology and Learning Styles in Preservice Teacher Education. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education (CITE Journal)*, 12(1), 6-40.
34. Sparks, D. (2013): Strong teams, strong schools. *Theme Collaboration*, 34(2), 28-30.

35. Stilin, E. (2005): *Stilovi rada i kompetencije odgajatelja u učeničkim domovima*, Rijeka : "Adamić".
36. Slana, J. (2006): *Poticanje međusobne komunikacije odgajatelja u učeničkim domovima*, Maribor, Slovenija.
37. Starkl, D. (2001): *Analiza stanja dijaških domov Slovenije*. Ljubljana. Zavod za školstvo Republike Slovenije.
38. Stoll, L i Fink, D. (1996): *Changing Our Schools: Linking School Effectiveness and School Improvement*. Open University Press, Buckingham.
39. Stoll L., *School culture*, Department of Education, University of Bath.
40. Vrčon, T. (2005): *Vodenje v smeri učeće se organizacije Management and learning Organization's aspect*, Univerza v Mariboru Fakulteta za organizacijske vede; Diplomsko delo, Motiviranje zaposlenih v dijaških domovih, Ajdovščina.
41. Vujčić L. (2007): *Kultura odgojno–obrazovne ustanove i stručno usavršavanje učitelja*, Rijeka.
42. Vizek-Vidović, V. (2003). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP-VERN
43. Vizek-Vidović, V. (2005). *Cjeloživotno obrazovanje učitelja i nastavnika: višestruke perspektive*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
44. Wilfert, O. (1971): *Odgojni domovi jučer, danas i sutra: prilozi teoriji odgoja u domovima*. Beograd: Savez društva defektologa Jugoslavije.
45. Zegnal M. (1998): *Department of Education*, University of Bath.
46. Zegnal M. (2006): *Kvaliteta slobodnog vremena u programima sportske rekreacije u učeničkim domovima Hrvatske*.
47. Žganec N., i Kujundžić M.: *Djeca i institucijska skrb*, Zagreb

Članci i internet izvori:

1. Are you thinking about boarding school? *Frontier magazine*, issue 06 2014. from web site:
https://issuu.com/mediafrontier/docs/frontier_magazine_issue_web/65

http://www.azoo.hr/images/izdanja/Ravnatelj_skole-upravljanje-vodjenje_2009.pdf

http://www.dom-ucenika-susak.hr/gppd_2015.pdf
2. Brajša, P. (1993). *Pedagoška komunikologija: razgovor, problemi i konflikti u školi*. Zagreb, Školske novine.

3. Žganec, N. i Kujundžić, M. (2003): *Djeca i institucijska skrb* //Dijete i društvo, 2/3, 5(2003), 189-203.
4. Hrvatić, N. (2002): *Domska pedagogija: od teorije do odgojne prakse. //Odnos pedagoške teorije i pedagoške prakse / urednik Vladimir Rosić. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju, 190-202.*
5. *Učenički domovi u sustavu odgoja i obrazovanja. //Pedagogija: prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja, Sv. 1, 330-347. / urednici Vlatko Previšić, Nikša Nikola Šoljan, Neven Hrvatić.*
6. Milaj, O. (2004): *Komunikacija i partnerstvo kao temelj odnosa između odgajatelja i učenika u učeničkom domu. //Bjelovarski učitelj: časopis za odgoj i obrazovanje/ (glavni i odgovorni urednik Vladimir Strugar), 9 (2004), 1/3: 19-28.*
7. *Kurikulumski pristup domskom odgoju. //Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja / (glavni i odgovorni urednik Ana Pintarić), 51 (2005), 13(1): 97-105.*
8. Ajduković, M.; Sladović, B. (2000): *Neka obilježja života djece u dječjim domovima. //Dijete i društvo : časopis za promicanje prava djeteta. 2 (2000), 2, 149-161.*
9. Day, C., Harris, A.: *Effective school leadership.* (<http://www.ncsl.org.uk/media-416-99-effective-school-leadership.pdf>)
10. Zabukovec, V. (1997). *Istraživanje razrednog ozračja - slovensko iskustva, U:Vrgoč, H.(ur.), Školsko i razredno-nastavno ozračje - put prema kvalitetnijoj hrvatskoj školi i nastavi, Zagreb: Hrvatsko pedagoško-književni zbor, 24-32.*
11. Klapan, A. i Vrcelj, S. (1991): *Dosezi pedagoške misli o domskom odgoju u Hrvatskoj.* Zagreb. HPKZ.
12. Sladović Franz, B. (2003): *Psihosocijalni razvoj djece u dječjim domovima.* Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
13. Žižak, A. (1999): *Odgoj i tretman u institucijama socijalne skrbi: deskriptivna studija.* Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet.
14. *Pristupi problematici domske pedagogije/izbor i redakcija Nikola Bačić. Rijeka : Industrijsko-pedagoški institut, 1975.*

9. POPIS PRILOGA:

1) Anketni upitnik za učenike:

Poštovani učenici,

zahvaljujemo Vam na sudjelovanju u istraživanju koje se provodi s ciljem utvrđivanja funkcije odgajatelja u oblikovanju domske kulture, a u svrhu izrade diplomskog rada „*Uloga odgajatelja u oblikovanju domske kulture*“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Anite Zovko.

Molimo Vas da odgovorite na navedena pitanja, a podaci prikupljeni anketom bit će upotrijebljeni isključivo u svrhu istraživanja. Anonimnost podataka je osigurana.

Studentica Dijana Guštin

ANKETNI UPITNIK ZA UČENIKE U UČENIČKOM DOMU
--

I. OPĆA SKUPINA PITANJA

1. **Spol:** M Ž
2. **Razred** _____ **Godina rođenja** _____ **Dob** _____
3. **Navesti ime doma koji pohadaš** _____
4. **Koliko si dugo u učeničkom domu** _____

II. STAVOVI O UČENIČKOM DOMU

5. *Na ljestvici od 1 do 5 procijenite kakva je vaša opća slika o učeničkim domovima grada Zagreba.*

Vrlo negativna	Negativna	Neutralna	Pozitivna	Vrlo pozitivna
1	2	3	4	5

6. Razlog zbog kojeg si došao u dom:

- a) nepostojanje srednje škole koju si htio/la pohadati u mjestu gdje živiš
- b) želja za promjenom sredine
- c) želja za osamostaljivanjem
- d) želja za kvalitetnijim znanjem
- e) nešto drugo (navedite što) _____

7. **Na ljestvici od 1 do 5 procijenite koliki je Vaš interes za informacije i zbivanja učeničkom domu.**

Uopće nisam zainteresiran/a	Slab interes	Osrednji interes	Velik interes	Iznimno velik interes
1	2	3	4	5

8. Imaš li svoj raspored učenja u domu?

- a) DA
- b) NE

9. Što za tebe znače satovi učenja u domu?

- a) vrijeme koje u potpunosti iskorištavaš za učenje
- b) vrijeme kada možeš tražiti pomoć u učenju
- c) nepotrebna obveza
- d) vrijeme kada možeš nekome pomoći u učenju
- e) uzalud potrošeno vrijeme
- f) nešto drugo: (navedi što): _____

10. Za vrijeme učenja odgovara ti:

- a) mjesto za učenje
- b) vrijeme za učenje
- c) pomoć kolega iz skupine
- d) pomoć odgajatelja
- e) pozitivno ozračje

III. ULOGA ODGAJATELJA

(Ponudene mogućnosti označite brojevima od 1-5 tako da uz odgovor koji ti najviše odgovara staviš brojku 5, a uz odgovor koji ti najmanje odgovara brojku 1)

11. Za vrijeme učenja odgajatelj ti:

- a) uvijek pomaže sam, ne moraš ga pitati
- b) pomaže, ali ga moraš pitati za pomoć višeput
- c) kad ga pitaš za pomoć, uvijek tu obvezu želi izbjeći
- d) ne pomaže
- e) _____

12. Odgajatelj primjenjuje metode u skladu s tvojim potrebama i mogućnostima:

- a) individualno učenje
- b) instrukcije
- c) grupni rad
- d) timski rad
- e) poučavanje

13. Odgajatelj osluškuje i primjenjuje primjerene tehnike rada:

- a) razgovori
- b) informiranje

- c) pedagoške radionice
- d) savjetodavni rad
- e) diskusije

14. U komunikaciji i radu s učenikom odgajatelj pokazuje :

- a) uvažavanje
- b) empatiju
- c) razumijevanje
- d) susretljivost
- e) toleranciju

15. Za vrijeme boravka u učeničkom domu, osjećao/la si se:

- a) ugodno i opušteno kao u svom drugom domu
- b) uvaženo i važno od učenika i odraslih
- c) kao aktivni sudionik u organizaciji slobodnih aktivnosti
- d) kao ravnopravan član zajednice zajedno s ostalim učenicima, odgajateljima, pedagogom, ravnateljem i tehničkim osobljem
- e) da si u zajednici u kojoj se dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik - odgajatelj i odgajatelj - ostali odrasli zaposlenici

16. Koliko ti je odgajatelj svojim pristupom pomagao ili utjecao na formiranje stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)?

17. Da li bi ponovno došao u učenički dom?

- a) DA
- b) NE

Zašto? _____

18. Nakon odlaska iz učeničkog doma koga ćeš se najradije sjetiti:

- a) ravnatelja
- b) pedagoga
- c) odgajatelja
- d) zdravstvene voditeljice
- e) kuharica, spremačica

19. Što bi promijenio/la u organizaciji življenja u učeničkom domu?

Zahvaljujemo Vam na suradnji, trudu, pomoći i vremenu kojeg ste uložili za ispunjavanje ovog upitnika!

2) Anketni upitnik za odgajatelje:

Poštovani odgajatelji,

zahvaljujemo Vam na sudjelovanju u istraživanju koje se provodi s ciljem utvrđivanja funkcije odgajatelja u oblikovanju domske kulture, a u svrhu izrade diplomskog rada „*Uloga odgajatelja u oblikovanju domske kulture*“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Anite Zovko.

Molimo Vas da odgovorite na navedena pitanja, a podaci prikupljeni anketom bit će upotrijebljeni isključivo u svrhu istraživanja. Anonimnost podataka je osigurana.

Studentica Dijana Guštin

ANKETNI UPITNIK ZA ODGAJATELJE U UČENIČKOM DOMU
--

I. OPĆA SKUPINA PITANJA

1. **Spol:** M Ž
2. **Dob:** _____
3. **Navedite ime doma u kojem radite:** _____
4. **Koliko učenika ima učenički dom** _____
5. **Učenički dom je:** ŽENSKI MJEŠOVITI MUŠKI
6. **Ukupno godina radnog staža:**
 - a) moja prva godina
 - b) 1-2 godine
 - c) 3-5 godina
 - d) 6-10 godina
 - e) 11-15 godina
 - f) 16-20 godina
 - g) 21-25 godina
 - h) 26-30 godina
 - g) 31 i više
7. **Koji status Vi imate kao odgajatelj:**
 - a) pripravnik
 - b) odgajatelj
 - c) odgajatelj mentor

c) odgajatelj savjetnik

d) volonter

II. PROFESIONALNI RAZVOJ ODGAJATELJA

8. Koji oblici stručnog usavršavanja Vam najviše odgovaraju i mislite da ih imate mogućnost implementirati u rad s učenicima - roditeljima (mogućnost zaokružiti više odgovora):

a) Tečajevi

b) Radionice

c) Seminari u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje

d) Interni stručni aktivni

e) Diskusijske grupe

f) Neki drugi oblici _____

9. Jeste li ste se u zadnjih 12 mjeseci iz nekog područja samostalno usavršavali (stjecali znanja i vještine) ili to upravo činite (pomoću knjiga, časopisa, audiokaseta ili videokaseta, multimedijских softwera na CD-u ili internetu)?

a) DA

b) NE

Ako ste potvrdno odgovorili, navedite područje/a ili obrazovne sadržaje o kojima ste na ovaj način učili?

10. Obzirom na svoja znanja i vještine na kojim poslovima ste angažirani u učeničkom domu i u kojoj mjeri? (zaokružite samo jedan broj za svaku ponuđenu tvrdnju)

	1 - NIKADA	2 - POVREMENO	3 - UVIJEK
Svakodnevni rad s učenicima (pomoć pri učenju...)	1	2	3
Savjetodavni rad s učenicima	1	2	3
Suradnja s roditeljima učenika	1	2	3
Sudjelovanje u timu učeničkog doma (organizacija rada, projekti...)	1	2	3
Sudjelovanje i/ili vođenje radnih skupina; načini rješavanja problemskih situacija	1	2	3

Organizacija slobodnih aktivnosti za učenike	1	2	3
Vođenje dokumentacije	1	2	3
Aktivna uključenost u različite oblike stručnog usavršavanja (briga za profesionalni razvoj)	1	2	3
Predstavljanje učeničkog doma (članci, prezentacije, Domijade...)	1	2	3
Nešto drugo. Što? _____ _____ _____			

III. STAVOVI ODGAJATELJA O UČENIČKOM DOMU

Na ljestvici od 1 do 5 procijenite kakva je vaša opća slika o učeničkim domovima grada Zagreba.

Vrlo negativna	Negativna	Neutralna	Pozitivna	Vrlo pozitivna
1	2	3	4	5

IV. ULOGA ODGAJATELJA U UČENIČKOM DOMU

Za svaku od navedenih tvrdnji odaberite jedan broj koji odgovara Vašem stavu i mišljenju:

Odgajatelj u učeničkom domu:		1- uopće se ne slažem 5- u potpunosti se slažem				
1.	Odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma	1	2	3	4	5
2.	Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštenoj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5
3.	Profesionalne kompetencije odgajatelja	1	2	3	4	5

	utječu na njegovu kvalitetu rada					
4.	Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	1	2	3	4	5
5.	Odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika	1	2	3	4	5
6.	Zajedničkim timskim radom (ravnatelj, odgajatelji) i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu	1	2	3	4	5
7.	Odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	1	2	3	4	5
8.	Tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5
9.	Njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornost	1	2	3	4	5
10.	Ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)	1	2	3	4	5
11.	Zalaže se za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma	1	2	3	4	5
12.	Zalaže se za suvremenu organizaciju rada	1	2	3	4	5
13.	Važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj	1	2	3	4	5
14.	Zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj-ostali odrasli zaposlenici	1	2	3	4	5

11. Prema Vašem mišljenju koliko odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu?

- a) niti određuje - niti ne određuje
- b) ne određuje
- c) DA, određuje: objasnite kako i zašto?

12. Koliko osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi?

Zahvaljujemo Vam na suradnji, trudu, pomoći i vremenu kojeg ste uložili za ispunjavanje ovog upitnika!

3) Anketni upitnik za stručne suradnike:

Poštovani stručni suradnici,

zahvaljujemo Vam na sudjelovanju u istraživanju koje se provodi s ciljem utvrđivanja funkcije odgajatelja u oblikovanju domske kulture, a u svrhu izrade diplomskog rada „*Uloga odgajatelja u oblikovanju domske kulture*“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Anite Zovko.

Molimo Vas da odgovorite na navedena pitanja, a podaci prikupljeni anketom bit će upotrijebljeni isključivo u svrhu istraživanja. Anonimnost podataka je osigurana.

Studentica Dijana Guštin

ANKETNI UPITNIK ZA STRUČNO-RAZVOJNU SLUŽBU U UČENIČKOM DOMU
--

I. OPĆA SKUPINA PITANJA

- 1. Spol: M Ž
- 2. Dob: _____ 3. Poslovi na radnom mjestu _____
- 3. Stručna sprema _____ Zvanje _____
- 4. Navedite ime doma u kojem radite: _____
- 5. Koliko učenika ima učenički dom _____
- 6. Učenički dom je: ŽENSKI MJEŠOVITI MUŠKI

7. Ukupno godina radnog staža:

- a) moja prva godina
- b) 1-2 godine
- c) 3-5 godina
- d) 6-10 godina
- e) 11-15 godina
- f) 16-20 godina
- g) 21-25 godina
- h) 26-30 godina
- g) 31 i više

8. Koji status Vi imate:

- a) pripravnik
- b) pedagog
- c) pedagog mentor
- c) pedagog savjetnik
- d) volonter

V. PROFESIONALNI RAZVOJ

9. Koji oblici stručnog usavršavanja Vam najviše odgovaraju i mislite da ih imate mogućnost implemtirati u rad s učenicima- odgajateljima-roditeljima (mogućnost zaokružiti više odgovora):

- g) Tečajevi
- h) Radionice
- i) Seminari u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje
- j) Interni stručni aktivni
- k) Diskusijske grupe
- l) Neki drugi oblici _____

10. Jeste li ste se u zadnjih 12 mjeseci iz nekog područja samostalno usavršavali (stjecali znanja i vještine) ili to upravo činite (pomoću knjiga, časopisa, audiokaseta ili videokaseta, multimedijjskih softwarea na CD-u ili internetu)?

- c) DA
- d) NE

Ako ste potvrdno odgovorili, navedite područje/a ili obrazovne sadržaje o kojima ste na ovaj način učili?

11. Obzirom na svoja znanja i vještine na kojim poslovima ste angažirani u učeničkom domu i u kojoj mjeri? (zaokružite samo jedan broj za svaku ponuđenu tvrdnju)

	1 - NIKADA	2 - POVREMENO	3 - UVIJEK
Svakodnevni rad s učenicima (pomoć pri učenju...)	1	2	3
Savjetodavni rad s učenicima	1	2	3
Savjetodavni rad s odgajateljima	1	2	3
Savjetodavni rad s roditeljima učenika	1	2	3
Sudjelovanje u timu učeničkog doma (organizacija rada, projekti...)	1	2	3
Sudjelovanje i/ili vođenje radnih skupina; načini rješavanja problemskih situacija	1	2	3
Organizacija slobodnih aktivnosti za učenike	1	2	3
Vođenje dokumentacije i pisanje programa	1	2	3
Aktivna uključenost u različite oblike stručnog usavršavanja (briga za profesionalni razvoj)	1	2	3
Predstavljanje učeničkog doma (članci, prezentacije, Domijade...)	1	2	3
Nešto drugo. Što? _____			

VI. STAVOVI O UČENIČKOM DOMU

Na ljestvici od 1 do 5 procijenite kakva je vaša opća slika o učeničkim domovima grada Zagreba.

Vrlo negativna	Negativna	Neutralna	Pozitivna	Vrlo pozitivna
-----------------------	------------------	------------------	------------------	-----------------------

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

VII. ULOGA ODGAJATELJA U UČENIČKOM DOMU

Za svaku od navedenih tvrdnji odaberite jedan broj koji odgovara Vašem stavu i mišljenju:

Odgajatelj u učeničkom domu:		1- uopće se ne slažem				
		5- u potpunosti se slažem				
1.	Odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma	1	2	3	4	5
2.	Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštеноj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5
3.	Doprinose ugodnoj i opuštеноj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5
4.	Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	1	2	3	4	5
5.	Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	1	2	3	4	5
6.	Odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika	1	2	3	4	5
7.	Zajednički timskim radom (ravnatelj, odgajatelji) i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu	1	2	3	4	5
8.	Odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	1	2	3	4	5
9.	Tolerantno i s puno razumijevanja komunicira s učenicima i svim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5
10.	Njeguje odnose u kojima vlada					

	ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornost	1	2	3	4	5
11.	Ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)	1	2	3	4	5
12.	Zalaže se za suvremeno razumijevanje i suvremenu provedbu kurikuluma	1	2	3	4	5
13.	Zalaže se za suvremenu organizaciju rada	1	2	3	4	5
14.	Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	1	2	3	4	5
15.	Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	1	2	3	4	5
16.	Važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj	1	2	3	4	5
17.	Zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj-ostali odrasli zaposlenici	1	2	3	4	5

12. Prema Vašem mišljenju koliko odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu?

- a) niti određuje - niti ne određuje
- b) ne određuje
- c) DA, određuje: objasnite kako i zašto?

13. Koliko osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi?

Zahvaljujemo Vam na suradnji, trudu, pomoći i vremenu kojeg ste uložili za ispunjavanje ovog upitnika!

4) Anketni upitnik za ravnatelje:

Poštovani ravnatelji,

zahvaljujemo Vam na sudjelovanju u istraživanju koje se provodi s ciljem utvrđivanja funkcije odgajatelja u oblikovanju domske kulture, a u svrhu izrade diplomskog rada „Uloga odgajatelja u oblikovanju domske kulture“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Anite Zovko.

Molimo Vas da odgovorite na navedena pitanja, a podaci prikupljeni anketom bit će upotrijebljeni isključivo u svrhu istraživanja. Anonimnost podataka je osigurana.

Studentica Dijana Guštin

ANKETNI UPITNIK ZA RAVNATELJE U UČENIČKOM DOMU

I. OPĆA SKUPINA PITANJA

1. Spol: M Ž

2. Dob: _____ 3. Poslovi na radnom mjestu _____

3. Stručna sprema _____ Zvanje _____

4. Navedite ime doma u kojem radite: _____

5. Koliko učenika ima učenički dom _____

6. Učenički dom je: ŽENSKI MJEŠOVITI MUŠKI

7. Ukupno godina radnog staža:

a) moja prva godina

b) 1-2 godine

c) 3-5 godina

d) 6-10 godina

e) 11-15 godina

f) 16-20 godina

g) 21-25 godina

h) 26-30 godina

g) 31 i više

VIII. RAVNATELJ I ORGANIZACIJA, VOĐENJE I KOMUNIKACIJA

Obzirom na svoja znanja i vještine te poslove na kojima ste angažirani u učeničkom domu zaokružite ponuđenu tvrdnju:

	DA	NE
Ravnatelj se zalaže za jasnu viziju razvoja zajedno sa svojim zaposlenicima	DA	NE
Ravnatelj potiče zaposlenike na pozitivnu komunikaciju, međusobno uvažavanje i toleranciju	DA	NE
Ravnatelj usmjerava, ohrabruje pomaže i zaposlenicima pri rješavanju teškoća	DA	NE
Ravnatelj prihvaća kvalitetne sugestije odgajatelja i ostalih zaposlenika	DA	NE
Ravnatelj potiče odgajatelje i ostale zaposlenike na samoprocjenu svoga rada	DA	NE
Ravnatelj kontinuirano brine o osobnom profesionalnom razvoju te omogućava i potiče profesionalni razvoj svih djelatnika u domu	DA	NE
Ravnatelj uz pomoć svojih kolega povezuje učenički dom s ostalim domovima	DA	NE
Zajedno s odgajateljima i ostalim zaposlenicima brine o promociji učeničkog doma, surađuje s lokalnom zajednicom	DA	NE
Nešto drugo. Što? <hr/>		

IX. ULOGA ODGAJATELJA U UČENIČKOM DOMU

Za svaku od navedenih tvrdnji odaberite jedan broj koji odgovara Vašem stavu i mišljenju:

Odgajatelj u učeničkom domu:		1- uopće se ne slažem 5- u potpunosti se slažem				
1.	Odgajatelji su vrlo važni dionici za kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma	1	2	3	4	5
2.	Odgajatelji doprinose ugodnoj i opuštеноj radnoj atmosferi u radu sa svim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5

3.	Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	1	2	3	4	5
4.	Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov pristup radu	1	2	3	4	5
5.	Odgajatelji utječu na stavove i ponašanje učenika	1	2	3	4	5
6.	Zajednički timskim radom (ravnatelj, odgajatelji, stručno-razvojna služba) i suradnjom potiču pozitivnu klimu/ozračje koje vlada u domu	1	2	3	4	5
7.	Odgajatelji u domu se zalažu i potiču uvažavajuću komunikaciju s kolegama i učenicima	1	2	3	4	5
8.	Tolerantno i s puno razumijevanja odgajatelj komunicira s učenicima i svim ostalim zaposlenicima/kolegama	1	2	3	4	5
9.	Odgajatelj njeguje odnose u kojima vlada ozračje/klima sloboda izbora, ali i odgovornost	1	2	3	4	5
10.	Odgajatelj ima velik doprinos i utjecaj na učenika, na formiranje njegovih stavova i odluka o daljnjem životu (školovanje, zapošljavanje)	1	2	3	4	5
11.	Odgajatelj se zalaže za suvremenu provedbu kurikuluma	1	2	3	4	5
12.	Zalaže se za suvremenu organizaciju rada učeničkog doma na svim razinama	1	2	3	4	5
13.	Profesionalne kompetencije odgajatelja utječu na njegovu kvalitetu rada	1	2	3	4	5
	Osobne kompetencije odgajatelja, stavovi i vrijednosti utječu na njegov					

14.	pristup radu	1	2	3	4	5
15.	Važna mu je kontinuirana briga za profesionalni razvoj	1	2	3	4	5
16.	Zalaže se da dominira ozračje/klima međusobnog poštovanja na razini učenik-odgajatelj i odgajatelj-ostali odrasli zaposlenici	1	2	3	4	5

8. Prema Vašem mišljenju koliko odgajateljev stil rada određuje domsku kulturu?

- d) niti određuje - niti ne određuje
- e) ne određuje
- f) DA, određuje: objasnite kako i zašto?

9. Koliko osobne vrijednosti i stavovi odgajatelja doprinose domskoj kulturi?

Zahvaljujemo Vam na suradnji, trudu, pomoći i vremenu kojeg ste uložili za ispunjavanje ovog upitnika!